

Rødt

Arbeidsprogram 2007

STEM RØDT – STEM

2

3 **Arbeidsprogram for Rødt 2007-2008**

4

5 Rødt skiller seg fra de andre partiene ved å ha grunnleggende samfunnsendring som mål. Vi ser i
6 likhet med stadig flere at ressurser og rikdom er fundamentalt ulikt fordelt i verden og ulikheten
7 vokser. Vårt mål er å endre på dette. Motsetninger mellom samfunns- og folkegrupper, mellom
8 regioner, land og stater og mellom kvinner og menn må fjernes. Folk må ta makta og få styre
9 over sine egne liv. En slik endring kaller vi en sosialistisk revolusjon. Vi ønsker å skape et
10 samfunn der hensynet til mennesker og miljø blir satt først, og der fellesskapet har kontroll over
11 egne ressurser og verdiskapning.

12

13 Rødt vil at samfunnets ressurser skal brukes til fellesskapets beste. Rødt vil blant annet jobbe for
14 bedre velferdstilbud i kommunene, for styrking av de faglige rettighetene, for gode gratis
15 offentlige helsetjenester, for en solidarisk og rettferdig flyktninge-, asyl- og innvandringspolitikk,
16 for samefolkets nasjonale rettigheter, og for at Norge skal si Nei til EU og trekke seg ut av EØS-
17 avtalen.

18

19 Rødt mener at folk selv er bedre egnet til å avgjøre viktige saker enn rikfolk og byråkrater. Rødt
20 mener at
21 deltagelse og engasjement ikke forstyrrer demokratiet, men derimot er selve forutsetningen for
22 det. Rødt er mot overføring av makt fra folkevalgte organ til lukkede styrerom der byråkrater,
23 bedriftstopper og markedskrefter rår. Makta må flyttes den andre veien, tilbake til folket.

24

25 I dette programmet presenteres Rødts politiske kampsaker, saker vi arbeider med i
26 kommunestyrene, fylkesting og som vi sammen med organisasjoner og bevegelser utenfor, vil
27 løfte inn på Stortinget. Våre overordnede prinsipper og langsiktige mål finnes i vårt
28 prinsippprogram.

29

30 **Kapittelinnndeling**

31 1. Rødts økonomiske politikk

32 2. For full kvinnefrigjøring

33 3. Forsvarskamp for velferd og solidaritet

34 4. Avskaff fattigdommen

35 5. Eldreomsorg

36 6. Stans utarming av kommunene

37 7. For folkevalgt styring og lokaldemokrati

38 8. Demokrati og kampen for demokratiske rettigheter

39 9. Forsvar sjørråderetten - Nei til EU, ut av EØS

40 10. Kapitalistene skal også betale skatt

41 11. Oljen, gassen og vannkrafta tilhører alle

42 12. Bevar fiskeressursene

43 13. På lag med naturen eller miljømord i framtida også?

44 14. Et økologisk og sterkt landbruk

45 15. Dyrevern

46 16. For industri og et allsidig næringsliv

47 17. Stopp avfolkingen - for et livskraftig distrikts-Norge

48 18. Offentlig sykehusstilbud til hele folket

49 19. Psykisk helse

- 50 20. Samferdsel
- 51 21. Arbeid til alle - forsvar de faglige rettighetene
- 52 22. Inkluderende arbeidsliv - inkluderende samfunn
- 53 23. En pensjonsreform for folk flest
- 54 24. Mot all rasisme - for et flerkulturelt samfunn
- 55 25. Internasjonal solidaritet og frigjøring
- 56 26. Ikke en krone, ikke en kvinne, ikke en mann til angrepskrig
- 57 27. Samiske rettigheter
- 58 28. Gode oppvekstvilkår - et offentlig ansvar
- 59 29. Gratis, mangfoldige og offentlig skole for alle
- 60 30. Høyere utdanning
- 61 31. Informasjonsteknologi
- 62 32. Kultur, kulturarv og media
- 63 33. Prioriter bredde framfor elite i idretten
- 64 34. En sosial boligpolitikk for alle
- 65 35. En politikk for funksjonshemmede
- 66 36. Homofile, lesbiske og bifile
- 67 37. Redusert kriminalitet
- 68 38. Alkohol- og narkotikabruk svekker samholdet og solidariteten
- 69

70 **Kapittel 1. Rødts økonomiske politikk**

71

72 Målet med Rødts økonomiske politikk er å bryte ned klasseskillene, skape sosial likhet og bidra
 73 til miljørettet ressursforvaltning. Målet er å bryte ned den dype økonomiske forskjellen mellom
 74 landene i nord og sør. Når kapitalismes mål er størst mulig profitt, og produksjonen blir bestemt
 75 etter inntjening blir det sløst med naturressurser og menneskelig arbeidskraft. Produktet er kun et
 76 middel for å oppnå profitt. Jaget etter profitt skaper også krig. Det siste tiåret har vi gjentatte
 77 ganger sett at USA er villig til å gå i krig for å sikre olje- og gassressurser. Vi må vekk fra et
 78 system som fører til unyttige og spekulative investeringer. Det nødvendige alternativet til
 79 kapitalismen er et sosialistisk samfunn der folk selv aktivt styrer økonomien i samfunnet. På den
 80 måten kan en sikre at produksjonen av varer og tjenester rettes inn mot det folk trenger og det
 81 miljøet tåler.

82

83 Den sterke norske økonomien er skapt av arbeidsfolk, utnyttelse av naturressursene og en
 84 hundreårig lang utbytting av den 3. verden. De norske transnasjonale selskapene går med store
 85 overskudd som i økende grad investeres utenlands og styrker norsk imperialisme. Også den
 86 norske staten går med store overskudd og oljefondet vokser. Næringslivs- og samfunnstoppene
 87 har sikret seg et luksusliv på bekostning av folk flest. Samtidig ser vi at flere folk blir fattige.
 88 Dette er ikke et særnorsk fenomen, men et resultat av en internasjonal markedsliberalisme som
 89 vil legge alle sider av samfunnet åpent for profittjakt. Den sterke globaliseringen av økonomien
 90 krever størst mulig markedsadgang og frihet i forhold til landene i den 3. verden. I tillegg ser vi et
 91 stadig økende press for privatisering og nedbygging av offentlig sektor over hele verden.

92

93 **WTO – Internasjonale handelsorganisasjoner**

94 World Trade Organisation (Verdens Handelsorganisasjon) er i dag det viktigste organet for de
 95 store transnasjonale selskapene. Rødt var det eneste partiet som stemte mot WTO da Stortinget
 96 vedtok norsk tilslutning 30. november 1994. Gjennom denne organisasjonen, blant annet
 97 gjennom GATS-forhandlingene, øves det særlig press på landene i Sør for å oppgi sin nasjonale

98 kontroll over næringsliv og naturressurser. De transnasjonale selskapene krever at landene må
99 åpne opp for stadig nye markeder.

100

101 Rødt tar aktivt del i kampen mot markedsliberalismen både internasjonalt og nasjonalt gjennom
102 deltakelse i organisasjoner som Nettverk Mot Markedsmakt, Aksjon For Velferdsstaten og Nei til
103 EU. Rødt støtter aksjoner som retter seg mot WTO, IMF (Det internasjonale Pengefondet) og
104 Verdensbanken.

105

106 **Offentlig styring og kontroll av økonomien**

107 Rødt går inn for at staten skal føre en aktiv økonomisk politikk for å motvirke lavkonjunkturer og
108 for å hindre at arbeidsløsheten vokser. Rødt vil kjempe for å opprettholde viktige
109 velferdsordninger som folketrygda og en god offentlig helse- og sosialsektor. Rødt vil
110 gjeninnføre sterk offentlig kontroll med kreditt- og rentepolitikken,
111 valutarestriksjoner og styring av finansinstitusjonene. De siste årene har Norges Bank fått en
112 stadig mer løsrevet stilling inspirert av EUs helt selvstendige sentralbank. Det å holde
113 arbeidsfolks kjøpekraft i sjakk, er blitt viktigere enn hensynet til sysselsetting og
114 næringsutvikling. Rødt mener at både Norges Bank og rentepolitikken skal styres av folkevalgte
115 for å oppnå arbeid til alle og forhindre økte forskjeller mellom rike og fattige i Norge.

116

117 **Skattlegg de rike**

118 Rødt går inn for skattlegging av aksje-, finans- og valutatransaksjoner. Rødt støtter kravet om en
119 såkalt Tobinavgift. Rødt vil samarbeide med og støtte Attac, Folkeaksjonen Velferd og andre
120 aksjoner som slåss for å endre deler av den økonomiske politikken til fordel for folk flest. Rødt
121 vil gjeninnføre tidligere konsesjonslovgivning som sikret norske bedrifter mot oppkjøp fra
122 utlandet. Rødt ønsker å bevare arbeidsplasser i Norge.

123

124 **Rødt arbeider for:**

- 125 - en sterk offentlig sektor som tar ansvar for og som kan sikre velferdsbehovene til barn,
- 126 eldre, uføre, syke og funksjonshemmede på lik linje med arbeidsplores behov.
- 127 - å stoppe markedsrettingen av offentlig sektor.
- 128 - at offentlig forbruk skal prioriteres foran privat forbruk.
- 129 - 6-timers normalarbeidsdag.
- 130 - reell rett til lønnet arbeid for alle arbeidsplore.
- 131 - at statlige boligbanklån med fast lav rente og nedbetaling over minst 40 år.
- 132 - å si opp EØS-avtalen og skjerme strategisk viktig produksjon (mat, energi).
- 133 - full åpenhet rundt norske krav og standpunkter i de pågående GATS-forhandlingene.

134

135 **Kapittel 2 For full kvinnefrigjøring**

136

137 I likestillingslandet Norge tjener kvinner mindre enn menn i alle bransjer. Arbeidslivet er ikke
138 tilpasset kvinners liv. Nesten halvparten av alle kvinner jobber deltid. Dette gir igjen kvinner
139 lavere trygde- og pensjonsytelser slik at kvinners gjennomsnittsinntekt ligger på 60 % av menns
140 inntekt. Et tall som ikke har forandret seg stort de siste 10 åra. Kvinner har fortsatt hovedansvaret
141 for arbeidet i hjemmet. Barnehageplasser er mangelvare, og de som fins er for dyre. Kvinner
142 utsettes for menns vold. Prostitusjon gir menn adgang til å kjøpe seg adgang til kvinners kropp.
143 Likevel er Norge et av de land hvor kvinner er relativt sett godt stilt. Det sier mye om kvinners
144 generelle stilling i verden.

145

146 Rødts mål er full kvinnefrigjøring. Likestilling mellom kjønnene er ikke nok. Vi ønsker å sprengte
147 rammene for de trange kjønnsrollene og fjerne alle former for kvinneundertrykking. Kapitalismen
148 er avhengig av kvinners underordning i familien og arbeidslivet. For å oppnå full
149 kvinnefrigjøring er det nødvendig med et totalt brudd med det kapitalistiske system. Det er mulig
150 å oppnå viktige forbedringer innenfor dagens system. Rødt går inn for tiltak som kan styrke
151 kvinners stilling økonomisk, juridisk og ideologisk og går mot alle endringer som kan undergrave
152 de rettighetene kvinner har oppnådd.

153

154 **For økonomisk sjølstendighet**

155 Familien er i dag en økonomisk grunnenhet og en del av samfunnets økonomiske basis.
156 Samfunnet legger mange føringer som gjør at kjernefamilien skal framstå som den naturlige
157 samlivsform. I familien ligger ansvaret for barna, men også for syke og gamle. Først og fremst er
158 dette kvinnens ansvar i familien. Kvinner blir derfor ofte sett på som om de skal være forsørget
159 helt eller delvis av mennene i familien. Samfunnets kjernefamiliefokus usynliggjør og
160 diskriminerer eneforsørgere, homofile og lesbiske familier og de som måtte ha valgt å bo alene
161 eller i mer kollektive boformer. For å bryte med dette mønsteret må kvinnene få større
162 økonomisk sjølstendighet, og samfunnet må ta langt større ansvar for barn, syke og gamle enn
163 tilfellet er i dag.

164

165 **Rødt arbeider for:**

- 166 – å styrke kvinner økonomiske sjølstendighet.
- 167 – å styrke samfunnsmessig ansvar for barn, syke og gamle.
- 168 – å legge til rette for kollektive boformer.
- 169 – å styrke eneforsørgeres rettigheter.
- 170 – å gå mot tvungen delt bosted og omsorg ved samlivsbrudd.
- 171 – å heve overgangsstonaden til eneforsørgere og utvide stønadperioden.
- 172 – å endre de urettferdige bidragsreglene som skaper fattige kvinner og barn.

173

174 **Kvinnens lønn og inntekt**

175 Når kvinner blir sett på som forsørget og naturlige omsorgspersoner, får dette stor betydning for
176 kvinners forhold i arbeidslivet. I praksis straffes kvinner økonomisk fordi de føder barn. Kvinner
177 må ty til deltidsjobber og ubekvem arbeidstid, eller de må rett og slett ta permisjon eller bli
178 hjemme. Sjøl om vi har et lovverk som skal sikre at gravide ikke diskrimineres i arbeidslivet, er
179 manglende tilrettelegging ganske vanlig. Vi kan i det hele tatt si at arbeidslivet ikke er tilrettelagt
180 for kvinners behov.

181 Kvinnedominerte yrker lønnes dårligere enn mannsdominerte yrker både i offentlig og privat
182 sektor. Sjøl innen samme yrkesgruppe tjener ofte menn mer enn kvinner. Sammenlignbare yrker
183 med samme utdanningslengde har også ulik lønn avhengig av om yrket er kvinnedominert eller
184 mannsdominert. Et kjent eksempel forskjellene mellom ingeniører og førskolelærer. Derfor kan
185 vi si at kvinner får lønn etter kjønn; kvinnelønn. Norge har i dag et av Europas mest kjønnsdelte
186 arbeidsmarked, og trygd og pensjon er avhengig av lønnsinntekt og tilknytning til yrkeslivet.

187

188 **Rødt arbeider for:**

- 189 – 6-timers normalarbeidsdag med full lønnskompensasjon.
- 190 – å heve kvinnelønna.
- 191 – lik lønn for likeverdig arbeid på tvers av yrkesgrenser.
- 192 – å styrke gravides situasjon i arbeidslivet.
- 193 – 8. mars som offentlig fridag.

194 – at trygde- og pensjonsregler ikke skal virke diskriminerende for kvinner.

195

196

197 **Utvidet fødselspermisjon**

198 Rødt ønsker å utvide fødselspermisjonen til 52 uker med full lønn. Moren skal sikres 3 uker før

199 fødsel og 6 uker etter fødsel av helsemessige årsaker. Den andre forelderen får rett til ytterligere

200 16 uker, fritak fra dette må begrunnes med søknad. Resten av permisjonen kan benyttes etter

201 ønske fra mor, den andre forelderen eller annen omsorgsperson.

202

203 **Rødt arbeider for:**

204 – å utvide fødselspermisjonen til 52 uker med full lønn samtidig som

205 egenoppptjeningsgrensen på 6G (G = Grunnbeløpet i Folketrygden) må fjernes

206

207 **Omsorgsarbeid er fellesskapets ansvar**

208 Samfunnets sterke fokus på kjernefamilien gjør at barn lett blir oppfattet som de biologiske

209 foreldrenes eiendom. Dette igjen svekker det samfunnsmessige ansvaret for barna, og

210 omsorgsbyrdene legges i stor grad over på kvinnene. Manglende og for dyre barnehageplasser,

211 kontantstøtten og for høye priser på SFO er eksempler på dette. Rødt krever at samfunnet tar

212 større ansvar for barn- og unges oppvekst. Samtidig er det nødvendig at menn tar sin del av

213 arbeidet i hjemmet.

214

215 **Rødt arbeider for:**

216 – gratis barnehage og SFO.

217 – å fjerne kontantstøtta.

218 – lovfestet rett til barnehage fra fødselen.

219 – tidsavgrenset rett til farskapstest.

220

221

222 **Frihet til å velge**

223 I over tjue år har kvinner selv kunnet bestemme om de vil fullføre en påbegynt graviditet eller

224 ikke. Abortloven har stor oppslutning, men allikevel er den utsatt for stadige angrep. Kvinner blir

225 forsøkt påført skyld og skam, helsepersonell kan reservere seg mot abortinngrep og

226 abortmotstanderne Amatheia (tidligere Alternativ til abort i Norge) er faste rådgivere på mange

227 sjukehus. I tillegg må fortsatt kvinner som ønsker abort etter 12. uke møte foran en nemnd som

228 skal avgjøre hvorvidt kvinnen får lov til å ta abort eller ikke. Retten til selvbestemt abort er

229 sentral i kvinners rett til å bestemme over egen kropp og eget liv. Abort er ikke et problem, det er

230 de uønskede svangerskapene som utgjør problemet.

231

232 **Rødt arbeider for:**

233 - gratis og sikker prevensjon til alle. P-piller skal kunne skrives ut av helsesøster.

234 - midler til forskning på trygg og sikker prevensjon.

235 - offentlige midler til tiltak mot uønskede svangerskap, ikke abortforebyggende tiltak.

236 - å fjerne den offentlige støtta til Amatheia.

237 - at egenandelen på sterilisering fjernes.

238 - økte midler til offentlige helsestasjoner for ungdom.

239 - at kjemisk (medikamentell) abort skal bli tilgjengelig for alle kvinner.

240 - rett til sjølbestemt abort mellom 12. og 18. svangerskapsuke. Vekk med nemndene.

241

242 **Slipp glede og kjærlighet løs!**

243

244 Det er ikke mulig å gi et fullkomment svar på hva seksuell frigjøring er, fordi det er opp til hver
245 enkelts ønske og begjær. Men vi mener at visse forutsetninger må være til stede. Seksuell
246 frigjøring er frihet til seksuell utfoldelse uten skyld og skam, og uten frykt for vold og tvang.
247 Gratis og lett tilgjengelig prevensjon og retten til selvbestemt abort er helt grunnleggende
248 forutsetninger. Det gir mulighet til selv å kunne planlegge og
249 bestemme om og når man eventuelt ønsker å få barn. Det har gitt oss mulighet til et seksualliv
250 frigjort fra reproduksjon. Et aktivt seksualliv er ikke en menneskerett. Ingen skal kunne kreve at
251 andre skal tilfredsstille deres seksuelle lyster gjennom betaling eller belønning. Rødt vil være
252 med på å fremme mellommenneskelige og samfunnsmessige forhold der seksualitet verken er
253 tabubelagt, syndig eller kommersialisert, men anerkjent som en viktig del av tilværelsen.

254

255 **Rødt arbeider for:**

- 256 - å sprengte de trange kjønnsrollene for kvinner og menn. Bekjempe maktforholdet mellom
- 257 kjønne og andre maktstrukturer som muliggjør seksualisert undertrykking.
- 258 - å knuse puritanismens makt, tabuer og moralisme i debatten om seksualitet.
- 259 - å kjempe for kvinners rett til å sette egne grenser og utvikle trygghet til både å kunne si
- 260 nei og ta initiativ til seksuell kontakt.

261

262

263 **Knus skjønnhetstyranniet!**

264 Skjønnhetsidealer stjeler kvinners tid og tanker. Kvinner bruker mye tid og krefter på å leve opp
265 til de rådende normer for hvordan de skal være. Jenter og kvinners komplekser er en gullgruve
266 for kapitalistene. Rødt går imot propaganda som viser at bare kvinner som ligner reklamebilder er
267 verdifulle, og avviser presset på kvinner om å forandre utseende for å tilfredsstille kommersielle
268 idealer. Mediene må ansvarliggjøres for den viktige rollen de spiller i opprettholdelsen av trange
269 kjønnsroller og et umenneskelig kroppsideal.

270

271 **Rødt vil at disse kravene integreres i medias "Vær varsom-plakat":**

- 272 - at media tar ansvar for kvinners selvbilde og helse, unngår å fremme
- 273 skjønnhetsindustriens interesser, og ikke bidrar til å skape behov for skjønnhetsprodukter.
- 274 - at media tar ansvar for samfunnets syn på seksualisert vold, og ikke omtaler overgrep som
- 275 sex.
- 276 - at media ikke reduserer kvinner til kropp, og ikke bruker avkledd kropp som
- 277 illustrasjoner.
- 278 - at media tar ansvar for skjønnhetsidealene som presenteres. Alle manipulerede bilder, også
- 279 i annonser, må merkes.

280

281 **Rødt arbeider videre for:**

- 282 - å anmelde kvinnediskriminerende reklame.
- 283 - å foreslå at det settes i gang en handlingskampanje om ungdoms forhold til kjønn, kropp
- 284 og seksualitet i skolen.
- 285 - å kreve økt økonomisk støtte til forebyggende tiltak mot spiseforstyrrelser.
- 286 - å kreve opprettelse av avdelinger med spesialkompetanse på behandling av
- 287 spiseforstyrrelser i sjukehus over hele landet.

288

289

290 **Bekjemp vold mot kvinner**

291 Vold mot kvinner er et stort samfunnsproblem. Kvinnemishandling og voldtekt skjer i all
292 hovedsak i hjemmet og av menn som kvinnen kjenner. Det er viktig å legge til rette for at kvinner
293 trygt skal kunne bryte ut av et undertrykkende forhold. Erfaringer fra krisesentrene landet rundt
294 viser at en mishandler blir aller farligst i det øyeblikket kvinnen velger å forlate ham.

295 Politiet/hjelpeapparatet må ta dette på alvor, og sørge for tilstrekkelig beskyttelse for kvinner og
296 barn. Frykten for å bli voldtatt legger sterke bånd på kvinners livsførsel og frihetsfølelse. Dagens
297 mannsrolle er med på å opprettholde denne undertrykkingen. Menn må ta ansvar for menns vold.
298 Derfor vil Rødt støtte krisesenterbevegelsen og organisasjoner som gir behandlingstilbud til
299 menn som utøver vold i nære relasjoner, og arbeide for at hele samfunnet i størst mulig grad gir
300 tilpasset hjelp til kvinner som rømmer fra æresdrap, tvangsekteskap og kjønnslemlesting.

301 Bare en liten del av vold- og voldtektssaker mot kvinner blir anmeldt. Blant de sakene som blir
302 anmeldt er henleggelsesprosenten alt for høy. Politiet og rettsvesenet mangler kompetanse på og
303 kunnskap om vold mot kvinner. Rettssikkerheten til kvinner og barn i volds- og overgrepssaker
304 er for dårlig.

305

306 **Rødt arbeider for:**

- 307 - at mishandlede og truede kvinner lettere skal få innvilget voldsalarm og/eller
- 308 besøksforbud.
- 309 - at brudd på besøksforbud får strafferettslige konsekvenser.
- 310 - at politiet tar i bruk offentlig påtale i mishandlings- og voldtektssaker.
- 311 - full statlig finansiering av krisesentrene, på krisesentrenes premisser.
- 312 - statlig støtte til tiltak for å forhindre vold mot kvinner, som f. eks Alternativ til Vold.
- 313 - at bekjempelse av vold mot kvinner og voldtekt skal inn i politiets opplæring.
- 314 - at det opprettes regionale kompetansesentre på overgrepssaker etter modell av Økokrim.
- 315 - at utlendingsloven må håndteres slik at kjønnsbasert forfølgelse gir rett til asyl.

316

317

318 **Kampen mot kjønnslemlesting**

319 Kampen mot kjønnslemlesting er sentral i kampen for kvinners rett til egen seksualitet og
320 kontroll over egen kropp. I dette arbeidet er Inter African Committee (IAC) en drivkraft, og Rødt
321 støtter arbeidet i IAC og andre organisasjoner som jobber mot kjønnslemlesting. Rødt ønsker at
322 fokus må være en varig holdningsendring, og at samarbeid med kvinner som har vært utsatt for
323 kjønnslemlesting er sentralt for å oppnå dette. Rødt ønsker ikke tvangsundersøkelser av jenter,
324 men økte midler til forebyggende arbeid.

325

326 **Rødt arbeider for:**

- 327 - tiltak for personer som er kjønnslemlestet eller blir utsatt for kjønnslemlesting i Norge.
- 328 Det skal være tiltak som omfatter tilbud om medisinsk, sosial og psykologisk oppfølging
- 329 både til offer og familie.
- 330 - styrking av kompetanse til ansatte i skole, helse og sosialsektoren slik at de kan tilby
- 331 kvalifisert hjelp til personer som er utsatt for kjønnslemlesting.

332

333

334 **Mot salg av kjønn og kropp**

335 I en globalisert verden er handel med kvinner og barn en industri i vekst. Porno- og prostitusjon
336 er nå blant verdens mest lønnsomme handelsvarer. Pornoindustrien utnytter millioner av kvinner
337 og barn og sprer en ideologi som framstiller sex som en vare. Pornoen er avhengig av

338 puritanismens seksualsyn, og spiller på dens tabuer. Rødt vil sette fokus på overgrepene de som
339 avbildes utsettes for, i tillegg til hvilke konsekvenser dette også har for andre. Porno
340 alminneliggjør, rettferdiggjør og forherliger undertrykking og vold mot kvinner.
341 Straffelovens bestemmelse mot porno er et godt feministisk utgangspunkt. Problemet er at
342 håndhevingen ikke står i forhold til innholdet i selve lovteksten. Vi ønsker derimot ikke en
343 pornolov som rammer bestemte handlinger og seksuelle skildringer i seg sjøl, men som rettes mot
344 kvinneundertrykkende framstillinger.

345

346 **Rødt arbeider for:**

- 347 - at praktiseringen av pornolovgivning forandres, slik at den ikke rammer bestemte
- 348 handlinger i seg selv, men rettes mot kvinneundertrykkende framstillinger.
- 349 - pornofrie soner, som pornofritt hotell-TV, pornofrie kiosker og butikker.

350

351 **Trafficing**

352 I takt med at økonomien er blitt mer globalisert har også sexindustrien blitt mer og mer global.
353 Nettverket som rekrutterer kvinner til sexslaveri frakter oftere kvinner rundt omkring i verden og
354 over landegrensene. Kvinnene mangler ofte ID-papirer og er helt avhengige av sine overgripere.
355 For Rødt er det grunnleggende at prostitusjon er vold mot kvinner. Globalt sett er det ingen tvil
356 om at fattigdom er den største grunnen til at kvinner prostituerer seg. Men problemet ville ikke
357 eksistert dersom ikke en del menn synes det er legitimt å benytte seg av andres nød. Dersom en
358 skal hindre prostitusjon, må fokus rettes både mot fattigdomsbekjempelse og det må gjøres
359 vanskeligere å kjøpe sex. Samtidig må kvinner og barn hjelpes ut av prostitusjon.

360

361 **Kriminalisering av horekunden**

362 Sverige har som det første land i verden kriminalisert horekunden, og har dermed plassert skyld
363 og ansvar hos overgriperen. Den svenske Riksdagen slår fast at prostitusjon er vold mot kvinner.
364 Rødt støtter et slikt forslag i Norge, og mener at kriminalisering av horekunden setter riktig fokus
365 på overgriper og ikke på offer. Vi vil arbeide mot alle forsøk på å anerkjenne prostitusjon som
366 arbeid eller skille mellom frivillig og tvungen prostitusjon.

367

368 **Rødt arbeider for:**

- 369 - kriminalisering av horekunden.
- 370 - at de prostituerte får hjelp til å skape seg et nytt liv.
- 371 - at det innføres etiske retningslinjer mot kjøp av prostituerte for offentlige og private
- 372 ansatte på tjenestereiser både innenlands og utenlands.
- 373 - at politiet skal gi ekstra beskyttelse og asyl til kvinner som velger å vitne i straffesaker
- 374 mot bakmenn som er tiltalt for trafficking og hallikvirksomhet.
- 375 - at kvinner og barn som er ofre for trafficking skal få oppholdstillatelse i Norge hvis de ikke
- 376 ønsker eller kan reise tilbake til hjemlandet.
- 377 - at Norge skal skape trygge migrasjonsmuligheter for kvinner og barn.

378

379 **Kapittel 3. Forsvarskamp for velferd og solidaritet**

380 Den norske velferdsstaten er et resultat av arbeiderklassens kamp og sosialdemokratiets forsøk på
381 å skape sosiale velferdsordninger innenfor rammen av en kapitalistisk økonomi. Viktige
382 velferdsordninger er vedtatt med støtte også fra deler av næringslivet fordi dette samsvarer med
383 deres interesser i den nasjonale kapitalismens periode. Den norske velferdsstaten kjennetegnes av
384 en sterk offentlig sektor med ordninger som skal gjelde for alle. For kvinner har fellesløsninger

385 innen omsorg for barn og syke ført til muligheter for utdanning og arbeid, som igjen har ført til at
386 mannen er blitt mer delaktig i privat omsorg for egne barn.

387 Dårligere eller dyrere fellesløsninger vil tvinge den som er dårligst lønnet i familien til å slutte i
388 jobb og overta omsorg for barn eller syke familiemedlemmer. Nedbygging av
389 fellesskapsløsninger vil derfor særlig ramme kvinnene.

390

391

392 **Privatisering og GATS**

393 For at kapitalismen kan utvikle seg har den stadig behov for nye markeder. Selskaper, aksjeeiere
394 og andre har et stadig behov for økt profitt. Offentlig sektor forvalter store verdier som

395 kapitaleierne nå vil ha tak i. Derfor trues offentlig sektor stadig oftere av privatiseringsframstøt.

396 GATS-avtalen (WTOs avtale om handel med tjenester) brukes som brekkstang for privatisering
397 og markedsstyring av gjenværende offentlige tjenester.

398

399 Stadige effektiviseringskrav og den økonomiske utarminga av offentlig sektor de seinere år har
400 gitt folk et dårligere tilbud. Utviklingen fører til at et økt antall private tjenesteleverandører retter
401 seg mot et kjøpekraftig marked. Dette skaper samtidig et utarma offentlig tilbud for de som ikke
402 har råd til private løsninger. Utviklingen er en bevisst strategi for å få folk til å distansere seg fra
403 det offentlige tilbudet og bane vei for et privat tilbud med kvalitet etter betalingsevne. En
404 utvikling som står i voldsom kontrast til folks rettmessige krav om høy kvalitet på velferdsgodene
405 og kravene om demokratisk styring av velferdstilbudenes omfang og fordeling. Forskjellene
406 mellom folk blir større og classeskillene øker.

407

408 **Kamp for velferdsgoder og et sosialistisk samfunn**

409 Skal vi hindre at velferdsstaten ødelegges, mener Rødt at det er nødvendig med mobilisering på
410 grunnplanet. Dette må skje gjennom lokale initiativ og på tvers av tradisjonelle

411 organisasjonsskinner. Lokalt samarbeid innenfor Folkeaksjonen Velferd er en del av dette.

412 Kampen for velferdsgodene og en velferdsstat er viktig for bevissthet om fellesskap og solidarisk
413 ansvar. Det finnes alternativer til kapitalstyring av velferd. Folk må gis muligheten til å se for seg

414 et sosialistisk samfunn med velferdsgoder som en selvfølgelig del av menneskenes omsorg for
415 hverandre. Derfor støtter Rødt enkeltkrav som vil gi folk bedre velferdsgoder. Samtidig mener

416 Rødt at den optimale velferdsstat bare kan få gode livsvilkår i et sosialistisk samfunn.

417

418 **Rødt arbeider for:**

419 - en sterk eid og politisk styrt offentlig sektor.

420 - offentlige eierskap og styring av kollektivtransporten, posttjenester, telenettet, kraft og
421 vann. Tjenester som er privatisert skal tilbakeføres til offentlig eie og politisk kontroll.

422 - å overføre mer av den samfunnsnyttige tjenesteproduksjonen til offentlig sektor.

423 - gratis tjenester innen helse, tannhelse, omsorg og utdanning.

424 - statlig minstesats for sosialhjelp i tråd med anbefalingene fra SIFO. (Statens Institutt for
425 Forbruksforskning).

426 - å forsvare og styrke folketrygda.

427

428 **Kapittel 4. Avskaff fattigdommen**

429

430 Et samfunn er aldri bedre enn hvordan det behandler de svakeste. Forskjellene mellom rik og

431 fattig øker i Norge i dag, og stadig flere opplever på kroppen hvordan det er å være fattig. Rødt

432 vil arbeide for å jevne ut forskjellene mellom fattig og rik i Norge.

434 • Sosialhjelpssatsene skal opp på SIFO-nivå (Statens institutt for forbruksforskning)

435

436 I dag er sosialhjelpssatsene altfor lave og varierer i stor grad fra kommune til kommune.

437 Særlig er variasjonen stor i forhold til barnetilleggene. Rødt vil foreslå en nasjonalstandard på

438 sosialhjelpssatsene på nivå med SIFOs standardbudsjett for husholdningene. Finansieringen av

439 sosialhjelpssatser på SIFO-nivå må skje ved øremerking av statlige midler.

441 • Bedring av dagpengeordningen

442

443 a) Ordningen der det var mulig å få utbetalt dagpenger i tre år, må gjeninnføres, slik tilfellet

444 var fram til 2003. Med dagens ordning er du bare sikret dagpenger i to år. Dette fører til at

445 mange blir tvunget over på sosialhjelp og ut i unødig fattigdom.

446 b) Ferietillegget på dagpengene må gjeninnføres. Å reise på ferie er i dag et gode som ikke alle

447 kan benytte seg av. Tall fra SSB viser at 25 % ikke hadde råd til å reise på ferie i sommeren

448 2005. Rødt mener alle skal ha rett til å kunne reise på ferie minst en gang i året, og komme seg

449 vekk fra hjemmet sitt dersom en ønsker dette. Derfor vil Rødt gjeninnføre ferietillegg på

450 dagpengene.

452 • Barnetillegget i trygdeytelsene skal økes

453

454 Barnetillegget for mottakere av attføringspenger, rehabiliteringspenger og midlertidig

455 uføretrygd skal opp på samme nivå og reguleres i samsvar med barnetillegget for varig

456 uføretrygdede. I dag får ikke foreldre som går på attføring eller rehabiliteringspenger like mye i

457 barnetillegg som varig uføretrygdede.

459 • Overgangsstønad til eneforsørgere må økes og stønadsperioden må forlenges fra tre til ti år

460

461 Fram til 1998 fikk en overgangsstønad i ti år. Rødt mener at et godt tiltak for at eneforsørgere

462 skal komme seg ut av fattigdom, er muligheten til å ta høyere utdanning. Eneforsørgere er i

463 dag en av de fattigste gruppene i Norge. Stønadsnivået må økes.

465 • Gratis barnehager

466

467 Barnehagen er en del av utdanningssystemet, og en viktig faktor for at alle barn skal sikres

468 likeverdige og gode oppvekstvilkår og en god barndom. Gratis, offentlige barnehager for alle

469 barn er en viktig rettighet for å bekjempe et klassesdelt samfunn.

471 • Gratis SFO

472 Prisen på SFO-plasser varierer enormt. Det skal ikke være bosted og størrelsen på foreldrenes

473 lommebok som avgjør hvilke oppvekstvilkår barn får. Rødt foreslår at gratis SFO-plass

474 innføres.

476 • Offensiv sosial boligbygging der staten og kommunene skal bygge utleieboliger med lav

477 husleie.

478

479 Norge trenger en storstilt sosial boligbygging. I liberaliseringen av boligmarkedet har en tatt

480 hensyn til kapitalen framfor menneskelige behov. Antall boligløse øker, og de fattige er
481 henvist til et kynisk leiemarked.

482

483 **Rødt krever:**

484

- 485 – at Husbankens rente skal tilbake til 2 %
- 486 - at Husbankens lånerammer skal styrkes slik at Husbanken blir en bank for folk flest
- 487 - statlig finansiering av en storstilt kommunal boligbygging
- 488 - at offentlige boliger skal være vesentlig billigere enn ”gjengs leie”.

489

490

- 491 • De samme rettigheter som gjelder for nordmenn skal gjelde for flyktninger, asylsøkere og
- 492 innvandrere

493

494 Dagens regelverk for stønader og trygder ble til i en periode da det nærmest ikke fantes
495 asylsøkere, flyktninger eller innvandrere i Norge. Den norske stat har ikke greid å forandre
496 lover og regler slik at de tar hensyn til at Norge er en del av en globalisert verden. Rødt vil
497 ha harmonisering av regelverk og lover for å fjerne alle diskriminerende regler mot
498 asylsøkere, flyktninger og innvandrere.

499

500 **Rødt krever:**

- 501 - at asylsøkere må få økonomisk hjelp som tilsvarer minst statens veiledningssatser for
- 502 sosialhjelp, uansett om asylsøkerne har fått avslag.
- 503 - at asylsøkere skal ha arbeidstillatelse mens hele saksbehandlingen pågår.
- 504 - at de samme trygderettigheter som gjelder for nordmenn skal gjelde for flyktninger og
- 505 innvandrere.
- 506 - innvandrere må ha rett til vanlig alderspensjon på minstepensjonsnivå fra folketrygden
- 507 selv om de ikke oppfyller kravene om botid

508

- 509 • Fjerne egenandeler i helsesektoren og innføre gratis tannlege

510

511 For at alle skal ha mulighet til å benytte seg av velferdsgoder som lege, medisiner,
512 hjemmehjelp og lignende må dette finansieres over skatteseddelen, ikke ved hjelp av
513 egenandeler.

514

515 **Rødt krever:**

- 516 - at alle særskatter som er innført i form av egenandeler på funksjonshemming, uførhet og
- 517 sykdom, fjernes
- 518 - Gratis tannhelsetjeneste

519

- 521 • Tiltak for å redusere gebyrer og byråkrati

522

523 Det er dyrt å være fattig. Staten er selv en av de verste til å øke regningene med purre- og
524 inkassogebyrer og går ofte aggressivt løs på fattiges lønnsinntekt, barnetrygd og
525 kontantstøtte for å få dekket sine krav. Det er komplisert å være fattig. Du sendes fra
526 kontor til kontor, og du må brette ut stadig flere sider av livet ditt. Rødt ønsker en
527 avbyråkratisering og menneskeligjøring av det offentliges førstelinjetjeneste.

528

529

Rødt krever:

530

- regler som avskjærer det offentliges adgang til å øke sine krav mot enkeltpersoner med egne gebyrer og tilleggsbeløp.

531

532

- lavere tak for gebyrer for privat innkreving.

533

534

- plikt for offentlige kontorer til å informere den enkelte bruker om rettigheter og plikter som må antas å ha betydning for brukeren.

535

536 Kapittel 5. Eldreomsorg

537 Eldreomsorg dreier seg om å gi gamle mennesker best mulige forutsetninger for å kunne leve et

538 fullverdig liv. Det dreier seg om å gi nødvendig hjelp slik at fysisk og psykisk slitasje ikke

539 hindrer dem i å utfolde seg som verdifulle, skapende mennesker. Eldre mennesker må sikres en

540 materiell trygghet etter hvert som jobb og deler av ens vanlige sosiale miljø forsvinner. De gamle

541 må få tilfredsstillende helsemessig behandling, rehabilitering og pleie for å redusere og helst bli

542 kvitt sine helsemessige plager. Framfor alt dreier eldreomsorg seg om å sikre menneskelig

543 kontakt og tilrettelegge for sosial utfoldelse i en livsfase, der mange etter hvert mister store deler

544 av sitt vanlige sosiale nettverk. Eldre er en ressurs for samfunnet. De har kunnskaper og

545 erfaringer som er verdifulle for vår historiske bevissthet.

546

547 Rødt arbeider for:

548 - å bygge ut eldresentra, kultur- og undervisningstilbud for eldre og sosialt arbeid for eldre.

549 - et dagsentertilbud for aldersdemente i alle kommuner, slik at det legges til rette for at de som ønsker det kan bo lenger hjemme.

551

552

- gratis tekniske og praktiske hjelpemidler til eldre, også gratis trygghetsalarm til de som trenger dette.

553

- økt transportstøtte, flere gratis drosjeturer.

554

555

- å forsvare folketrygda mot alle kuttforslagene i pensjonsreformen. Minstepensjonen må heves til 3G (G=Grunnbeløpet i Folketrygden), og pensjonene må hvert år justeres i takt med lønnsutviklingen. For innvandrere og flyktninger må det inngås pensjonsavtaler med opprinnelsesland.

556

557

- Utbygg systemet med reduserte priser for pensjonister på reise og kulturtilbud.

558

559

- Støtt eldres interesseorganisasjoner med ressurser.

560

561

562 Offentlig utbygd eldreomsorg

563 Rødt tar avstand fra det rådende politiske synet som framstiller eldre mennesker først og fremst

564 som en utgiftspost. Det er et mål å utvikle samfunnet slik at helsestandarden og levekårene bedres

565 for alle. En konsekvens av dette er at folk lever lengre. For at dette skal bli et gode alle har glede

566 av, må ressursbruken i samfunnet planlegges slik at eldre får et trygt og innholdsrikt liv. En godt

567 utbygd offentlig eldreomsorg er en forutsetning for dette.

568

569 Rødt arbeider for:

570 - å styrke den offentlige eldreomsorgen. Rødt sier nei til all privatisering og egenandeler –

571 Bare offentlig eldreomsorg kan sikre eldres allsidige behov uavhengig av den enkeltes

572

økonomi.

573

574

- å sikre et differensiert pleie- og omsorgstilbud. Det er behov for både sykehjem, aldershjem og omsorgsboliger, samt å opprette særskilt innrettede tilbud til demente.

- 575 - en kraftig utbygging av sykehjemskapasiteten. Omsorgsboliger er ikke noe alternativ for
- 576 dem som trenger sykehjemsplass. Tallet på sykehjemsplasser må økes drastisk.
- 577 - Legedekningen, pleierdekningen, aktivitørdekningen, ergoterapeut og fysioterapeut
- 578 tilbudet til den eldre del av befolkningen må sikres.
- 579 - tilrettelegging for eldre med innvandrerbakgrunn både på institusjoner og i hjemmebasert
- 580 omsorg.
- 581 - at de eldre må sikres varm, nylaget næringsrik middag hver dag, og det må avsettes tid til
- 582 at den enkelte kan innta måltidene sine på en tilfredsstillende måte. Nei til fabrikkmat i
- 583 eldreomsorgen.
- 584 - at eldre hjemmeboende må tilbys å leie tilpassede omsorgsboliger. Husbanken må ha egne
- 585 midler for å sikre bygging av omsorgsboliger og refinansiering av markedsfinansierte
- 586 omsorgsboliger.
- 587 - at Stortingets løfte om å finansiere 3/4 del av nye sykehjem og omsorgsboliger over
- 588 statsbudsjettet må innfris.
- 589 - Kommunene må tilføres kraftig økte statlige tilskudd for å dekke driften av
- 590 eldreomsorgen.
- 591 - Rødt støtter lovfestet rett til sykehjemsplass.

592

593 **Helsetjenester**

594 Det er en sentral oppgave for kommunen å sørge for at alle innbyggere får de helsetjenester og
 595 omsorgstjenester de har behov for. Egen eller familiens økonomi skal ikke avgjøre om
 596 funksjonshemmede, syke og gamle får den hjelp de har krav på. Den kommunale
 597 hjemmetjenesten skal styres ut fra hva folk har behov for. Dette gjelder hjemmetjenester,
 598 legetjenester, plass på sykehjem og tilbud om rehabilitering.

599

600 **Rødt arbeider for:**

- 601 - styrking av den kommunale ikke-kommersielle hjemmetjenesten. Hjelpen til eldre i
- 602 hjemmet må stå i forhold til Eldres allsidige behov. Stans stoppeklokke- omsorgen og
- 603 samlebåndstenkningen.
- 604 - å avvise stykkprisfinansiering i helsesektoren. Stykkprisfinansiering fører til at Eldres
- 605 behov nedprioriteres.
- 606 - Økingen i forventet antall eldre pleietrengende fra om lag år 2020 krever at det legges
- 607 planer for sterk ressursøking til den offentlige helsesektoren.

608

609 **Kvinner**

610 Eldreomsorgen er av stor betydning for kvinnene i Norge. Av de 605 000 som er 67 år og eldre,
 611 er nesten 60 prosent kvinner. Andelen stiger til 75 prosent hos dem som er 90 år og eldre. De
 612 aller fleste som jobber innenfor eldreomsorgen er lavtlønte kvinner. Bare innen hjemmebaserte
 613 tjenester jobber ca. 90.000 ansatte.

614

615 Av landets 250 000 minstepensjonister er 89 prosent kvinner.

616

617 **Rødt arbeider for:**

- 618 - at de ansatte i eldreomsorgen må gis tid til å ivareta behovet for menneskelig kontakt og
- 619 utfoldelse.
- 620 - å sikre behovet for fagfolk. I framtidens eldreomsorg må lønns - og arbeidsforholdene
- 621 forbedres drastisk.

622 - at arbeidslivet må ta hensyn til at yteevne reduseres med alderen. Folk skal ha rett til
623 redusert arbeidstid når kreftene blir mindre. AFP-ordningen må utbygges til å omfatte alle
624 arbeidstakere.
625

626 **Kapittel 6. Stans utarming av kommunene**

627 De fleste velferdstjenestene er i dag kommunenes ansvar. Stortinget og skiftende regjeringer har
628 gjennom mange år gitt kommune og fylke nye oppgaver og økt gapet mellom inntekter og
629 oppgaver. Ordninga med delfinansiering av utbyggingsprosjekter som omsorgsboliger,
630 sykehjemsplasser og barnehager fører til store gjeldsbelastninger for kommunene og fylkene.
631 Nye reformer må i framtida fullfinansieres. I tråd med den
632 markedsliberalistiske offensiven og kapitalismens behov har mange fylker og kommuner svart på
633 dette med salg av kraftselskap og kraftrettigheter, omfattende privatisering og nedlegging av
634 skoler, barnehager og sykehjem.
635

636 **Kommunene må få en større del av kaka**

637 Kommunene og fylkene må få en større del av verdiskapinga i samfunnet til offentlig velferd. De
638 aller fleste lokalpolitikere har partifeller på Stortinget som hvert år stemmer for nye forslag som
639 innebærer utarming av kommunene. I lokaldemokratiet har det hittil, med viktige enkeltstående
640 unntak, bare vært Rødt som har gått inn for at kommune og fylke skal trosse statlige vedtak og f.
641 eks. stanse innbetalinger av skatt til staten. Rødt mener det er nødvendig å bygge opp et bredt
642 grunnplanssamarbeid mot utarming av folks velferdstilbud i kommunene. Dette samarbeidet
643 må omfatte flest mulig av fagforeningene, andre foreninger og lag i kommunen og de som bruker
644 kommunens tjenester. Rødt arbeider for at flere kommuner og fylker skal slutte seg til
645 Folkeaksjonen Velferd.
646

647 **Rødt arbeider for:**

- 648 - at statlige overføringer skal økes slik at de dekker kommunenes og fylkenes kostnader til
 - 649 lovpålagte oppgaver.
 - 650 - at staten skal slette gjelden til kommunene og fylkene.
 - 651 - en kraftig økning av kommunenes og fylkenes andel av skatteinntektene.
 - 652 - at kommunen vedtar budsjett basert på befolkningens behov for tjenesteyting. Kravet til
 - 653 budsjettbalanse kan ikke overordnes behovet for gode velferdsordninger.
 - 654 - å stanse privatiseringen og markedsrettinga av kommunal forvaltning.
 - 655 - innbyrdes samarbeid mellom kommunene for å hindre at statens spare- og
 - 656 privatiseringspolitikk blir gjennomført.
 - 657 - at kommunen slutter seg til Folkeaksjonen Velferd.
 - 658 - tilbakeføring av kommunal virksomhet som er privatisert.
- 659
660

661 **Folkestyre**

662 Rødts folkevalgte er lojale mot befolkningen og bruker ikke sine folkevalgte verv til å
663 gjennomføre statsdikterte spare- og privatiseringstiltak. De lokalpolitikere som er lydige mot
664 staten, blir nødt til å opptre illojalt mot befolkningen i sin egen kommune eller fylke.
665

666 **Rødt arbeider for:**

- 667 - folkelig (demokratisk) styring av de viktigste naturressursene: olje, gass, vannkraft, fisk,
- 668 dyrkbar mark, skog, malm med mer.

- 669 - ei demokratisk modernisering av kommunal virksomhet bygd på brukernes behov og de
- 670 ansattes erfaringer.
- 671 - åpne budsjettøringer i kommunene.
- 672 - at politikerlønninger fastsettes ut fra gjennomsnittslønn i kommunen.
- 673 - færre heltidspolitikere med lavere lønn. Rødt vil at politikere skal ha mulighet til å sette
- 674 seg inn i sakene og derfor godtgjøres etter prinsippet om taptarbeidsfortjeneste.
- 675 - å utvide antall stortingsrepresentanter og fjerne alle sperregrensene ved valg.
- 676 - å kvotere inn kvinner i alle utvalg i folkevalgte organ.
- 677 - å tilrettelegge så innvandrere får en representasjon som tilsvarer deres andel av
- 678 befolkningen.
- 679 - stemmerett for innvandrere ved stortingsvalg etter samme regler som gjelder ved
- 680 kommune- og Fylkestingsvalget.
- 681
- 682

683 **Kapittel 7. For folkevalgt styring og lokaldemokrati**

684 For å få et levende lokaldemokrati trengs lokal handlefrihet fra statlig styring og kontroll. Det er
 685 nødvendig med statlig fullfinansiering av oppgaver som legges til kommunene.
 686 Oppgaver og ansvar bør desentraliseres, slik at de løses nærmest mulig brukerne av
 687 velferdstjenestene. Oppgaver som krever stor grad av samordning mellom flere kommuner bør
 688 løses gjennom interkommunalt samarbeid uten at dette må gå på bekostning av folkevalgt styring.
 689 Statlige oppgaver som i dag ligger hos fylkesmannen bør vurderes overflyttet til
 690 fylkeskommunen eller til kommunen, med unntak av oppgaver som handler om tilsyn og
 691 kontroll.

692

693 **Rødt arbeider for:**

- 694 - at staten skal dekke kostnadene for lovpålagte oppgaver gitt til kommunene fullt ut.
- 695 - at staten skal slette gjelda kommunene og fylkeskommunene har opparbeida seg gjennom
- 696 flere år med sulteforing og stadig flere tildelte oppgaver fra staten.
- 697 - langt større grad av lokal skattelegging og større grad av frie inntekter som kan gi rom for
- 698 lokale prioriteringer og reduserer avhengigheten og klientforholdet fra lokale myndigheter
- 699 til sentralmakta.

700

701 **Fylkeskommunen**

702 Fylkeskommunen bør styrkes til å bli en reell regional utviklingsaktør. Framtida for
 703 fylkeskommunen avgjøres nå. Rødt ønsker en direkte valgt fylkeskommune og som har flere og
 704 tydeligere oppgaver, for å unngå den sniknedleggelsen av fylkeskommunen som skjer i dag. Det
 705 er behov for tre styringsnivåer; en utvikling mot en tonivåmodell med kommuner kombinert med
 706 statlige regioner vil etter Rødts syn svekke demokratiet og folkevalgt styring. Målet bør være
 707 lokale løsninger tilpasset lokale behov. Dette innebærer et reelt rom for lokale variasjoner, med
 708 fokus på et likeverdig tjenestetilbud over hele landet.

709

710 **Rødt arbeider for:**

- 711 - desentraliserte oppgaver og overføring av ansvar fra stat til kommune/fylkeskommune.
- 712 - stopp nedbygging av fylkeskommunen.
- 713 - å gå mot tvangssammenslåing av kommuner og fylker.
- 714 - bindende folkeavstemninger i viktige lokalpolitiske saker.
- 715 - ingen reduksjon i tallet på representanter i kommunestyre og fylkesting.

716

717

718 **Kommunale selskaper**

719 Rødt vil utvikle kommunale foretak (KF) og aksjeselskap. Det er innbyggernes behov som skal
720 ligge til grunn for driften av all kommunalt eid virksomhet. Dermed må beslutningene løftes ut av
721 lukkede styrerom og inn i kommunestyrene og fylkesting.

722

723 **Rødt arbeider for:**

724 - at ordninger som innfører marked internt i kommunene må utvikles (bestiller-leverandør-
725 modell, intern husleie osv.).

726 - at offentlige selskaper skal drives til det beste for folk flest, og ikke etter aksjeloven.

727

728 **Kapittel 8. Demokrati og kampen for demokratiske rettigheter**

729 Rødt ser på kampen for demokratiske rettigheter som svært viktig i et samfunn. Rødt støtter
730 organisasjoner som kjemper for demokrati og mot byråkratisering, f. eks. fagbevegelse,
731 kvinnebevegelse, miljøbevegelsen og andre interesseorganisasjoner.

732 I den norske lovgivningen er det nedfelt en rekke regler som uttrykker rett til å motvirke
733 maktforholdene. Det

734 omfatter tale-, trykke- og organisasjonsfrihet, og stemmerett ved hemmelige valg der en kan
735 velge mellom

736 flere partier. Også prinsippene i offentlighetsloven, forvaltningsloven, streikeretten og

737 rettssikkerheten er

738 grunnleggende demokratiske rettigheter. Dette er lover og forskrifter som må forsvares.

739 Det sterkeste angrepet på folks demokratiske rettigheter i Norge er forsøket på å få Norge inn i

740 EU. Et annet angrep er nye og vagt formulerte terror-lover, som åpner for økt overvåkning og
741 forfølgning av folk.

742

743 **Rødt arbeider for:**

744 - at lovgivninga for arbeidsmiljø og streikerett ikke skal uthules.

745 - at alle ansatte har full yringsfrihet om sitt arbeidsforhold og innsynsrett i alle forhold som
746 angår arbeidsplassen bortsett fra slikt som kommer inn under vanlig taushetsplikt.

747 - en lov om arbeiderkontroll i både offentlige og private bedrifter. De tillitsvalgte skal ha
748 rett til å undersøke alt som gjelder økonomi og regnskap hos arbeidsgiveren. For

749 arbeidsgiveren skal det være straff for å mobbe eller trakassere de som gjør bruk av denne
750 retten.

751

752

753 **Privatisering**

754 Omdanning av offentlig virksomhet til foretak og aksjeselskap samt privatisering og salg av
755 offentlig eiendom og ressurser, er innskrenking av demokratiet. Beslutninger overføres fra de
756 politiske organer til lukkede styrerom. Rødt mener at den omfattende liberalisering og

757 privatisering av statlige selskap og kommunale tjenester er et

758 grunnleggende demokratisk problem. Privatisering innebærer at kontrollen forsvinner fra de
759 folkevalgte organer.

760

761 **Korrupsjon**

762 Korrupsjon i forvaltningen har i dag i hovedsak karakter ved at høytlønnede byråkrater og topp-
763 politikere utvikler et tett samarbeid med lobbyister, utrednings- og konsulentfirma som kjøper

764 seg fordelaktige vedtak og medvirkning til vedtak.

765

766 **Rødt arbeider for:**

- 767 - fullt innsyn i politiets og forsvarets politiske overvåking etter 1945 og avskaffelse av
- 768 dagens overvåkingspoliti. De ansvarlige for overvåkingen må stilles til ansvar. Berørte
- 769 personer må bes om unnskyldning.
- 770 - at det vedtas en permanent innsynslov.
- 771 - åpne møter i alle offentlige styringsorgan, bare unntak for personalsaker og sosiale utvalg
- 772 når de behandler klientsaker.
- 773 - full offentlighet om alle styreverv, aksjeposter, økonomiske godtgjørelser og
- 774 organisasjonsverv for alle politikere i kommunestyre, fylkesting, Storting og regjering.

775

776

777 **Monopolisering av media**

778 Media og kulturelle institusjoner kjøpes opp gjennom omdanning til aksjeselskap, ved

779 reklamefinansiering og sponing. Størst fare for yttringsfriheten og yttringsmulighetene er

780 monopoliseringen av eierskapet i massemedia, og angrepet på produksjonsstøtte til aviser, men

781 også kravet til lønnsomhet og forretningsdrift av kulturelle institusjoner er en overhengende fare.

782

783 **Rødt arbeider for:**

- 784 - økt pressestøtte som sikrer mangfoldet i pressa.
- 785 - offentlig støtte til nærradiostasjoner.
- 786 - alle landsomfattende partiet som stiller lister i Stortings-, kommune- og fylkestingsvalg
- 787 må ha samme taletid i NRKs valgprogrammer.

788

789

790 **Statlig rasisme og politimakt**

791 Innvandrings- og asylpolitikken norske myndigheter fører, er en sterk innskrenking av de

792 demokratiske rettighetene. Politiets aksjoner mot innvandrere for å kontrollere om de har

793 oppholds- og arbeidstillatelse er, i tillegg til å være grove rasistiske overgrep, også en trussel mot

794 de demokratiske rettighetene i hele samfunnet. Politiets brutale aksjoner mot demonstranter og

795 høye bøter for ulovlige demonstrasjoner er angrep på yttringsfriheten, og vil få alvorlige følger

796 om de får fortsette.

797

798 **Rødt arbeider for:**

- 799 - en utvidet rett til demonstrasjoner. Ingen avgrensinger av hvor mange demonstranter som
- 800 er tillatt. Bøteterroren mot demonstranter må stoppes.

801

802 **Religions- og livssynsfrihet**

803 Norge er i dag et flerkulturelt og flerreligiøst samfunn. Rødt er for full religions- og

804 livssynsfrihet. Dette står i motsetning til å ha en offentlig statsreligion. Rødt går derfor inn for

805 skille mellom stat og kirke. Staten skal være religiøst og livssynsmessig beskyttende. Det er ikke

806 et spesielt statlig ansvar at tros- og livssynssamfunn skal ha et økonomisk grunnlag for sin

807 virksomhet. De må behandles på lik linje med andre frivillige organisasjoner som søker støtte til

808 sin virksomhet. Rødt anerkjenner ethvert tros- og livssynssamfunns rett til å etablere seg, men

809 kan ikke akseptere aktiviteter som bryter med norsk lov, slik som f.eks. likestillingsloven.

810

811

812

813 **KRL-faget**

814 Rødt er imot KRL-faget i grunnskolen. Elevene i grunnskolen må få en nøytral opplæring om
815 forskjellige ideologier og religioner. Innen et slikt fag er etablert, må det innføres full fritaksrett.
816 Rødt vil fjerne den kristne formålsparagrafen i skolen.

817

818 **Likebehandling**

819 Det må bli reell likestilling når det gjelder tilgang til religiøs og livssynsmessig omsorg ved store
820 ulykker, på sykehus, i fengsel og i forsvaret. Kommunene må disponere lokaler der det er mulig å
821 tilrettelegge for seremonier tilpasset de ulike tros- og livssynssamfunns behov. Rødt mener at
822 Samarbeidsrådet for tros- og livssynssamfunn, som representerer de fleste tros- og
823 livssynssamfunn i Norge, er en viktig samarbeidspartner ikke bare for Kirke- og
824 Undervisningsdepartementet, men også for Utenriksdepartementet i religiøse spørsmål.

825

826 **Rødt arbeider for:**

- 827 - å fjerne den kristne formålsparagrafen i skolen og å erstatte KRL-faget i skolen
- 828 - skille stat og kirke.
- 829 - å avskaffe kongedømmet.

830

831 **Kapittel 9. Forsvar sjølråderetten - Nei til EU, ut av EØS**

832 De siste tiårene har det vokst frem regionale frihandelsområder i alle deler av verden som ledd i
833 den kapitalistiske globaliseringen. Utviklingen blir støttet opp av et overnasjonalt nettverk og
834 mektige internasjonale institusjoner, som Verdens Handelsorganisasjon (WTO), Verdensbanken
835 og Det internasjonale Pengefondet (IMF). I praksis er det et regelverk basert på nyliberalisme,
836 dvs. frie kapital- og varebevegelser og minst mulig folkevalgt styring. I Europa er det den
837 Europeiske Unionen (EU) som er det viktigste uttrykket for dette.

838

839 **Rødt arbeider for:**

- 840 - at Norge ikke blir medlem av EU.

841

842 **EØS-avtalen**

843 EU arbeider for å skape et grenseløst marked og å gjennomføre regionalt det de andre
844 institusjonene gjør globalt. EUs utvidelse til Øst-Europa er viktig for å nå dette målet. EØS-
845 avtalen ble vedtatt av Stortinget i mai 1993 uten at avtalen ble lagt fram i stortingsvalg. EØS-
846 avtalen er en avtale med en dynamikk som innfører stadig mer av EUs lovgivning i Norge og
847 bryter ned folks rettigheter på alle nivå i forfatningen. Som følge av EØS-avtalen er også Norge
848 tvunget til å innføre alle EU-lover om EUs indre marked. Den norske regjeringen støtter aktivt
849 opp om nyliberalisme og kapitalistisk globalisering, ikke minst gjennom sin støtte til det
850 Europeiske Økonomiske Samarbeidsrådet (EØS). Regjeringen støtter også den samme
851 politikken gjennom WTO akkurat som alle de andre kapitalistiske landene i Europa. Den norske
852 storkoalisjonen, Arbeiderpartiet og Høyre støtter interessene til de største kapitalgruppene.
853 Utmelding av EØS er en forutsetning for nasjonal sjølråderett.

854

855 **Rødt arbeider for:**

- 856 - å få sagt opp EØS-avtalen og Schengenavtalen.

857

858

859

860

861 **Sjølråderetten**

862 I tillegg til å være et frihandelsområde tar EU stadig mer form av en superstat med egen domstol,
863 regjering og militærvesen til å håndheve sine økonomiske og politiske interesser i skarp
864 konkurranse med alle andre økonomiske stormakter, ikke minst USA og Japan. Dette står fram
865 som en trussel mot sjølråderetten til alle EUs medlemsland som er mindre enn de tre store:
866 Tyskland, Frankrike og Storbritannia. Privatisering og angrep på faglige rettigheter gjennomføres
867 med bakgrunn i EU-vedtak. Muligheten til å slå tilbake disse angrepene gjennom å legge press på
868 nasjonale politikere blir mindre og mindre. Rødt vil samarbeide med alle som vil gjenerobre og
869 forsvare den norske

870 sjølråderetten.

871

872 **Rødt arbeider for:**

873 - å hindre norsk tilknytning til euroen.

874

875

876 **Schengen**

877 Gjennom Schengen og andre tilslutningsavtaler er Norge underlagt store deler av EUs felles
878 justispolitikk. I Schengen finnes ingen vetorett, her må Norge godta alt EU bestemmer, ellers blir
879 avtalen oppsagt. Dette har ført til en skremmende taushet om Schengen både på Stortinget og i
880 den offentlige debatten. Schengens personregistre tjener både til å overvåke og kontrollere
881 politisk opposisjon innad og til å stenge flyktninger ute. SIS-registret inneholder millioner av
882 personopplysninger. Det overveldende flertallet av dem som er registrert er det EU kaller
883 uønskede utlendinger, og ikke kriminelle, slik Schengen-tilhengerne vil ha det til.
884 Schengenregistrene brukes blant annet til å kontrollere politiske aktivister som krysser grenser til
885 EU- og Schengen-land. Rødt vil bidra til å sette søkelys på de demokrati- og
886 rettsikkerhetsproblemene Schengen innebærer og vil jobbe for å si opp Schengenavtalen.

887

888 **Europol**

889 Norge tilsluttes stadig nye deler av justispolitikken til EU, uten debatt. I 2001 gikk stortinget
890 enstemmig inn for norsk tilslutning til EU-politiet Europol. Gjennom tilslutning til Dublin-
891 konvensjonen legger også EU sterke føringer på den norske asylpolitikken. Prinsippet her er at
892 avslag i ett land betyr at asylsøknaden ikke skal vurderes i andre land.

893

894 **De nye bevegelsene**

895 Rødt ser også på kampen mot EU som en del av kampen mot den internasjonale kapitalismen,
896 inkludert kapitalismen i Norge. Ved inngangen til det 21. århundre har det vokst frem en global
897 og grenseoverskridende bevegelse mot nyliberalismen. Rødt ser det som en viktig oppgave å
898 knytte denne bevegelsen opp til kampen mot EU og EØS-avtalen for å få nye grupper med i Nei-
899 fronten. Samtidig vil vi kombinere aktivt arbeid i Nei til EU med kritikk av kapitalisme og
900 imperialisme.

901

902 **Nei til EU**

903 Foran en ny EU-kamp er det viktig å styrke Nei til EU. Samtidig vil vi delta i organisasjoner som
904 reiser motstand mot nyliberalismen mer generelt, og knytte dette arbeidet opp til kampen mot
905 EU. Medlemskap i EU er i strid med grunnloven med mindre 3/4 av stortinget går inn for dette.
906 Stortinget har to ganger vedtatt at det i tillegg må være flertall i folket ved folkeavstemning. I tråd
907 med dette vil Rødt på Stortinget stemme nei til medlemskap uavhengig av resultatet ved
908 folkeavstemning.

909

910 **EUs grunnlov**

911 EU har vedtatt ny grunnlov som nå skal ratifiseres i EUs medlemsland. EU-grunnloven er det
912 avgjørende skritt for å skape en superstat. Markedsliberalismen grunnlovsfestes og gir Brussel
913 enda større makt på bekostning av nasjonalstaten. Rødt krever norsk oversettelse av grunnloven.
914 Når Arbeiderpartiet og Høyre vil ha oss inn i EU så er det et minstekrav at folket sjøl kan lese
915 hvilket EU vi da skal inn i.

916

917 **Rødt arbeider for:**

- 918 - å hindre norsk tilknytning til den europeiske sikkerhets og forsvarspolitikken gjennom
- 919 ESDP (European Security and Defence Policy)
- 920 - å støtte organisasjonen Nei til EU
- 921 - å bygge allianser med andre nei-organisasjoner i Norge
- 922 - å delta i TEAM-samarbeidet (the alliance of EU-critical movements)
- 923 - å utvikle faglige og andre kontakter med EU-motstandere i EU og i de nye søkerlandene
- 924 - å ta opp EU og EØS i valgkampen
- 925 - at EUs grunnlovskast blir oversatt til norsk.

926

927 **Kapittel 10. Kapitalister skal også betale skatt.**

928 Dagens byråkratiske og innfløkte skattesystem er skreddersydd for det rikeste mindretallet. For å
929 sikre at de slipper billig unna, er det innført ordninger som er ekstremt kompliserte og kostbare å
930 administrere, og som åpner utallige smutthull. Et nytt eksempel på dette er de nye skattereglene
931 for aksjonærer og aksjeselskaper, som bl.a. omfatter ordningen der alle aksjeselskaper er fritatt
932 for skatt på aksjeinntekter.

933

934 Formueskatten er lagt opp slik at lønnstakere og pensjonister med noen sparekroner i banken blir
935 kontrollert til siste krone, mens de med høye formuer og gode skatterådgivere i praksis kan
936 betrakte den som en frivillig skatt.

937

938 **Direkte skatt på inntekt og formue**

939 Rødt vil i stedet ha et enkelt og progressivt skattesystem, med hovedvekt på direkte skatt på
940 inntekt og formue. Inntektsskatten bør senkes for lave inntekter, samtidig som svært høye
941 inntekter bør betale høyere skatt enn i dag. Aksjeutbytte må beskattes fullt ut. Kapitalistenes ulike
942 inntekter fra det arbeidet andre har utført, kalles kapitalinntekt. Rødt mener at slike inntekter bør
943 skattlegges hardere enn inntekt fra eget arbeid. Skattesystemet må utformes slik at det ikke lenger
944 lønner seg å drive med finans- og eiendomsspekulasjon fremfor å investere i nyttig produksjon og
945 tjenesteyting.

946

947 **Rødt arbeider for:**

- 948 - en skattelette for lave inntekter og pensjoner.
- 949 - at toppskatten, trinn 2 økes til 25 % med innslagspunkt 600 000.
- 950 - å fjerne all særskatt på funksjonshemming, uførhet og sykdom.
- 951 - at særfradragene for alders- og uførepensjonister må gi fradrag i skatt av personinntekt
952 hvis skatt av alminnelig inntekt blir null selv uten særfradrag.

953

954

955 **Skattelegging av kapitalinntekter**

956 Som et første steg vil Rødt endre skattelovgivinga slik at aksjeutbytte og andre former for
957 kapitalinntekt må skattlegges etter samme regler som gjelder for lønnsinntekt fra eget arbeid. Det
958 betyr at alle former for skattefrie "skjermingsfradrag" på kapitalinntekt fjernes fra
959 skattelovgivingen, og at det blir progressiv beskatning også av kapitalinntekt. Det er velkjent at
960 Ap og Høyre bokstavelig talt har konkurrert om å skreddersy de beste oppleggene for at norske
961 skipsredere skal slippe å betale skatt. Men egentlig er dette bare toppen av isfjellet. Skattereglene
962 i Norge er særlig innrettet på å favorisere de passivt snyltende kapitalistene.

963

964 **Rødt arbeider for:**

- 965 - at aksjeutbytte og annen kapitalinntekt skal skattlegges hardere enn lønnsinntekt fra eget
- 966 arbeid
- 967 - å beskatte aksje, finans og valutatransaksjoner, såkalt Tobinavgift.
- 968 - å fjerne eiendomsskatt på boliger med vanlig standard, og beholde eller innføre
- 969 eiendomsskatt på luksusboliger og næringsbygg.
- 970 - at selskapskatten igjen skal betales til kommunen der bedriften har sin hovedaktivitet.

971

972

973 **Egenandeler, moms og avgifter**

974 Rødt ser på egenandelene på hjemmetjenester og legehjelp som særskatt på sykdom, alderdom og
975 funksjonshemming. Rødt vil fjerne alle slike særskatter. Rødt vil avskaffe merverdiavgiften på
976 tjenester og vanlige husholdningsvarer. I stedet bør det innføres
977 miljøavgifter der disse kan føre til lokale og globale miljøforbedringer. Rødt er for avgifter på
978 reklame. Avgifter kan også vurderes brukt for å fremme miljø og helsepolitikk.
979 De etatene som krever inn skatt må styrkes og innsatsen deres må rettes mot de rikes
980 skattesnyteri.

981

982 **Rødt arbeider for:**

- 983 - å fjerne merverdiavgiften på tjenester og vanlige husholdningsvarer.
- 984 - ingen begrensning i fradragrett for fagforeningskontingent.
- 985 - å skattelegge miljøfiendtlig forbruk, ikke skatt på forbruk i seg selv.

986

987 **Kapittel 11 - Oljen, gassen og vannkraften tilhører alle.**

988 Vannkraft har vært helt sentral i oppbyggingen av norsk industri og økonomi. Olje- og
989 gassforekomsten i Nordsjøen gjorde oss i stand til å videreutvikle økonomien når resten av
990 Europa møtte kriser på syttitallet. Naturressursene er menneskehetens felleseie. Naturressursene
991 som tilfeldigvis befinner seg i vårt land er det vårt felles ansvar å forvalte til alles felles beste i
992 samsvar med føre-var-prinsippet, bærekraftighet og
993 næringsutvikling. Vi mener Norge har særskilt ansvar for å sikre den samiske nasjonens rett til
994 innflytelse på forvaltningen av disse naturressursene. Samtidig som vannkraften historisk har gitt
995 arbeidsplasser og velstand i Norge, har utnyttningen av den blitt
996 stadig tettere knyttet til verdens og Norges voksende miljøproblemer. Kampen om Mardøla og
997 ikke minst Altautbyggingen markerte slutten på den «uproblematiske vannkraftutbyggingen»
998 Oljeutvinnning er et forurensingsproblem både i forhold til ukontrollerte utslipp og
999 klimaforandringer ved forbrenning av fossil energi. Utslipp til luft og vann har bidratt til å sette
1000 energiproduksjon og den kraftkrevende industrien i vanry de siste tiåra.

1001

1002

1003

1004 **Rødt arbeider for:**

- 1005 - nasjonal kontroll av olje, gass og energiresursene.
- 1006 - tilbakekjøp av solgte kraftverk og energiselskaper.
- 1007 - tilbakeføring av Statoil til et statlig og politisk styrt selskap.
- 1008 - at inntil EØS-avtalen er sagt opp, må Norge kreve unntak for hele energisektoren.
- 1009 - avvisning av EUs gassdirektiv og andre forslag som truer den nasjonale og politiske kontrollen med olje- og gassressursene.
- 1010 - at Norge må redusere olje- og gassproduksjonen.
- 1011 - langsiktig plan for utvinning av olje og gass i Nordsjøen som reduserer utvinningstempoet og sikrer stabile leveranser for fastlandsindustrien.
- 1012 - en miljømessig forsvarlig forvaltning av Lofoten og Barentshavet. Rødt går mot all olje- og gassutvinning i disse sårbare områdene, og krever omgjøring av Forvaltningsplanen for Lofoten og Barentshavet.
- 1013 - at deler av inntekten fra oljeindustrien brukes til å utvikle alternative energikilder som vind og hydroenergi,
- 1014 - at det utarbeides en nasjonal plan for energiproduksjon etter oljen.
- 1015 - investering i olje, gass og energiraffinering i Norge, staten må bruke alle tilgjengelige virkemidler til å skape en levedyktig og miljøvennlig energiindustri i Norge.
- 1016 - tilpasning til energiforbruk uavhengig av fossilt brensel som olje og gass.
- 1017 - å opprette Petroleumsfrie områder som forvaltningsmessig verktøy i nordområdene.

1024

1025 **Vannkraften**

- 1026 På 1990-tallet vedtok Stortinget å overlate styringen av norsk energipolitikk til markedet.
- 1027 Vannkraften selges nå på europeiske kraftbørser, Statoil har blitt aksjeselskap og
- 1028 konsesjonslovene og nasjonal kontroll med energiresursene er til dels avvirket eller under kraftig
- 1029 press. Vi er i ferd med å miste demokratisk kontroll over energiresursene.
- 1030 Som forbrukere merker vi dette gjennom privatisering av energiselskap og oppdeling av linjenett
- 1031 og strømleverandør i atskilte selskaper. Det er et voldsomt press for å velge rett leverandør av
- 1032 energi til privathusholdninger. Det frie kraftmarkedet har ført til anarki i energiproduksjonen.
- 1033 Produksjon, eksport og import er ikke styrt av behovene i samfunnet, men av kortsiktig
- 1034 profittjakt. Resultatet er både sløsing, energikrise og høyere priser til husholdningene.

1035

1036 **Rødt arbeider for:**

- 1037 - stans i store nyutbygginger av vannkraft, i stedet en nasjonal satsing på opprustning av eksisterende kraftverk og linjenett.
- 1038 - offentlig utbygging av mini- og mikrokraftverk der dette ikke er i strid med nasjonale og lokale verneinteresser.
- 1039 - topprissystem på strøm, rimelig strøm til basisforbruk, dyr strøm til overforbruk.

1042

1043 **Hjemfallsretten**

- 1044 - Kampen om nasjonal og demokratisk kontroll over norske vannkraftressurser er en viktig oppgave for Rødt.

1045

1046 **Rødt arbeider for:**

- 1047 - å beholde hjemfallsretten
- 1048 - at alle forsøk fra ESA på undergraving av hjemfallsretten blir avvist i Norge.
- 1049 - at Statkraft skal disponere hjemfalt industrikraft til fordel for lokal industriutvikling.

1050

1051

1052 **Rein energi**

1053 For å snu denne utviklingen er det avgjørende at folkevalgte tar tilbake kontrollen med energi- og
1054 industripolitikken. Gjennom satsing på miljøteknologi og oppbygging av nasjonal foredling og
1055 forvaltning av olje, gass og vannkraft har vi muligheten til å stå i spissen for utvikling av rein
1056 energiproduksjon. Hvis det skal bygges gasskraftverk i Norge, må det være et ufravikelig krav
1057 om forurensningsfri teknologi. Norge må satse sterkt på alternativ energi, men vi må alltid huske
1058 på at all energiproduksjon, også fornybar energi, har iboende miljøproblemer. Vi må sikre at
1059 utbygging av vindkraft, bølgekraft, saltkraft m.m. ikke fører oss opp i tilsvarende miljøproblemer
1060 som vi har fått med utbygging av vannkraft.

1061

1062 **Rødt arbeider for:**

- 1063 - å stoppe byggingen av forurensende gasskraftverk.
- 1064 - at planer om å bygge atomkraftverk i Norge ikke blir en realitet.

1065

1066

1067 **ENØK - energiøkonomisering**

1068 Det viktigste tiltaket for å sikre tilstrekkelig energi er storstilt energisparing i alle deler av
1069 samfunnslivet. Totalt sett er det mulig å gjennomføre en kraftig reduksjon i bruken av fossilt
1070 brensel uten like stor økning i elektrisitetsproduksjonen basert på fornybare ressurser. Nye
1071 fornybare energiresurser er viktige, men kan bare fungere som et tilskudd. Effektivisering av
1072 energiproduksjonen og energisparing blir det sentrale. Det er ikke behov for gasskraftverk for å
1073 dekke innenlandsk energibruk.

1074

1075 **Rødt arbeider for:**

- 1076 - betydelig satsing på fornybar energi som varmpumper, bioenergi, hydrogen og bølge-,
1077 sol- og vindkraft, fornybar energi må i første rekke bli brukt i offentlige og private bygg.
- 1078 - målbevisst og vedvarende satsing på energiøkonomisering i private husstander.
- 1079 - tilrettelegging for energisparende tiltak i industri og produksjonsbedrifter.
- 1080 - offentlig tilskudd til anskaffelse av varmpumper.

1081

1082 **Kapittel 12. Bevar fiskeressursene**

1083 Fiskeressursene utenfor kysten vår er en av verdens viktigste maritime matressurser og vår største
1084 eksportnæring basert på en fornybar ressurs. Vi forvalter et av verdens beste oppvekstområder for
1085 fisk. Derfor har vi et internasjonalt ansvar i å bevare flere av de viktigste matfiskene i verden. Det
1086 forutsetter full nasjonal kontroll over fiskeressursene i våre havområder. Den internasjonale
1087 havfiskeflåten vil fiske uhemmet på alle hav. Derfor må Norge i samarbeid med andre kyststater
1088 gå til utvidelse av den økonomiske sone slik at smutthav og smutthull tettes igjen og underlegges
1089 nasjonal kontroll.

1090

1091 **Rødt arbeider for:**

- 1092 - full nasjonal kontroll over fiskeressursene.
- 1093 - at allemannsretten på havet må sikres mot uthuling og omsetting av høstingsretten.
- 1094 - å utvide vår økonomiske sone til 250 mil.
- 1095 - at konsesjoner og kvoteordninger må fordeles etter distrikt og forankres der.
- 1096 - å inngå internasjonale avtaler med de andre kyststatene for å stoppe rovfisket.
- 1097 - å stoppe alt fiske i vernesona rundt Svalbard for å verne oppvekstområdene for fisk.
- 1098 - å styrke kystvakta, øk seilingsdøgn i Barentshavet og flyovervåking av havområdene.

1099

1100

1101 **Regulert fiske**

1102 Rødt vil trygge et økologisk forsvarlig fangstnivå for å bevare villfisken. Den fiskeripolitiske

1103 målsettinga til Rødt er å trygge og bygge opp fiskeressursene, opprettholde kystflåten som

1104 ryggraden i norsk fiskerinæring og sikre en desentralisert videreføring langs hele kysten.

1105 Fabrikkskipene skal bort fra våre farvann, havfiskeflåten skal bygges ned og frysehotellene skal

1106 ha leveringsplikt til de nærmeste fabrikkene.

1107 Rødt vil strengt regulere oppdrett og akvakultur slik at det ikke fortrenger eller svekker de ville

1108 fiskebestandene.

1109

1110 Heller ikke skal kapitalinvesteringer i næringen kunne fortrenge allemannsretten til våre felles

1111 naturressurser. Rødt ønsker å regulere fiske med konsesjonstildeling for båter over 15 meter,

1112 ellers ved kvotetildeling som i hovedsak må tas i de naturlige sesongene. Kvotene skal ikke

1113 kunne omsettes.

1114

1115 **Rødt arbeider for:**

1116 - at råfiskloven må gjeninnføres.

1117 - å gjeninnføre offentlig fiskerikontroll på kaikanten.

1118 - at tildelte kvoter tilbakeføres til fellesskapet ved salg eller kondemnering av fartøyet.

1119 - at fiske med passive redskaper skal være fritt.

1120 - at Fabrikkrålerflåten må hugges opp, havfiskeflåten bygges ned.

1121 - en streng regulering av trålerflåten. Kvoter må overføres til kystfiskeflåten.

1122

1123

1124 **Kampen mot kommersialisering av fisken**

1125 Den økende kapitaliseringen av fisket er et blindspor. Det er ikke for mange fiskere eller sjarker

1126 som er problemet, det er overinvesteringer og krav til kapitalistisk avkastning som er den største

1127 trusselen for å bevare ressursene. Rødt slåss mot rådende fiskeripolitikk som går ut på å rane

1128 ressursene fra kystbefolkningen for å børsnotere

1129 selskaper som verken tar distriktpolitiske oppgaver eller har miljøansvar. Den økende

1130 kapitaliseringen av fisket er vår største trussel i dagens fiskeripolitikk. Profittjaget truer både

1131 naturressursene, kystfiskerne, distriktene og miljøet. Olje- og gassutvinning i Barentshavet utgjør

1132 en reell trussel mot fiskeressursene.

1133

1134 **Rødt arbeider for:**

1135 - å stanse all eksport av rundfrossen fisk fra fryselaagrene.

1136 - at staten må bidra med oppbygging, fornying og sikring av mottaksanlegg i kyst- og

1137 fjordområder.

1138 - større samisk representasjon i Reguleringsrådet.

1139 - at sametinget må delta som part når fjordfisket reguleres.

1140

1141 **Kapittel 13. På lag med naturen eller miljømord i framtida også?**

1142 I dagens profittøkonomi kommer hensynet til miljø og bærekraftig utvikling aldri i første rekke.

1143 Internasjonale miljøavtaler følges ikke opp, føre-var-prinsippet settes til side, og ikke-fornybare

1144 ressurser brukes opp uten tanke for framtidige generasjoner. Rødt mener det trengs en

1145 dyptgripende samfunnsendring for å trygge livsgrunnlaget på jorda.

1146 Forbruket av naturressurser og energi må bringes i balanse med bæreevnen til det globale

1147 økosystemet. Den rike del av verden må redusere sitt ressursforbruk samtidig som den fattige

1148 delen av befolkningen i den tredje verden øker sitt. Rike land, som har hovedansvaret for
1149 miljøproblemene vi i dag står ovenfor, må satse tungt på utvikling av ny miljøteknologi og
1150 omlegging til fornybare og alternative energikilder. Denne miljøvennlige teknologien må deles
1151 fritt og uten vederlag slik at det blir mulig for oss å leve på jorda uten å ødelegge den.
1152

1153 **Energi og miljø**

1154 Rødt mener at Norge, med sin rike tilgang på naturressurser, har en internasjonal forpliktelse til å
1155 satse på forskning og utvikling innen energi- og miljøteknologi. Norges høye energiforbruk er
1156 verken bærekraftig eller solidarisk, og det påfører oss store framtidskostnader. Et høyt og økende
1157 energiforbruk medfører for stor forurensning og skadelige naturinngrep. Fossil brensel som olje
1158 bidrar til klimaendringer og sur nedbør.

1159

1160 **Rødt arbeider for:**

- 1161 - at norsk kunnskap om miljøproblemer og miljøteknologi må stilles vederlagsfritt til
- 1162 rådighet for land i den tredje verden.
- 1163 - at miljøaspektet skal inn i all teknisk forskning.
- 1164 - at forsøkene med atomkraft i Norge må stoppes.
- 1165 - å stoppe byggingen av forurensende gasskraftverk.
- 1166 - forskning på og videre utvikling av gasskraftteknologi med CO2 rensing.
- 1167 - at det norske energiforbruket må reduseres vesentlig, elektrisk kraft og stasjonær
- 1168 oppvarming må dekket av fornybare kilder.
- 1169 - at det må stilles strengere krav til energibruk ved nybygg og vedlikehold av bygninger.
- 1170 - en sterk økning i bruk av vannbåren varme.

1171

1172

1173 **Kyoto-avtalen**

1174 Kyoto-avtalen er et eksempel på hvordan Norge fullstendig overser internasjonale avtaler.
1175 Verden står overfor et dramatisk klimaskifte, og mye av skylden ligger hos oss mennesker.
1176 Klimaendringene er et sosialt problem, likefullt som de er et miljøproblem. Det er de fattige som
1177 rammes hardest. Kyoto-avtalen er blitt ratifisert, men det fins ennå ikke en konkret plan for
1178 hvordan de avtalte målene skal nås. I stedet for at norske utslipp har blitt trappet ned har de økt
1179 drastisk, og det ser ut til at situasjonen stadig blir verre. Dette er både usosialt og respektløst.
1180 Rødt mener Norge må ta klimaendringene på alvor og at klimagassutslippene må reduseres
1181 utover våre Kyoto-forpliktelser.

1182

1183 **Rødt arbeider for:**

- 1184 - at Norge skal redusere klimagassutslipp utover forpliktelsene i Kyoto-avtalen.
- 1185 - økt satsing på forskning og utvikling av energisparende teknologi og nye fornybare
- 1186 energikilder.

1187

1188

1189 **Søppelhåndtering:**

- 1190 - reduksjon av avfallsmengder gjennom krav til emballasjereduksjoner og avgifter på
- 1191 produkter med unødig og miljøfarlig emballasje.
- 1192 - tilrettelagt sortering og innsamling av avfall.

1193

1194

1195

1196 **Biologisk mangfold:**

- 1197 - å sikre levedyktige norske bestander av de store rovdyra som er en del av det biologiske
1198 mangfoldet.
1199 - at norske naturressurser må forvaltes slik at artenes mangfold og evne til opprettholdelse
1200 ikke reduseres.
1201

1202 **Verneinteresser:**

- 1203 - at norske naturressurser må forvaltes på en måte som ikke ødelegger nærings- og
1204 livsgrunnlag for lokalsamfunn, verken nå eller i framtida.
1205 - at norske villmarksområder må beskyttes for storstilt hyttebygging utenfor allerede
1206 bebygde områder.
1207 - å sikre vern av viktige områder langs kysten ved å utarbeide plan over områder som bør
1208 vernes mot utbygging av vindkraft, bølgekraft, saltkraft og andre energikilder, tilsvarende
1209 samla plan for vassdrag.
1210 - full etableringsstopp for golfbaner inntil det er utarbeidet et nasjonalt planverk som
1211 forviser golf til arealer som har liten betydning for matproduksjon og naturvern.
1212 - at Vefsnavassdraget skal inn i verneplanen og støtter kampen mot Statkraft sine
1213 utbyggingsplaner.
1214

1215 **Kapittel 14. Et økologisk og sterkt norsk landbruk**

1216 Rødt er for et sterkt landbruk som baserer seg på lokale ressurser i distrikts-Norge og som driver
1217 innenfor økologisk forsvarlige rammer. Et landbruk innenfor økologisk forsvarlige rammer er en
1218 forutsetning for å brødfø alle som bor på jorda og for å unngå ressursødelegging og de helse- og
1219 dyrevernproblemene som systematisk følger i kjølvannet av industrijordbruk og frihandel med
1220 mat. Landbruket må i større grad enn i dag baseres på lokale ressurser. Dette er også nødvendig
1221 for å trygge bosetting i distriktene og nasjonal sjølråderett. Bruk av kunstgjødsel, kraftfôr,
1222 antibiotika og biocider må reduseres. Innenfor økologisk forsvarlige rammer bør dyrket areal og
1223 tallet på bruk økes. Den norske utmarka er en ressurs, og en nøkkel for å kunne ha lokal
1224 kjøttproduksjon i distriktene. Målet om å bevare det biologiske mangfoldet må ikke fortrenge
1225 lokale saue- og geitebønder, men kan stille krav til endrede driftsformer.
1226

1227 **Rødt arbeider for:**

- 1228 - å stoppe nedskjæringene i overføringene til landbruket.
1229 - at landbruksoverføringene over landbruksavtalen må være for arbeidet bonden gjør, og
1230 ikke gå til profitt for landbruksmonopol, maskinbedrifter og gjødselsgiganten Yara.
1231 - at støtteordningene bør fremme kombinasjonsdrift - landbruk og fiske i kombinasjon med
1232 andre næringer.
1233 - at økologisk jordbruk, skogbruk og reindrift må bli oppmuntret gjennom særskilte
1234 støtterordninger, kjøttproduksjonen må i større grad bygge på lokale naturressurser og
1235 mindre kraftfôr.
1236

1237

1238 **Konsesjonsloven**

1239 En stor del av det norske arealet er landbrukseiendom. Lovene som regulerer eiendomsrett i
1240 landbruket blir for tiden satt under press. Formålet med konsesjonsloven og andre lover som
1241 regulerer jordeiendom er å sikre at ressursene skal være tilgjengelig for de som bor på stedet og
1242 utnytter ressursene. Et allsidig jordbruk er nøkkelen til lokal ressursforvaltning. Rødt vil gå mot

1243 at lokal eiendomsrett og bruksrett fortrenses til fordel for fritids- og ferieformål, og vil arbeide
1244 for å styrke lovverket som regulerer jord- og skogeiendom.

1245

1246 **Rødt arbeider for:**

- 1247 - å styrke lovverket som regulerer eiendomsrett til jord, slik at lokalt eierskap og
- 1248 ressursutnyttning sikres.
- 1249 - å sikre statlige støttetiltak som kompenserer for bøndenes tap ved opprettholdelse av
- 1250 levedyktige rovdyrbestander.
- 1251 - at sjølbergingsgraden opprettholdes.
- 1252 - at Sametinget fastsetter et øvre reintall pr distrikt pr driftsenhet - ut fra bæreevnen til
- 1253 naturen.

1254

1255

1256 **Samvirkene**

1257 Tradisjonelt har landbruks- og skogbruksnæringene i Norge vært styrt som en planøkonomi, med
1258 monopolstilling til sterke, produsenteide samvirkevirksomheter. Rødt vil arbeide for rammevilkår
1259 som i størst mulig grad sikrer samvirkene makt i markedet og like vilkår for primærprodusentene
1260 i jord- og skogbruk.

1261

1262 **Rødt arbeider for:**

- 1263 - å sikre primærprodusentenes markedsrett gjennom samvirke.
- 1264 - å hindre sentralisering av meieri og slakteri - for å ta vare på arbeidsplassene i distriktene
- 1265 og redusere langtransporten.
- 1266 - å fjerne moms på norsk mat.

1267

1268

1269 **Trygg mat**

1270 Gjennom veterinæravtalen har EU-tilhengerne sikret at norsk landbruk helt unødvendig blir utsatt
1271 for sjukdommer et grensevern enkelt vil forebygge. Rødt vil arbeide for en gjeninnføring av
1272 grensevernet for mat og levende dyr, siden dette er den eneste løsninga som gir forsvarlig
1273 trygghet på sikt.

1274

1275 **Rødt arbeider for:**

- 1276 - å stoppe nedbygginga av importvernet på matvarer - nei til WTO og EU- tilpasning.
- 1277 - å si opp veterinæravtalen med EU og gjeninnføre grensevernet for mat og levende dyr.

1278

1279 **Kapittel 15: Dyrevern**

1280

1281 **Pelsdyroppdrett**

1282 Det finnes ca 600 pelsdyrfarmer i Norge og ca 700.000 pelsdyr innenfor pelsdyrindustrien. Disse
1283 lever under forhold som fører til stor belastning for dyrene og har i mange land blitt kategorisert
1284 som dyremishandling.

1285

1286 Farmene fører til store forurensinger fra avrenninger (ekskrementer) og dumping av dyreskrotter.
1287 Næringen mottar ca 70 millioner fra staten hvert år, selv om næringen har få arbeidsplasser. Rødt
1288 vil fjerne all statlig støtte til pelsdyrindustrien og jobbe for en kraftig forbedring av forholdene på
1289 farmene, både for dyrenes og miljøets skyld. I dagens samfunn finnes det gode og også bedre

1290 alternativer til pels.

1291

1292 **Dyremishandling**

1293 Rødt er for at rettssystemet skal slå hardere ned på dyremishandling både i industrisammenheng

1294 og privat.

1295

1296 **Dyreforsøk i kosmetikkindustrien**

1297 Rødt er mot kosmetikkindustriens forsøk på dyr.

1298

1299

1300 **Kapittel 16. For industri og et allsidig næringsliv**

1301 Norsk næringsliv er av historiske årsaker preget av industri bygget rundt vannkraft og foredling

1302 av råvarer fra land og hav. Dette er ikke tilstrekkelig grunnlag for å videreutvikle Norge som

1303 industrinasjon. En styrking av industrien er avhengig av en overordnet nasjonal plan for en

1304 allsidig, økologisk vareproduksjon og industriutvikling, som bygger både på de menneskelige og

1305 naturgitte forutsetningene vi har i landet.

1306

1307 **Forskning og utvikling**

1308 Rødt ønsker å satse på forskning og produktutvikling. Det må skje i nært samarbeid med

1309 forbrukerne. Den kunnskapen arbeidsfolk har om produkter og produksjonsprosesser må tas i

1310 bruk. Moderne teknologi må brukes for å fjerne ensformig og tungt arbeid, for å minimalisere

1311 forurensing, og for å gi arbeiderne innsyn i og makt over produksjonsprosessen. Norge vil i

1312 mange år være leverandør av olje- og gass. Det er derfor viktig å ha flere underleverandører for

1313 teknologi og tjenester til oljevirkksomheten i Norge, for å opprettholde og videreutvikle

1314 kompetanse og arbeidsplasser.

1315

1316 **Rødt arbeider for:**

1317 - kraftig utbygging av infrastruktur innen miljøvennlig transport, forskning og utdanning.

1318

1319 **Konsesjonslovgivning**

1320 Med tilslutningen til EØS-avtalen er norske konsesjonslover blitt undergravd. Konsesjonslovene

1321 var et redskap som kunne brukes politisk både til kontroll med hvem som kjøpte industrien og for

1322 å sette vilkår for et eventuelt oppkjøp. Med fjerning av disse lovene er viktige styringsredskaper

1323 ødelagt og muligheten for folkevalgt kontroll undergravd. Norsk industri er dermed åpent for

1324 oppkjøp fra utenlandske selskaper. I stedet for å ha offentlig kontroll og styring for å sikre

1325 kunnskap og arbeidsplasser i Norge lar myndighetene markedet styre. Rødt ønsker offentlig

1326 eierskap i og styring med norsk industri.

1327

1328 **Rødt arbeider for:**

1329 - offentlig eierskap underlagt politisk styring av norsk industri.

1330 - statlig investering i industrien for å sikre arbeidsplasser og en god samfunnsutvikling i

1331 Norge.

1332

1333

1334 **Kraftkrevende industri**

1335 Rødt er for en videre satsing på kraftkrevende industri i Norge. Vannkraft har vært og må fortsatt

1336 være grunnlaget for denne industrien. Industrien må jobbe aktivt med energisparende tiltak. Rødt

1337 mener prinsipielt at konkurransevilkår i Norge ikke må forverres. Derfor må norske styresmakter:

- 1338 - stå mot presset fra ESA om at denne industrien skal betale el-avgift.
1339 - sikre at rimelig elektrisk kraft skal være et industripolitisk virkemiddel for å sikre og
1340 utvikle denne industrien.

1341

1342

1343 **Verkstedindustrien**

- 1344 Rødt støtter krava som nå blir reist for å bevare og videreutvikle verkstedsindustrien. En viktig
1345 årsak til problemene som verkstedsindustrien nå opplever er den høye kronekursen. Det er helt
1346 nødvendig at regjeringa tar et pengepolitisk grep for å motvirke den negative utviklingen.

1347

1348 **Investeringsfondet**

- 1349 Rødt støtter kravet om et statlig investeringsfond knyttet til oljefondet. Investeringsfondet skal
1350 ved hjelp av konsesjonslovgivning brukes til oppkjøp og utvikling av lønnsom norsk industri- og
1351 næringsvirksomhet. Dette skal sikre et allsidig industri- og næringsgrunnlag, nyinvesteringer og
1352 fortsatt norske eierskap i industrien.

1353

1354 **Rødt arbeider for:**

- 1355 - at oljefondet må brukes på forskning og utvikling av norsk industri, samt utbygging av
1356 infrastruktur som høyhastighetstog, bredbånd og oppgradering av kraftproduksjon og
1357 distribusjon.

1358

1359 **Kapittel 17. - Stopp avfolkingen - for et livskraftig distrikts-Norge**

- 1360 Primærnæringene og industribygging basert på lokale naturressurser var grunnlaget for en
1361 desentralisert bosetting i Norge. Sterke lokalsamfunn der folk har kontroll over ressursene og
1362 verdiskapingen er den beste garantien mot ødelegging av miljøet og sentralisering. I dag vokser
1363 skillene mellom by og land. Storbyene vokser, og med det fattigdomsproblemet knyttet til
1364 storbyene. Byer og større tettsteder blir sterkere mens distriktene tappes for arbeidskraft og
1365 menneskelige ressurser. Med presset på byene øker energibruk og forurensing - stikk i strid med
1366 offisielle målsetninger.

1367

1368 **Rødt arbeider for:**

- 1369 - at lokale ressurser fortrinnsvis skal danne grunnlag for arbeid og produksjon i den delen
1370 av landet ressursene finnes.
1371 - at råderetten over ressursene i utmark skal i stor grad ligge i lokalsamfunnet som utnytter
1372 dem.
1373 - at samiske interesser må høres og ivaretas når statlig, fylkeskommunal og kommunal
1374 planlegging får virkning for samiske områder.

1375

1376

1377 **Infrastruktur**

- 1378 For at det skal være mulig å opprettholde livskraftige distrikter er det nødvendig at det i tillegg til
1379 primærnæringene også fins industri og annen næringsvirksomhet. For at det skal bli mulig å
1380 utvikle bedrifter og dataarbeidsplasser i distriktene er det nødvendig at staten tar ansvar for blant
1381 annet å bygge ut infrastruktur for bredbånd over hele landet. Rødt vil også støtte interkommunal
1382 og fylkeskommunal satsing på dette området. En fornuftig distriktpolitikk forutsetter at alle har
1383 samme tilgang til bredbånd, posttjenester og annen viktig infrastruktur og at prisen er den samme
1384 over hele landet.

1385

1386 **Rødt arbeider for:**

- 1387 - at folk skal ha skole der de bor - Nei til skolenedleggelse.
- 1388 - at det fortsatt skal finnes postkontorer og andre offentlige etater i distriktene.
- 1389 - at nye statlige institusjoner og forvaltningsorgan blir plassert utenfor de store byene
- 1390 - at ingen statlige arbeidsplasser i distriktene skal nedlegges uten at det blir etablert
- 1391 alternativer.

1392

1393

1394 **EU-tilpasning**

1395 EU-tilpasning og markedsliberalisme rammer distrikts-Norge og Nord-Norge spesielt. Gjennom
1396 mange år har det fra EU-tilhengerne blitt kjørt en kampanje for å kutte overføringene til
1397 jordbruket, bygge ned kystflåten, legge ned og privatisere industrien og generelt bygge ned
1398 velferden i utkanten. Et av de kraftigste angrepene på norsk distriktpolitikk de siste årene har
1399 vært opphevingen av differensiert arbeidsgiveravgift for internasjonalt konkurranseutsatt industri.
1400 Kystbefolkningen har vært og er sterkt truet av den langvarige rovdriften på fiskeressursene som
1401 den norske og internasjonale trålerflåten står bak. EØS-avtalen og tilpassing til WTO sine regler
1402 for fri omsetning av jordbruksprodukter vil akselerere denne utviklingen. Derfor er det en
1403 forutsetning for et livskraftig distrikts-Norge at vi fortsatt holder oss utenfor EU og melder oss ut
1404 av EØS.

1405

1406 **Rødt arbeider for:**

- 1407 - gjeninnføring av differensiert arbeidsgiveravgift som distriktpolitisk virkemiddel.

1408

1409 **Kapittel 18. Offentlig sjukehusstilbud til hele folket**

1410 Mange lokalsjukehus er truet av nedlegging. Store deler av befolkningen kan miste tilgang til
1411 fødeavdeling og akuttberedskap. Underfinansiering av sjukehussektoren har ført til et samlet
1412 underskudd på nærmere 10 milliarder kroner. Det er bare tverrpolitiske forsvarsaksjoner mot den
1413 rådende politikken som kan hindre at lokalsjukehus og avdelinger legges ned.

1414 Foretaksorganiseringen som ble innført i 2002 har fått som hovedmål å tilrettelegge for økt
1415 konkurranse, privatisering og sentralisering. Fristillingen av sjukehussektoren fra demokratisk
1416 folkevalgt styring og kontroll er et forsøk på å gjøre hele spesialisthelsetjenesten til et ikke-
1417 politisk spørsmål. Rødt arbeider for å stanse denne utviklingen. Rødt støtter og deltar i lokale
1418 sykehusaksjoner og den landsomfattende Folkebevegelsen for lokalsjukehusene.

1419

1420 **Rødt arbeider for:**

- 1421 - at øyne og tenner skal inn i helsebegrepet: gratis tannlege og gratis briller.
- 1422 - at egenandeler på høreapparat fjernes, slik at dette blir gratis
- 1423 - styrk hjemmebasert omsorg!
- 1424 - at Stortinget vedtar en nasjonal helseplan - vekk med gjestepasientordningen
- 1425 - at utgiftene til pasientenes frie sykehusvalg skal betales av staten, ikke av sykehusene

1426

1427

1428 **Sjukehusreformen**

1429 Sjukehusreformen som Arbeiderpartiet gjennomførte raskt og brutalt, var et langt steg på veien til
1430 å omdanne sjukehusa til markedsstyrte bedrifter. Nå som sjukehusforetaka nå blir styrt etter
1431 omtrent samme prinsipp som private bedrifter, og stadig flere kommersielle sjukehus har fått
1432 godkjent avtaler med de Regionale Helseforetaka (RHF'ene), er utviklingen allerede på god vei
1433 mot et klassesdelt sjukehusvesen. Et markedsstyrt helsevesen fører til at det på noen fagfelt vokser

1434 fram kostbare, men gode private sjukehusstilbud for dem som kan betale. Andre må vente i kø på
1435 de offentlige sjukehusene. Markedskreftene samler ut fra sin egen innebygde logikk ressursene
1436 rundt fagfelt og sjukdomstilstander som er forholdsvis enkle å behandle og prissette, mens
1437 sjukdommer som er vanskeligere å diagnostisere blir nedprioritert. Den høye andelen
1438 stykkprisfinansiering (ISF, innsatsstyrt finansiering) har fører til at tjenestetilbudet dreies mot det
1439 som er mest lønnsomt i stedet for mot det som bør ha helsefaglig prioritet. Markedet kan derfor
1440 ikke styre sjukehussektoren.

1441 Rødt er imot alle tiltak som gjør sjukehus og andre helseinstitusjoner mer markedsstyrt, enten det
1442 blir kalt privatisering, konkurranseutsetting, Offentlig-Privat Samarbeid eller det dukker opp
1443 andre ord og begrep.

1444

1445 **Rødt arbeider for:**

- 1446 - en finansieringsmodell for sjukehus uten innslag av stykkpris.
- 1447 - at markedsstyring og konkurranse i sjukehussektoren avskaffes.

1448

1449

1450 **Ny sjukehusreform**

1451 Rødt vil oppheve lov om helseforetak og erstatte den med en ny lov som slår fast at hver enkelt
1452 innbygger har rett til gratis sjukehusbehandling. Det er statens plikt å sørge for de sjukehusa og
1453 sjukehus-tjenestene som befolkningen har behov for, og finansieringen er et offentlig ansvar. Rødt
1454 går inn for en finansieringsmodell som i all hovedsak er rammebasert, og for at fordelingen av
1455 midlene skal skje på grunnlag av politisk vedtatte planer om sjukehusstruktur og
1456 funksjonsfordeling.

1457

1458 **Rødt arbeider for:**

- 1459 - at Helseforetakene avvikles og at sykehusene tilbakeføres til offentlig forvaltning og
1460 folkevalgt styring.

1461

1462

1463 **Lokalsjukehus**

1464 Rødt vil opprettholde lokalsjukehusa og enkeltavdelinger som trengs for å hindre nedlegging av
1465 hvert enkelt lokalsjukehus, fordi det er viktig å ha kort vei til sjukehuset. Rødt er for å øke
1466 utdanningen av helsepersonell, men mener dette er til liten hjelp hvis ikke bemanning og
1467 lønnsvilkår, særlig i de underordnede stillingene, blir bedret. Det må bli mulig og vanlig å stå i
1468 jobben til pensjonsalder enten du har ansvaret for renhold eller for omsorg og pleie på
1469 avdelingen.

1470

1471 **Rødt arbeider for:**

- 1472 - å forsvare lokalsjukehus og sjukestuer mot nedlegging.
- 1473 - utbygging av jordmortjenesten og desentralisering av sjukehus-tjenester
- 1474 - døgnkontinuerlig medisinsk og kirurgisk akuttberedskap og fødeavdeling på alle
1475 lokalsjukehus.
- 1476 - å få omgjort vedtak som fjerner kirurgisk akuttberedskap og reduserer fødeavdelinger til
1477 fødestuer
- 1478 - økonomiske rammer som opprettholder og styrker lokalsjukehusene gjennom
1479 desentralisering og bedre samspill mellom små og store sjukehus.

1480

1481 **Barn og ungdom**

1482 Rødt krever at barn og ungdom med akutte psykiske lidelser blir lagt inn på barne- og
1483 ungdomsinstitusjoner, og ikke på avdeling for voksne psykisk syke. Opptrappingsplanen må gi
1484 mer midler til tilbud for barn og unge med psykiske problemer, spesielt lavterskeltilbud.

1485 Rødt arbeider for at det skal være tilknyttet minst en helsesøster/psykolog (hva skal vi kreve?) på
1486 hver skole, både i videregående og i grunnskolen. Psykologen skal ha kontakt med både lærere,
1487 foreldre og elever. I tillegg skal det tverrfaglig samarbeidet mellom skole, PPT- tjenesten,
1488 barnevern og andre offentlige etater styrkes.

1489

1490 Rødt vil på Stortinget foreslå en særskilt nasjonal tiltaksplan mot spiseforstyrrelser. Dette er en
1491 psykisk plage som ikke er tatt alvorlig nok, og som Rødt ønsker å løfte fram. I tillegg til lettere
1492 tilgang på psykologhjelp/psykiatrisk behandling er det viktig å arbeide forebyggende.
1493 Organisasjoner som arbeider med dette spørsmålet og med spørsmål knyttet til psykisk helsevern
1494 må sikres finansiering gjennom statlige tilskudd.

1495

1496 **Flyktninger og asylsøkere**

1497 Flyktninger og asylsøkere som har flyktet fra krig, terror og overgrep trenger ofte skreddersydd
1498 oppfølging. Rødt mener at staten har et særlig ansvar for denne oppfølgingen, og tilretteleggingen
1499 for at alle uavhengig av oppholdsstatus skal kunne leve et fullverdig liv.

1500 **Rødt vil på Stortinget foreslå:**

1501

1502 -å avskaffe asylfengsel. Rødt sier nei til tvangsmidler som ransakelse, beslag, pågripelse,
1503 varetekt og deportasjoner uten rettssak.

1504 -at asylmottak skal organiseres desentralisert i vanlige boliger i lokalmiljøet.

1505 -at asylsøkere skal ha tilgang på tilpassede helsetjenester.

1506 -at kompetansen innenfor traume- og krisebehandling må styrkes i kommunenes

1507 førstelinjetjeneste.

1508

1509 **Rødt arbeider for:**

1510 - En ny nasjonal strategiplan for hvordan en skal kunne få bygget tilstrekkelige
1511 sengeplasser innenfor psykiatrien, særlig er det antall akuttsengeplasser en trenger.

1512 - En ventelistegaranti på to uker for barn og ungdom som står på venteliste for å få
1513 psykiatrisk hjelp. Dette betyr at alle skal få tilbud om tilrettelagt hjelp av kommunene
1514 eller av barne- og ungdomspsykiatriske poliklinikker.

1515 - At de rettigheter som gjelder for nordmenn også skal gjelde for flyktninger og asylsøkere.
1516 Det vil si at de skal ha de samme tilbudene til hjelp som alle andre

1517

1518 **Kapittel 19: Psykisk helse**

1519

1520 **Alle har en psykisk helse**

1521 Menneskesynet og holdningene i samfunnet og psykiatrien må forandres slik at ikke mennesker
1522 med psykiske helseproblemer diskrimineres og demoniseres. Som for alle andre mennesker, må
1523 mennesker med psykiske helseproblemer avgjørende innflytelse på sin egen behandling.

1524 Behandlingsfilosofien må bygge på dialog og respekt, og ikke ”ovenfra og ned”- behandling. Det
1525 er menneskene som har de psykiske helseproblemene som er eksperter på eget liv og Rødt krever
1526 at bruker - og pårørendeorganisasjonene og enkeltpersonenes kompetanse tas på alvor. En aksept

1527 av denne erfaringsbaserte kunnskapen som disse sitter med, er en forutsetning for en vellykket
1528 behandling. Manglende forståelse for dette har fått tragiske konsekvenser opp gjennom historien.
1529

1530 **Voksenpsykiatrien**

1531 Rødt mener at det viktigste for å løse krisen i voksenpsykiatrien er at en ser på det lokale
1532 hjelpeapparatet og sykehustilbudet i en sammenheng. Rødt vil arbeide mot enhver nedbygging av
1533 døgnplasser på de psykiatriske sykehusene før en har gjennomført en stor reform og
1534 kvalitetssikring av kommunenes psykiske helsevern. For å bli kvitt køene i psykiatrien trenger en
1535 både en styrking av det forebyggende arbeidet, flere akuttdøgnplasser og flere bostedstilbud for
1536 mennesker med psykiske helseproblemer som i dag må vente på institusjoner i påvente av å få en
1537 tilrettelagt bolig.
1538

1539 **Tilrettelagte boliger**

1540 Mennesker med psykiske helseproblemer har den samme rett som alle til å bo i sin egen leilighet,
1541 og å ha den samme hjelp og tilrettelegging som fysisk funksjonshemmede og eldre. Rødt ønsker
1542 at flest mulig skal ha mulighet til å bo i egen bolig, men som et supplement også å opprette flere
1543 bokollektiver for mennesker med psykiske problemer i kommunene. Menneskene vil få hjelp og
1544 de vil i mye større grad kunne være en del av samfunnet enn på sykehus. Slike kollektiver bør
1545 brukes som en mellominstans for mennesker som har vært innlagt slik at overgangen til å komme
1546 seg ut igjen i samfunnet blir mykere, og dermed minsker en sjansen for å få tilbakefall. I tillegg er
1547 slike kollektiver et alternativ for mennesker som trenger oppfølging permanent, men det er viktig
1548 at boligene ikke skal være et ”mini-asyl”. Rødt vil foreslå øremerkede midler fra staten til
1549 kommunene til boligbygging, styrking av kompetansen i kommunenes førstelinjetjeneste og
1550 utbygging av flere og sterkere distriktpspsykiatriske sentre. Det kan også være et alternativ å
1551 opprette psykiatriske krisesentre
1552

1553 **Mennesker i krise**

1554 Rødt mener at en av de viktigste jobben en kan gjøre for å hindre langvarige psykiske
1555 helseproblemer hos mennesker, er å følge opp mennesker som er i en livskrise eller som har
1556 opplevd traumer på et mye tidligere tidspunkt. Det gjelder blant annet flyktninger og asylsøkere,
1557 mennesker som har blitt mishandlet eller utsatt for seksuelle overgrep. Det gjelder soldater som
1558 har vært i krig og mennesker som har fått sin livssituasjon snudd på hodet ved samlivsbrudd eller
1559 tap av inntekt som følge av arbeidsledighet og ikke minst rusmisbrukere. I dag er psykiatrien
1560 først og fremst basert på å behandle mennesker som har utviklet sykdom og ved bruk av
1561 medikamenter. Rødt mener at det må komme et paradigmeskifte innenfor psykiatrien som
1562 forebygger og tar utgangspunkt i traumebehandling på et tidligere tidspunkt enn i dag, Det må
1563 derfor opprettes kriseteam og krisesentre der mennesker kan få hjelp på et frivillig grunnlag og
1564 med utgangspunkt i traumene som er opplevd, og hvor medisinerer kun forekommer unntaksvis
1565 i stedet for som hovedregel..

1566 Rødt mener at sammenblandingen mellom tvangsbruk og behandling er problematisk for
1567 mennesker i livskrise. Psykiatriens behandlingsmetoder og omfattende bruk av tvang og
1568 frihetsberøvelse er en krenkelse av integriteten og menneskeverdet. Tvangsbruk skal kun brukes
1569 mot mennesker som er en åpenbar fare for seg selv eller andre.
1570

1571 **Barn og ungdom**

1572 Rødt krever at barn og ungdom i livskriser og med akutte psykiske lidelser blir behandlet
1573 umiddelbart og ved behandlingsinstitusjoner som er tilpasset barn og ungdom, ikke på avdelinger
1574 for voksne med psykiske helseproblemer. Det må gis mer midler til barn og ungdom med

1575 psykiske helseproblemer, spesielt lavterskel tilbud. Rødt arbeider for at det ved en hver skole er
1576 tilknyttet helsesøster som har nært samarbeid med psykolog både i videregående og i
1577 grunnskolen. Det tverrfaglige samarbeidet må styrkes mellom skole, PPT-tjenesten, barnevern og
1578 andre offentlige etater.

1579

1580 **Rødt arbeider for:**

1581 - Bygging av tilstrekkelige behandlingssplasser innenfor psykiatrien.

1582 - En ventelistegaranti på to uker for barn og ungdom som står på venteliste for å få psykiatrisk

1583 hjelp. Dette betyr at alle skal få tilbud om tilrettelagt hjelp av kommunene eller av barne- og

1584 ungdomspsykiatriske poliklinikker.

1585 - At de rettigheter som gjelder for nordmenn også skal gjelde for flyktninger og asylsøkere. Det

1586 vil si at de skal ha tilrettelagte tilbud.

1587 - At tvangsbruk blir brukt unntaksvis og ikke som i dag

1588 - Å sette søkelys på sammenhengen mellom psykisk helse og samfunnsutviklingen.

1589 - Økt utdanningskapasitet for psykisk helsearbeidere i distriktene – stor mangel på kompetente

1590 menneskelige ressurser er et større problem enn mangel på boliger.

1591 - Program for oppfølging og oppgradering av kompetansen for dem som jobber innen psykiatri i

1592 kommunene

1593 - En ventelistegaranti på 4 uker for voksne. (innstilles hvis det ikke allerede er innarbeidet i

1594 dagens lovverk)

1595

1596

1597 **Kapittel 20. - Samferdsel**

1598 Norge er et land med store variasjoner når det gjelder terreng, klima, reiseavstander og bosetting.

1599 Rvs samferdselspolitikk tar derfor utgangspunkt i denne virkeligheten, og gjenspeiler at folk både

1600 bor i byer, på landsbygda og langs kysten. En framtidsrettet og miljøvennlig samferdselspolitikk

1601 betyr at samfunnet må organiseres slik at det krever mindre transport. Arbeidsplasser, butikker,

1602 skoler og barnehager må legges i

1603 nærmiljøet der folk bor. I byområdene må kollektiv- og gang/sykeltrafikk prioriteres, og

1604 matpakkekjøringa reduseres til et minimum. Nødvendig transport må utføres på en effektiv måte

1605 som vektlegger energiøkonomisering og utvikling av miljøvennlig transportteknologi.

1606

1607 **Rødt arbeider for:**

1608 - å stanse utbyggingen av de fleste store, nye veianlegg, og bare gjennomføre anlegg med
1609 stor miljømessig, trafikksikkerhetsmessig eller distriktspolitisk virkning.

1610 - å gjennomføre en kraftig miljøopprydding ved belastede veier og andre
1611 samferdselsanlegg.

1612 - at nødvendige veiprosjekter skal finansieres av staten, og ikke med bompenger

1613 - fullverdig rassikring på alle riks- og fylkesveier

1614 - at store bedrifter/etater som trafikkerer avstander på 2 - 3 mil skal basere seg på elbiler.

1615 - å gjeninnføre transportstøtteordninga for Nord-Norge

1616 - forskning på å bruke mindre fossilt brensel til transport, for eksempel ved å erstatte bensin
1617 og diesel med hydrogen produsert av fornybar energi.

1618 - en kraftig avgiftsøkning på flytrafikken der det finnes tog.

1619 - å innføre restriksjoner på privatbil i tettbygde strøk.

1620

1621

1622 **Kollektivtrafikk**

1623 Rødt vil ha gratis og offentlig eid og drevet kollektivtransport i byer og tettbygde strøk. Rutenett
1624 og transportmidler må være mer fleksible enn de er i dag, slik at folk får reelle alternativer til
1625 privatbilen. Bilfrie bysentra og sterk reduksjon i miljø- og personskader krever sterke
1626 restriksjoner på privatbilismen i byene. For å sikre økonomien til utbygging av effektiv og
1627 miljøvennlig kollektivtransport i byene ønsker Rødt å innføre en kollektivskatt på arbeidskraft
1628 etter modell fra Frankrike.

1629

1630 **Rødt arbeider for:**

1631 - å nasjonalisere hele transportsektoren og lage et integrert system, med overlappende
1632 horisontale nettverk av transportløsninger. Rødt går imot privatisering av offentlige
1633 kollektivselskap.

1634 - at staten skal betale en mye større del av kollektivtransporten lokalt og nasjonalt.

1635 - at kollektivtransporten ikke settes ut på anbud.

1636 - at alle fylker innfører billige månedskort for ungdom og studenter, kortene skal gi
1637 ubegrenset antall reiser på all kollektivtransport.

1638 - innkreving av 1 % kollektivskatt (som tillegg til arbeidsgiveravgifta) i byer og
1639 konsentrerte regioner på over 70 000, som satser på bane/trikk.

1640

1641

1642 **Veipricing**

1643

1644 Veipricing er ett eksempel på en "grønn skatt" som kan brukes for svært ulike formål. Veipricing
1645 kan brukes både som rein avgift for å skaffe penger til veibygging, og som trafikkregulerende
1646 middel og for å skaffe penger til kollektivtransport. Stat og kommune kan for eksempel bruke det
1647 til å få høyest mulig skatteinntekter av nødvendige arbeidsreiser. Derfor vil Rødt vurdere hvert
1648 veipringsprosjekt ut fra det samferdselspolitiske målet det tjener. Rødt støtter bruk av
1649 veipricing for å legge begrensninger på privatbilismen og fremme overgang til kollektive
1650 transportformer.

1651

1652 **Kapitalens samferdselsbehov**

1653 Det føres i dag en samferdselspolitikk som bygger på filosofien om at det er mulig og bygge seg
1654 ut av trafikkproblemene og ulykkene, samtidig som den prioriterer kapitalens behov og krav når
1655 det gjelder organisering av vareproduksjon og distribusjon. Dette fører blant annet til at store, nye
1656 veianlegg i det sentrale østlandsområdet prioriteres på bekostning av distrikts-Norge.

1657

1658 **Jernbane**

1659 Gjennom mange år har jernbanen vært forsømt og sulteforet, og har derfor forfalt i store deler av
1660 landet. Særlig gjelder dette Nordlandsbanen, der flere strekninger i dag utgjør en direkte
1661 sikkerhetstrussel. I tillegg har NSB-ledelsen satt inn tog som verken eger seg for persontrafikk
1662 over lengre strekninger, eller som takler de forholdene som kan oppstå med vind og mye snø på
1663 vinteren.

1664 Rødt vil arbeide for å snu denne utviklinga, og kjempe for at gode kollektivtilbud skal sees på
1665 som hjørnesteinen i infrastrukturen i Norge, og prioriteres i tråd med dette. En framtidsrettet og
1666 miljøvennlig samferdselspolitikk må også ha som mål å få gods over fra bil til jernbane, slik
1667 Sveits har gjort. Da må vi blant annet kombinere utbygging av omlastingsterminaler og
1668 skattelegging av langtransport der det finnes jernbane. Dette er ulovlig så lenge Norge er bundet
1669 av EØS-avtalen.

1670

1671

1672 **Rødt arbeider for:**

- 1673 - å opprettholde nattogene mellom de store byene i landet.
- 1674 - planmessig overgang av gods fra veitransport til energieffektiv transport med bane og båt,
- 1675 bl.a. ved å kombinere utbygging av omlastingsterminaler og skattlegging av langtransport
- 1676 med bil der båt/bane er et alternativ.
- 1677 - å heve standarden på Nordlandsbanen og skifte ut agenda-togene med mer personvennlige
- 1678 og robuste tog på strekningen Bodø-Trondheim. Innføre automatisk togstopp.
- 1679 - å gå mot offentlig støtte til ekspressbusser som konkurrerer med tog.
- 1680 - å gjeninnføre 50 % studentrabatt på NSB og på ekspressbusser der tog ikke er noe
- 1681 alternativ.
- 1682 - å sikre jernbaneforbindelse til de to andre skandinaviske hovedstedene.

1683

1684

1685 **Høyhastighetsbane**

1686 Bygging av høyhastighetsjernbaner er avgjørende for at toget skal kunne konkurrere på tid og
1687 pris med fly og redusere privatbilisme og veitransport. Miljøavgifter kan være tjenelig for å få
1688 priser på energi og transport som fremmer utvikling og bruk av miljøvennlig teknologi, men i et
1689 samfunn som vårt kan også slike avgifter øke klasseskillene og derfor virke usosialt.

1690

1691 **Rødt arbeider for:**

- 1692 - å bygge ut topp høyhastighetsjernbaner, inkludert Nord-Norgebanen til Tromsø, og
- 1693 dobbeltspor som i tid slår ut bilen og konkurrer med fly på korte og mellomlange
- 1694 strekninger.
- 1695 - å realisere prosjektet Haukelibanen (høyhastighetsjernbane øst-vest).
- 1696 - satsing på skinnegående transport i byene; bybane i Bergen.

1697

1698

1699 **Ferger og hurtigbåter**

1700 Samferdselstilbudene for kystbefolkningen har systematisk blitt nedbygd gjennom mange år. Det
1701 har blitt færre anløp av både ferger, hurtigbåter og hurtigruta, og det er dårlige veier som forfaller
1702 på grunn av for lite penger til vedlikehold.

1703

1704 **Rødt arbeider for:**

- 1705 - flere sjøsikre hurtigbåter langs kysten og i fjordene.
- 1706 - flere ferge - og hurtigbåtanløp langs kysten.

1707

1708 **Trafikkulykker**

1709 Trafikkulykker på veiene er et samfunnsproblem, med ca. 300 drepte og 12 000 skadede hvert år.
1710 Forskning viser at halvering av trafikken betyr halvering av tallet på ulykker. Selv om Rødt vil
1711 prioritere å utbedre farlige veistrekninger og ulykkespunkter, går vi mot ideen om at det går an å
1712 investere seg ut av trafikkulykkene. Den viktigste faktoren i trafikken er mennesket. Vi vil derfor
1713 jobbe for omfattende og varige tiltak mot for høy fart, for gode holdninger og bedre opplæring.

1714

1715 **Rødt arbeider for:**

- 1716 - sammenhengende sykkelveinett i byer og tettsteder.
- 1717 - å ha ordninger med sykler til fri eller billig bruk ved holdeplasser og stasjoner.

- 1718 - å bygge ut et godt kollektivtilbud i byer og tettsteder og samordnende transportopplegg
1719 utenfor byområder og tettsteder slik at transporttilbudet blir billigere, bedre og mer
1720 energieffektivt.
1721

1722 **Kapittel 21 - Arbeid til alle, forsvar de faglige rettighetene**

- 1723 Tariffavtalene, lovbestemte rettigheter som arbeidsmiljøloven blir stadig angrepet for å øke
1724 utbyggingen. Samtidig svekkes de faglige rettighetene gjennom privatisering, stadige
1725 omorganiseringer av offentlig virksomhet og deregulering av arbeidsmarkedet. Rødt kjemper mot
1726 denne utviklingen.
1727

1728 **Rødt arbeider for:**

- 1729 - arbeid til alle.
1730 - økt offentlig virksomhet.
1731 - nye faste stillinger i stedet for permanent overtid.
1732
1733

1734 **Arbeid til alle**

- 1735 Det er mange reelt arbeidsledige i Norge og stadig flere blir presset ut av arbeidslivet. Mange
1736 trygdede søker tilknytning til arbeidslivet gjennom deltidsarbeid. Flyktninger og innvandrere har
1737 problemer med å skaffe seg fast arbeid. Samtidig er det store uløste samfunnsoppgaver. Det er
1738 behov for flere hender i arbeid i skoleverket, i eldreomsorgen, på sykehusene og i bygging og
1739 vedlikehold av den offentlige infrastrukturen. En slik satsing ville skape arbeidsplasser og bedre
1740 levekårene for landets innbyggere og vil samtidig åpne for økt innvandring. Den politiske viljen
1741 til å etablere disse arbeidsplassene mangler. Når profitten er drivkraften, blir ikke dette sett i
1742 sammenheng. Det "svarer seg" for de som sitter med makta å la folk gå arbeidsløse og leve på
1743 trygd. Dette er sløsing med de viktigste ressursene i samfunnet, og ødeleggende både for
1744 arbeiderklassen og for enkeltmennesket. For at de arbeidsløse skal bli en kraft i kampen for sine
1745 rettigheter som arbeidsløse eller trygdede må de
1746 organisere seg som en sjølstendig kraft i arbeiderklassen. De arbeidsløses behov må ikke
1747 underordnes behovene til de med arbeid. Fagbevegelsen må støtte opp om organiseringen av de
1748 reelt arbeidsløse og støtte opp om deres krav for bedre vilkår.
1749

1750 **Rødt arbeider for:**

- 1751 - fagorganisering av alle arbeidsløse.
1752 - ingen tidsgrense for arbeidsløshetsstrygd. Fjern grensen på 2 år.
1753 - kompetansegivende utdanning finansiert gjennom trygdesystemet eller samfunnsnyttig
1754 arbeid til tarifflønn for arbeidsledige.
1755 - rett til arbeidsledighetsstrygd for alle arbeidsløse. Bort med kravet om minsteinntekt på
1756 1,25 G.
1757
1758

1759 **6-timers normalarbeidsdag med full lønnskompensasjon**

- 1760 Nesten halvparten av alle kvinner jobber deltid, og mange har ubekvem arbeidstid for å få
1761 hverdagslivet sitt til å henge sammen. 6-timersdagen vil si:
1762 - at flere kvinner vil jobbe heltid.
1763 - at kvinner som fortsetter med å jobbe deltid vil få en kraftig heving av lønna si.
1764 - et styrket forsvar av normalarbeidsdagen, fordi en innfører ei arbeidstidsordning som også
1765 kvinner er tjent med.

- 1766 - en radikal bedring av kvinner sine muligheter til økonomisk selvstendighet.
- 1767 - 100.000 nye arbeidsplasser i Norge.
- 1768 - færre utslitte og uføretrygdede.
- 1769 - en bedring av hverdagslivet for alle.

1770

1771 **Rødt arbeider for:**

- 1772 - å forsvare normalarbeidsdagen og innføre 6-timers normalarbeidsdag med full lønnskompensasjon.
- 1773 lønnskompensasjon.
- 1774 - å tariffeste og lovfeste 6-timers normalarbeidsdag med full lønnskompensasjon for alle.
- 1775 - kraftig lønnsøkning i de kvinnedominerte yrkene.
- 1776 - at fagbevegelsen prioriterer opp kampen for lønna i kvinnedominerte yrker.
- 1777 - at fagforeninger og kvinnebevegelsen hele tiden skal sette 6-timersdagen på dagsorden.
- 1778 - at vi skal benytte våre kommune-, fylkestingsrepresentanter til å foreslå og støtte at 6-timers arbeidsdag blir innført som prøveprosjekt i hele landet.

1779

1780

1781 **Fagbevegelsen og den uorganiserte delen av arbeiderklassen**

1782 Fagbevegelsen er arbeidernes viktigste form for organisering. LO er det viktigste uttrykket for
1783 denne klasseorganiseringa. Rødt ønsker en sterk og uavhengig fagbevegelse uten formalisert
1784 binding til noen partier.

1785

1786 Rødt ønsker en demokratisk fagbevegelse der den reelle makta ligger blant medlemmene. De
1787 siste årene har vi sett at store grupper av arbeidstakere stiller seg utenfor den tradisjonelle
1788 fagbevegelsen.

1789

1790 Disse har ofte ingen eller dårlige arbeidskontrakter og arbeider uten vanlige rettigheter. De
1791 viktigste eksemplene er burgerproletariatet innenfor hotell, restaurant og handel, ansatte i det nye
1792 markedet for utleie av arbeidskraft, ansatte innenfor virksomhet som er lagt ut på internasjonale
1793 anbud, og ansatte innenfor telekommunikasjon og IT. I tillegg til sjøl å ha dårlig stillingsvern og
1794 arbeidsvilkår, utgjør disse gruppene av uorganiserte et press på lønnsnivå og faglige rettigheter
1795 for hele arbeiderklassen. For fagbevegelsen er det strategisk avgjørende at den klarer å fange opp
1796 alle nye grupper av arbeidere.

1797

1798 **Fagbevegelsen**

1799 Rødt er for en mer enhetlig fagbevegelse, og ønsker mer samarbeid mellom LO-forbund og
1800 forbundene utenfor LO. Målet er en sammenslutning for alle fagorganiserte. Også saksrettede
1801 bevegelser mellom fagorganisasjoner og andre organisasjoner med sammenfallende mål styrker
1802 fagbevegelsen. Kvinnene er en viktig del av fagbevegelsen og kvinnekraft må være hele
1803 bevegelsens kraft. Kvinner tjener fortsatt dårligere enn menn. De har ofte yrker med hardere
1804 arbeidsplasser. Kravet om økt lønn i de
1805 kvinnedominerte yrkene utgjør et viktig brudd med moderasjonslinja. 6-timers normalarbeidsdag
1806 med full lønnskompensasjon er et viktig kvinnekraft, og et krav for hele arbeiderklassen.
1807 Fagbevegelsen må videre ta inn over seg at arbeiderklassen også består av folk fra nasjonale og
1808 språklige minoriteter. Denne økte bredden er en styrke for arbeiderklassen, men det er også
1809 nødvendig å fremme krav som særlig ivaretar disse gruppenes interesser og styrker enheten i
1810 arbeiderklassen. Fagbevegelsen må arbeide aktivt mot rasisme og fremmedfiendtlighet på
1811 arbeidsplassene.

1812

1813

1814 **Forsvar de faglige rettighetene**

1815 Borgerkapet, med NHO i spissen, angriper rettighetene fagbevegelsen har tilkjempet seg.
1816 Uthuling av normalarbeidsdagen, bruk av overtid og løse ansettelsesforhold har økt i omfang de
1817 siste årene. Organisasjons- og streikeretten angripes. Arbeidsfolk må slåss mot svekking av
1818 arbeidsmiljøloven, sykelønnsloven, normalarbeidsdagen, oppsigelsesvernet og for
1819 forhandlingsretten og tariffavtalene. Bare gjennom mobilisering og faglig og politisk kamp kan
1820 denne utviklinga snus. Privat kapital i Norge er i dag i hovedsak organisert i nasjonale og
1821 internasjonale konserner. Viktige beslutninger med store konsekvenser for arbeiderklassen tas på
1822 konsernnivå uten at dette speiles særlig i
1823 tilsvarende lov- eller avtalefestede faglige rettigheter og faglige strukturer. For å forsvare
1824 arbeiderklassens stilling, er det avgjørende å kjempe for formalisert tverrfaglig og internasjonal
1825 organisering og for forhandlings og streikerett på konsernnivå.
1826 Opphevelsen av forbudet mot inn/utleie av arbeidskraft og det offentlige arbeidsformidlings-
1827 monoopolet var et alvorlig nederlag. Nå er det fritt fram for inn- og utleie som et viktig verktøy for
1828 arbeidsgiverne for fleksibilisering og oppsplitting av arbeidsstokken. Rødt mener dette må møtes
1829 med krav om vetorett for tillitsvalgte ved innleie og vikarer fra vikarbyråer, og krav om tariffatale
1830 og rett til videre opplæring for ansatte i utleiebedrifter.

1831

1832 **Rødt arbeider for:**

- 1833 - at streikeretten utvides til å gjelde ved lokale forhandlinger og tvungen lønnsnemnd
- 1834 avskaffes.
- 1835 - reell lokal forhandlingsrett ved all lokal lønnsfastsettelse.
- 1836 - å forsvare sykelønnsordningen - nei til gjeninnføring av karensdager og reduserte
- 1837 sykepenges.
- 1838 - utvida adgang til egenmelding ved sykdom.
- 1839 - å forsvare og bygge ut arbeidsmiljøloven av 1977.
- 1840 - forhandlings- og streikerett på konsernnivå.
- 1841 - tariff-festet minstelønn på 90 % av gjennomsnittlig industriarbeiderlønn for lærlinger.
- 1842 - strengere regler ved kortvarige ansettelser og innleie. Vetorett for tillitsvalgte.
- 1843 - at krav om tariffavtale i samsvar med norske overenskomster skal ligge til grunn for all
- 1844 anbudsinnhenting og bortsetting av oppdrag og virksomhet.
- 1845 - å oppløse Norsk Internasjonalt Skipsregister (NIS).
- 1846 - nei til sosial dumping, norsk lønn i Norge.

1847

1848 **Kapittel 22. Inkluderende arbeidsliv, inkluderende samfunn**

1849

1850 Syke og funksjonshemmede kan helt eller delvis være forhindret fra å forsørge seg ved eget
1851 arbeid. Dagens sykepenge- og trygdeordninger er ordninger det er viktig å forsvare. Full lønn
1852 under sykdom det første året, atferings- og rehabiliteringspenger på 66 prosent, og uføretrygd
1853 utregnet etter samme prinsipper som folketrygda er viktige velferdsgoder. Et vedtak i Stortinget
1854 om alleårsregel og/eller delingstall vil også få følger for uføretrygden. Rødt går derfor mot at
1855 meldingen om alderspensjon behandles før konsekvensene for de øvrige trygdeordningene er
1856 utredet. Rødt mener at frihet fra smertefullt og uønsket arbeid er en rettighet for syke,
1857 funksjonshemmede og eldre. En tilstrekkelig og varig økonomisk trygghet for disse gruppene er
1858 et offentlig ansvar. Rødt er derfor kritiske til den ensidige arbeidslinja som rår i dagens samfunn.
1859 Arbeidslivet er ikke hele livet, derfor må også andre deler av samfunnet: forenings- og kulturliv,
1860 utdanningssystemet og transport – gjøres mer inkluderende. Det handler om å legge til rette for
1861 deltakelse, og motvirke isolasjon og ensomhet.

1862

1863 **Tilrettelagt arbeidsliv**

1864 Både sykdom og funksjonshemming er relativt i den forstand at det er fullt mulig å tilpasse omgivelsene til menneskene i langt større grad enn det som er tilfelle i dag. Arbeidslivet må

1865 derfor legges til rette, slik at ikke bare fullt funksjonsfriske har mulighet til å delta.

1866

1867 Umenneskelige effektivitetskrav og liten vilje til tilrettelegging er uttrykk for diskriminering, og bidrar til å stenge stadig flere ute. Det dreier seg både om holdninger og om viljen til å bruke

1868 penger på formålet. Selv om Rødt støtter parolen om et ”inkluderende arbeidsliv” og går inn for bedre arbeidsmiljø og bedre tilrettelegging, er Rødt mot målsettinger og krav om lavere

1869 sykefravær. Slike sykefraværskampanjer fører til at folk blir presset til å gå på jobben når de er

1870 syke. Inkluderende arbeidsliv må derfor innebære at kapitalen tvinges til å gi økonomisk rom for

1871 at noen mennesker har høyere sykefravær enn andre. Friske, arbeidsføre arbeidstakere har et

1872 medansvar for å inkludere kolleger som ikke kan stille opp 100 prosent, og for å legge press på

1873 arbeidsgiverne gjennom klubber og fagforeninger. Inkluderende arbeidslivs-virksomheter må ta

1874 opp i seg intensjonsavtalens mål om at flere med redusert arbeidsevne skal komme i arbeid. Ved

1875 hjelp av intern omskolering, tilrettelegging for overføring til mindre belastende jobber, og økt

1876 bruk av rotasjon og pauser, kan mange flere funksjonshemmede greie å fortsette i jobben, i det

1877 minste på redusert tid.

1880

1881 **Rehabilitering og attføring**

1882 Ofte vil det likevel ikke være mulig å finne fram til gode nok bedrifts- eller etatsinterne løsninger.

1883 Rødt går inn for at dagens ordning med medisinsk rehabilitering og yrkesrettet attføring må

1884 videreføres og bygges ut. Sett fra brukernes synspunkt er det viktig at i det minste alle operative

1885 klientrettede tjenester som ytes av staten samles i én velferdsetat, og at velferdstilbudet

1886 organiseres med utgangspunkt i et livsløpsperspektiv. Rødt går inn for at ordningen med

1887 tidsbegrenset uføretrygd oppheves, fordi den ikke har noen annen hensikt enn å holde uføre i

1888 økonomisk utrygghet. Det er i dag ingenting formelt i veien for å tilbake til arbeid dersom en blir

1889 friskere. Også i framtida må tilbakeføring til arbeidslivet være basert på frivillighet, ikke på

1890 tvang. Det er dessuten viktig at fribeløpet for uføretrygdede er stort nok til at det er mulig å prøve

1891 seg i arbeidslivet over tid, uten å miste noen del av trygden.

1892 Rødt støtter satsingen på psykisk helsevern. Innen denne delen av helsevesenet er det også

1893 spesielt nødvendig med holdningsendringer og større åpenhet. Overdreven bruk av tvang og

1894 medisinerer må bort.

1895

1896 **Rødt arbeider for:**

1897 - å forsvare sykelønnsordninga.

1898 - uføretrygd er folketrygd.

1899 - varig uføretrygd - forbedrede muligheter til frivillig tilbakegang til arbeidslivet.

1900 Uføretrygd i forhold til graden av uførhet. Fjern kravet om 50 % uførhet for innvilging av trygd.

1901 - at fribeløpet skal være minst en tredjedel av et Grunnbeløp på 150 000.

1902 - å beskytte eldre arbeidstakere og å følge ansiennitetsprinsippet ved oppsigelser og

1903 innskrenkninger.

1905

1906 **Kapittel 23. En pensjonsreform for folk flest!**

1907 Folketrygda må forsvares og forbedres. Den angripes nå med forslag om å erstatte

1908 bestårsregelen med alleårsregelen, å innføre delingstall (levealderjustering), og å svekke

1909 justeringen av løpende pensjoner slik at de ikke skal holde tritt med lønnsutviklingen. Rødt vil

1910 avvise disse angrepene og opprettholde den nåværende strukturen i folketrygden. Men vi vil
1911 styrke folketrygdens grunnpensjon, slik at antall år i arbeidslivet og tidligere inntekt får mindre
1912 vekt.

1913 Rødt støtter kampen for at alle arbeidstakere skal ha krav på tjenstepensjonsordning. Slike
1914 ordninger skal komme på toppen av en god Folketrygd, ikke gå med til å erstatte kutt i
1915 folketrygda. Tjenstepensjoner bør være ytelsesbaserte. Det vil si at pensjonsytelsen fastsettes til
1916 et bestemt nivå, for eksempel en bestemt andel av tidligere lønnsinntekt. Pensjon er et offentlig,
1917 dvs. statens, ansvar. Rødts prinsipielle syn er at alle trygder skal betales over skatteseddelen.
1918 Oppspart kapital og virksomheten i KLP (tidl. Kommunenes Landspensjonskasse) og Statens
1919 Pensjonskasse kan overføres til Rikstrygdeverket. Kommunene vil dermed slippe den
1920 økonomiske belastningen med fondsavsetninger til framtidige pensjoner. For arbeidsgiversiden
1921 burde det også være
1922 likegyldig om avsetninger til de ansattes pensjoner betales som skatt eller forsikringspremie. Ved
1923 en eventuell «fondering» av Folketrygden vil Rødt arbeide for at Oljefondet og Folketrygdfondet
1924 skal investeres i ny verdiskapning og infrastruktur i Norge. Norske pensjoner må ikke baseres på
1925 utnytting av befolkningen i fattige land. Rødt går inn for at «pensjonsreformen» ikke behandles
1926 av Stortinget før etter valget 2005. Vi avviser ideen om et «nasjonalt konsensus» bak ryggen på
1927 folk.

1928

1929 **Rødt vil arbeide for:**

1930 - å heve minstepensjonen til 3G. G-en må indeksreguleres hvert år i takt med pris- og
1931 lønnsstigningens, slik at pensjonen minst øker i takt med lønnsøkningen
1932 - at inntekter opp til 400.000 skal ha en pensjonsdekning på to tredjedeler ved full opptjeningstid
1933 (30 år)
1934 - at ordningen med pensjonspoeng for omsorgsarbeid utvides og gis tilbakevirkende kraft
1935 - kjønns- og aldersnøytrale premier i pensjonsforsikringer
1936 - fulle folketrygdrettigheter for alle med minst 10 års botid i Norge
1937 - ingen svekkelse av AFP-ordningen
1938

1939 **Kapittel 24. Mot all rasisme - for et flerkulturelt samfunn**

1940 Rødts mål er et flerkulturelt samfunn uten rasisme og nasjonal undertrykking, med åpne grenser
1941 og demokratiske rettigheter for alle folkegrupper. Rasisme er et undertrykkingsredskap som
1942 stabiliserer og styrker maktforholdene og samfunnsordenen. Rasisme er en del av den
1943 dominerende vestlige kulturen og en følge av århundrer med kolonialisme, imperialisme og
1944 "hvit" undertrykkelse. Norges behandling av samene og minoriteter som kvener, romanifolket og
1945 tatere, er en del av denne "hvite" herrefolksmentaliteten. Norge er i dag i praksis stengt for folk
1946 fra den tredje verden og Øst-Europa, både for flyktninger og normal arbeidsinnvandring. Nesten
1947 ingen av de som søker får innvilget politisk asyl i Norge.
1948

1949 **Rødt arbeider for:**

1950 - at mennesker på flukt fra forfølgelse og undertrykking skal få politisk asyl i Norge.
1951 Respekt for FNs asylrettsregler.
1952 - å øke antallet kvoteflyktninger til minst 5000 per år.
1953 - at alle skal ha rett til å komme til Norge for å legge fram søknad om asyl eller opphold på
1954 humanitært grunnlag. Rødt sier nei til visum som innvandringspolitisk virkemiddel og
1955 kontrolltiltak for å stoppe utlendinger før de når norskegrensa.
1956 - gratis advokat fra 1. dag i Norge til rettferdig behandling av asylsøknaden er gitt.

- 1957 - nei til bruk av tvangsmidler som ransakelse, beslag, pågripelse, varetekt og deportasjoner
- 1958 uten rettssak. Asylfengsel må bort.
- 1959 - at asylmottak skal organiseres desentralisert: vanlige boliger i vanlig lokalmiljøet.
- 1960 - oppholdstillatelse til alle som har vært mer enn 15 måneder i landet uten noe krav til arbeid.
- 1961
- 1962 - at staten fullfinansierer bosetting av de som har fått innvilget asylsøknad og ved
- 1963 familiegjenforeninger.

1964

1965

1966 **EU og EØS**

- 1967 EØS-avtalen og tilpassingen til EU forsterker den statlige rasismen. Grensene rundt EU blir
- 1968 stengt, og flyktningpolitikken blir harmonisert. Mens det er fri arbeidsvandring innenfor EØS-
- 1969 området, har ikke folk fra den tredje verden, som alt er bosatte i et EØS-land, de samme
- 1970 rettighetene. De blir igjen annenrangs innbyggere.

1971

1972 **Rødt arbeider for:**

- 1973 - at Norge må åpne grensene for vanlig innvandring. Innvandringsstoppen må oppheves og
- 1974 samme regler som i dag gjelder for innbyggere i EØS-land, må gjelde for alle. Norsk
- 1975 tariff og arbeidsvilkår for alle som jobber i Norge.
- 1976 - å si opp Schengen-avtalen og Dublin konvensjon.

1977

1978

1979 **Statlig rasisme**

- 1980 Den norske rasismen skaper fattigdom. Folk fra den tredje verden blir diskriminert på bolig- og
- 1981 arbeidsmarkedet. De får de dårligst betalte jobbene og de dårligste boligene.
- 1982 Den statlige rasismen er med på å legalisere all annen form for rasisme. Myndighetene benytter
- 1983 den motstanden og volden som de selv har skapt mot innvandrere og flyktninger som begrunnelse
- 1984 for ytterligere innstramminger i den statlige flyktning- og innvandringspolitikken. Opp mot dette
- 1985 står at mange lokalsamfunn har tatt vel i mot innvandrere, gitt asylsøkere kirkeasyl, og skjult dem
- 1986 for makthaverne. Rødt støtter slike former for sivil ulydighet.

1987

1988 **Rødt arbeider for:**

- 1989 - at alle som bor i landet skal ha rett til og forenes med familien sin.
- 1990 - at en som gifter seg med eller inngår partnerskap med en person med oppholdstillatelse i
- 1991 Norge, sjøl automatisk oppnår slik tillatelse.
- 1992 - at de som har barn i Norge skal få beholde eller få oppholdstillatelse.
- 1993 - at introduksjonsprogrammet skal være en rett til flyktninger og innvandrere. Programmet
- 1994 skal være individuelt tilpasset personens behov og forutsetninger.
- 1995 - at undervisning på morsmålet skal være en rett for alle.
- 1996 - at kommunene tilrettelegger særskilt for innvandrere i helsevesen og eldreomsorg.
- 1997 - at profesjonsutdanningen ved universitetet og høyskoler innfører kvoter for ungdom fra
- 1998 flyktninge- og innvandrerfamilier.
- 1999 - at asylsøkere skal ha tilgang på tilpasset helsetjenester.
- 2000 - at gamle innvandrere og analfabeter må få hjelp til å ha hjelpeapparater for å forstå post,
- 2001 finner veier og lege kontor, sosial osv.
- 2002 - asylsøkere må få økonomiske hjelp som tilsvarer minst statens veiledningssatser for
- 2003 sosialhjelp.

- 2004 - Asylsøkere skal ha arbeidstillatelse mens hele saksbehandlingen pågår. De skal også få
2005 norsk undervisning.
2006 - at trygde/utføre rettigheter som gjelder for nordmenn skal gjelde for flyktninger og
2007 innvandrere.
2008 - at en skal gi samme straff for samme forbrytelse. Innvandrere/flyktninger som bryter loven
2009 skal ikke straffes hardere ved å utvises, fratas statsborgerskap, opphold eller generell
2010 bosetningstillatelse.
2011
2012

2013 **Kvinnefrigjøring**

2014 Etter 11. september har rasismen økt. Muslimer og Islam er blitt det nye fiendebildet. Rødt er for
2015 å styrke innvandrerkvinnenes rettigheter, og støtter jenter som gjør opprør mot undertrykkende
2016 og patriarkalske praksis. Men kritikk av patriarkalske og kvinneundertrykkende tradisjoner må
2017 ikke bli en kritikk av muslimer generelt eller islam mer enn andre religioner.
2018

2019 **Rødt arbeider for:**

- 2020 - å jobbe for selvstendig status for innvandrerkvinner.
2021 - at loven om retten til asyl på grunnlag av kjønnsbasert forfølgelse håndheves.
2022
2023

2024 **Antifascisme**

2025 Nye rasistiske og fascistiske grupper og partier har vokst opp i Europa de siste årene - også i
2026 Norge. Rasistisk vold og trakassering har økt sterkt. Rasistisk propaganda er etter hvert blitt mer
2027 åpen og mer godtatt. Politiet legger til side de fleste anmeldelsene og bagatelliserer rasistiske
2028 handlinger som "guttestreker".
2029

2030 **Rødt arbeider for:**

- 2031 - at rasismeparagrafen (paragraf 135 A) blir håndhevet. Loven må bedres for å ramme
2032 rasistiske handlinger og propaganda.
2033 - at det åpnes for å inndra skjenkebevillinger ved diskriminerende eller rasistisk praksis på
2034 utesteder.
2035 - brei folkelig mobilisering mot alle former for rasisme og nynazisme.
2036 - å forby fascistiske og nazistiske organisasjoner.
2037

2038 **Kapittel 25. Internasjonal solidaritet og frigjøring**

2039
2040 Verden i dag preges av at USA stadig mer aggressivt skyver fram sine posisjoner for å sikre seg
2041 globalt hegemoni. Dette fører til sterkere rivninger mellom imperialistmaktene, hvor USA også er
2042 villig til å sette til side de overnasjonale institusjonene og kjørereglene de til nå har brukt for å
2043 sikre seg sine interesser. Det utfordrer også lojale støttespillere for USA, som Norge. I forhold til
2044 den hensynsløse undertrykkningen og utbyttingen av folk og nasjoner i den 3. verden står
2045 imperialistmaktene, store som små fortsatt samlet. USA står i spissen for å gjenoppta den
2046 klassiske koloniseringspolitikken ved å ta i bruk våpenmakt og okkupasjoner for å sikre kontroll
2047 over strategiske områder og vitale ressurser. NATO er i dag det USAs viktigste redskapet for å
2048 knytte Norge til sin aggresjonspolitik
2049

2050

2051

2052 **Rødt arbeider for:**

- 2053 - å melde Norge ut av Nato og WTO.
2054 - at all norsk støtte til okkupasjonene og koloniseringen av Irak og Afghanistan oppheves.
2055 - å avvise næringslivsstøtte forkledd som u-hjelp. Rødt sier nei til norsk eksport av
2056 miljødeleggende prosjekter. Nei til investeringer som utnytter folk og ressurser i den
2057 tredje verden.
2058 - at Norge ikke skal delta i såkalte humanitære intervensjoner. At Norge skal bryte med og
2059 motarbeide imperialismaktens militære intervensjonspolitikk, også når de kamoufleres
2060 som støtte til humanitære operasjoner.

2061

2062

2063 **Imperialisme**

2064

2065 Undertrykkningen og utbyttingen av den 3. verden er det viktigste spørsmålet i vår tid. Norge er en
2066 del av systemet som holder folk i den 3. verden nede. Mange steder i verden kommer norske
2067 selskaper som Hydro og Statoil i konflikt med lokalsamfunnets miljø- og velferdsinteresser.
2068 Samtidig deltar norske styrker i militære intervensjoner i Afghanistan og Irak, og norsk
2069 utenrikspolitikk støtter opp om USAs terrorkrig i etterkant av 11. september. Det er viktig for
2070 Rødt å knytte sammen den globaliseringskritiske bevegelsen med alle de som kjemper for fred og
2071 mot at uskyldige sivile blir lidende i imperialismens maktspill.

2072

2073 **Rødt arbeider for:**

- 2074 - å støtte kampen for demokrati, miljø, sosial og økonomisk frigjøring over hele verden.
2075 - en internasjonal bevegelse som retter seg både mot den økonomiske imperialismen,
2076 gjennom globale institusjoner som verdensbanken og WTO, og mot USA og andre
2077 stormakters globale krigføring.
2078 - å avsløre imperialistisk ideologi som er et hinder for å bygge en likeverdig og respektfull
2079 allianse mellom folk i verden.
2080 - å stoppe sexturismen til den tredje verden.

2081

2082

2083 **Slett U-landsgjelda**

2084 Gjelden land i den 3. verden har til Norge må slettes. Norge må gå inn for tilsvarende sletting av
2085 gjeld de har til Verdensbanken og IMF. Norge må gå imot at bevilgninger gjennom IMF og
2086 Verdensbanken skal påtvinge land i den 3. verden en bestemt økonomisk politikk. All hjelp skal
2087 gis som betingelsesløse gaver, eller som langsiktige og rentefrie lån, og de skal komme de
2088 undertrykte og fattige til gode. Det må inngås andelsavtaler som fremmer import fra u-land når
2089 dette tjener utviklingen til folk og miljø i disse landene.

2090

2091 **Rødt arbeider for:**

- 2092 - å støtte folk sin kamp for nasjonal frigjøring og selvstendighet. Dette innebærer blant
2093 annet: solidaritetsarbeid med nasjonale frigjøringsbevegelser og sosiale bevegelser i den
2094 3. verden.
2095 - samarbeid med EU-motstandere i land både i og utenfor EU. Rødt vil utveksle erfaringer
2096 og samarbeide om felles aksjoner og tiltak. Dette gjelder både som parti og gjennom
2097 partikamerater som tar initiativ til slikt samarbeid i andre organisasjoner de jobber i, som
2098 fagbevegelsen, kvinnebevegelsen, miljøbevegelsen, bondeorganisasjoner osv.

- 2099 - å utvikle kontakt og samarbeid med sosialistiske organisasjoner, frigjøringsbevegelser og
2100 sosiale bevegelser overalt i verden.

2101

2102 **Kapittel 26. Ikke en krone, ikke en kvinne, ikke en mann til angrepskrig**

2103

2104 Militærpolitikken til Rødt er basert på en analyse av militærapparatets rolle. Norge er et
2105 langstrakt land med viktige ressurser i sine nærområder. Kamp om disse ressursene vil kunne bli
2106 en dominerende konflikt i dette århundre. Energi- og matressurser i havet vil være sentrale
2107 ressurser folk kan leve av i Norge i lang tid framover. Både USA, EU og Kina/India vil ha
2108 enorme energibehov i framtida som de ikke klarer å dekke sjøl.

2109 Transportveier for energi vil i økende grad skje i norske nærområder. Å hindre
2110 stormaktsrivalisering over norske områder og ressurser er den sentrale utfordringen for norsk
2111 industri- og sikkerhetspolitikk. Dagens norske "sikkerhetspolitikk" er derimot ikke å skape
2112 sikkerhet for disse ressursene. Det norske militærapparatet innrettes mindre og mindre på forsvar,
2113 og mer og mer på deltakelse i USAs angrepskriger.

2114

2115 **NATO**

2116 Norge er gjennom NATO-medlemsskapet og gjennom støtte til USA og andre stormakters
2117 imperialistiske politikk en aktiv del av imperialismen. Gjennom "Out of area"-linja fra 1999 så
2118 har NATO tatt nok et skritt mot å bli et reint militært krigsredskap for USA. USAs prosjekt er
2119 verdenshegemoni gjennom en allianse med det USA kaller "de villige". Og Norges regjering er
2120 villig. Villig til å sende norske soldater som deltakere i USAs kriger. Villig til å utvikle og kjøpe
2121 våpen som gjør norske militære nyttige for USA. Villig til å bidra til USA – imperialismens
2122 effektivitet.

2123

2124 **Rødt arbeider for:**

- 2125 - å få Norge ut av NATO.
- 2126 - å stanse forhåndslagringen av NATO-materiell.
- 2127 - å få slutt på NATO-øvelser på norsk jord.
- 2128 - oppløsning av de norske enheter som er en del av NATO eller EUs innsatsstyrker.
- 2129 - at internasjonal deltakelse i fredsbevarende operasjoner bare skal skje der alle parter
2130 aksepterer tilstedeværelsen.

2131

2132

2133 **Vernepliktshær**

2134 Den anti-invasjonskapasiteten som det norske militærvesenet bygde opp etter den andre
2135 verdenskrig, basert på forsvaret av norsk territorium mot en fremmed angriper og et mobiliserbart
2136 vernepliktsforsvar, bygges ned. Stortingsflertallet prioriterer et profesjonelt militærapparat i stor
2137 grad basert på vervede mannskaper, som skal settes inn i intervensjonskriger verden rundt.
2138 Rødt går imot å bevilge penger til et slikt militærapparat, og oppfordrer folk til ikke å verve seg
2139 til slik tjeneste. I stedet går Rødt inn for å utvikle et forsvarskonsept som tar sikte på å bekjempe
2140 en okkupasjon, både gjennom en vernepliktshær og opplegg for å mobilisere befolkningen til
2141 ulike former for motstandskamp.

2142

2143 **Rødt arbeider for:**

- 2144 - atomnedrustning og forbud mot ABC-våpen.
- 2145 - forbud mot produksjon av spaltbart (radioaktivt) materiale til våpenbruk.
- 2146 - å styrke Kystvakten for å bedre suverenitetshevdelse i norske nærområder.

- 2147 - at de stedene som mister militære arbeidsplasser skal få støtte til å bygge opp varige sivile
- 2148 arbeidsplasser.
- 2149 - å hindre en profesjonalisering av militæret.
- 2150 - å sikre retten til politisk militærnekting.
- 2151 - å sikre retten til politisk arbeid i militæret, og sikre de sivile vernepliktige retten til få
- 2152 opplæring i sivile motstandsformer, teknikker og organisering.
- 2153 - desertering hvis forsvaret blir brukt mot landets egne innbyggere eller i imperialistisk
- 2154 aggresjon.
- 2155

2156 **Kapittel 27. Samiske rettigheter**

2157 Etter at dagens grenser på Nordkalotten ble trukket opp av kolonimaktene, er samene spredt i fire
 2158 ulike stater. Innenfor de eksisterende statene står samefolkets kamp om retten til å trygge og
 2159 utvikle sitt eget språk, sin egen kultur og sitt eget næringsliv.

2160

2161 **Lokal kontroll med naturressursene**

2162 De samiske områdene på hele Nordkalotten inneholder store naturrikdommer som kapitalkreftene
 2163 ønsker seg kontroll over. De nasjonale og internasjonale kapitaleierne driver et utstrakt kappløp
 2164 for å få kontroll over ressursene og landområdene i Barentsregionen og i de samiske områdene
 2165 gjennom å frarøve befolkningen sin tradisjonelle rett både til områdene og ressursene. Samefolket
 2166 har derfor felles interesser med den norske arbeiderklassen i å kjempe mot disse kreftene. Rødt
 2167 vil støtte kampen for lokal kontroll med ressursene i disse områdene både av hensyn til bosetting,
 2168 arbeidsplasser og samisk kultur.

2169

2170 **EØS og urfolkene**

2171 Det er bare gjennom sameretten at en kan oppnå og sikre lokal kontroll over naturressursene. Det
 2172 hjelper ikke å akseptere sameretten dersom EU og EØS sitt regelverk skal være overordnet. EØS-
 2173 reglene gjør det mulig med alle typer inngrep i nærområdene uten at lokalbefolkningen kan
 2174 hindre det. Alle de samiske områdene fra Sør-Varanger til Femunden må fritas fra EØS-reglene,
 2175 gjerne gjennom en urfolkssone. Ressursrettighetene skal være kollektive for lokalbefolkningen.
 2176 Tradisjonell næring må sikres infrastruktur som gjør det mulig å leve av det, og lokale
 2177 kapitaleiere må gis fortrinn ved etablering, drift og eventuelle salg. Det må også legges føringer
 2178 som for eksempel at overskuddsbedrifter ikke kan flyttes ut av regionen.

2179

2180 **Sametinget**

2181 Sametinget må få full vetorett ved inngrep som Sametinget selv definerer som skadelig. Den
 2182 norske stat har et særlig ansvar for den sjøsamiske befolkningen. Dette er den gruppen av samisk
 2183 befolkning som har blitt utsatt for den sterkeste fornorskingsprosessen og er i størst grad frarøvet
 2184 sitt språk, sin kultur og sin samiske identitet. Sjøsamene må tilbys samisk undervisning. Dette er
 2185 et statlig ansvar, og staten må sette kommunene og fylkene i økonomisk stand til å gjennomføre
 2186 dette med øremerka midler. Samiske næringer som fjordfiske og kombinasjonsdrift må gis vern
 2187 og utviklingsbetingelser gjennom reetablering og oppbygging av infrastruktur som gjør
 2188 næringene og arbeidsplassene trygge og samfunnsøkonomisk lønnsomme.

2189

2190 **Rødt arbeider for:**

- 2191 - at Sametinget må få full vetorett ved inngrep som Sametinget sjøl definerer som skadelige
- 2192 for samisk språk, kultur og næringsliv.
- 2193 - at den myndighet som Statsskog forvalter i dag blir tilbakeført til lokalbefolkningen
- 2194 representert ved fylkestinget og Sametinget. Avvis forslaget til Finnmarklov.

- 2195 - stans i alle naturinngrep i samiske områder i tråd med vedtak i Sametingets plenum. Her
2196 kan spesielt nevnes inngrepet i Mauken-Blåtind skytefelt i Indre Troms.
2197 - at samisk næringsforvaltning, og naturforvaltning som har innvirkning på samisk kultur
2198 legges inn under Sametinget. Der det oppleves som naturlig må naturforvaltningen
2199 samordnes med staten.
2200 - at reindriftsadministrasjonen blir lagt under Sametinget.

2201

2202

2203 **Finnmarksloven**

2204 Rødt mener Finnmarkloven ikke oppfyller kravene i ILO-konvensjon 169.

2205

2206 Trass i at Stortinget har tatt inn henvisning til ILO-konvensjonen i paragraf 4 i lovframlegget, er
2207 hele innretningen av loven en tolking av kravene ILO-konvensjonen stiller til norske
2208 styresmakter som er heller tvilsom. ILO-konvensjonen tar opp "rett til eierskap og rett til
2209 bestittelse" (rights to ownership and rights to possession) - som i drøftingene, før ILO-
2210 konvensjonen ble vedtatt i Geneve i 1990, ble grundig diskutert. Justiskomiteen har ikke tatt
2211 hensyn til dette i sitt lovforslag.

2212

2213 Det er ikke tilstrekkelig å opprette et privatsrettslig eiendomsselskap slik Finnmarkloven legger
2214 opp til. Konvensjonen krever et selvstyreorgan med en viss form for autonomi i forhold til
2215 statsmakten.

2216

2217 Virkeområdet for Finnmarkeiendommen tar heller ikke hensyn til kravet om å inkludere
2218 ressursene som skal sikre utviklingen av den samiske folkegruppa. Marine ressurser og
2219 undergrunnsressurser må inkluderes i et forvaltningsorgan sitt kompetanseområde.
2220 Stortinget har heller ikke tatt i betraktning Samerettsutvalget sine konklusjoner om forholdet
2221 mellom Statsskog og en framtidig Finnmark-forvaltning.

2222

2223 At Stortinget også legger seg opp i valgreglene for valg av styremedlemmer til
2224 Finnmarkeiendommen er overformynderi og bygger også oppunder mytene om reindrifts-samer som
2225 de "egentlige" samene.

2226

2227 Rødt mener Stortinget ikke har tatt tilstrekkelig hensyn til de innspillene Sametinget kom med da
2228 Regjeringen la fram sin innstilling i 2003 og under konsultasjonene med Justiskomiteen.

2229

2230 **Næringsgrunnlag**

2231 Den mest synlige samiske næringen, reindriften, må sikres mot inngrep fra storsamfunnet, og gis
2232 utviklingsmuligheter. Reindriften er en så viktig kulturbærer at alle inngrep og forstyrrelser i
2233 naturen må underordnes reindriftenes behov for drift, ro og beiteland.

2234

2235 **Rødt arbeider for:**

- 2236 - at reindriften sikres mot naturinngrep som er til skade for næringen.
2237 - at fjordfiske i samiske områder gis særskilt vern og utviklingsmuligheter.
2238 - at kombinasjonsnæringer stimuleres gjennom ulike tiltak.
2239 - at samisk utviklingsfond årlig blir tilført faste midler fra andre næringsavtaler som
2240 omfatter samiske næringsutøvere. Dette skjer i dag fra år til år gjennom forhandlinger
2241 innen landbruk og reindrift. Her må også fiskeri inn og reetableres som en viktig del av de
2242 faste overføringene.

2243 - virkeområdet for Samisk Utviklingsfond må utvides til å gjelde alle områder der det bor
2244 samer.

2245

2246

2247 **Samisk kultur**

2248 Samisk kultur må bli styrket gjennom økt støtte til samisk teater, flere programmer på samisk i

2249 radio, tv og støtte til flere bøker på samisk. Film og tvprogram må bli tekstat på samisk.

2250 Sameradioen må få en egen landsomfattende kanal med ansvar for alle samiske dialekter og

2251 mulighet for å lage daglige tvsendinger på samisk. Pressestøtteordningen må også få sine tilbud

2252 innenfor disse områdene på en identitetsskapende måte.

2253

2254 **Rødt arbeider for:**

2255 - at samiske kunstnere gis reell mulighet til å utøve sin skjerv gjennom gode virkemidler.

2256 - økt støtte til samisk kunst, kultur og språk, som også tar større hensyn til den kystsamiske

2257 historie og driver identitetsskapende arbeid også for denne delen av den samiske

2258 befolkningen.

2259 - forbedre virkemiddeltiltakene for å øke antallet samiske lærere og til produksjon av

2260 samisk læremateriell.

2261 - sjøsamene må tilbys samisk undervisning i både språk og kultur, og det må legges til rette

2262 for det der de bor.

2263 - økte tiltak for å rekruttere lærekrefter. Her må det gis virkemidler i form av lønn og annet.

2264 Det må utvikles materiell innenfor IKT, Cd-rom mv, og det må etableres samiske språk-

2265 og kultursentre i kystsamenes områder.

2266

2267

2268 **Nordisk råd**

2269 Spørsmålet om samisk representasjon i Nordisk Råd har siden 1970 vært et ytret ønske fra samisk

2270 side. Spørsmålet har vært behandlet fem ganger i Nordisk Råd. Hittil har samene kun oppnådd

2271 observasjonsstatus i Nordisk Råd. Observatørstatusen innebærer rett til å overvære Nordisk Råds

2272 sesjoner, samt talerett under generaldebatten. Observatørstatusen gjelder for én representant fra

2273 hvert av Sametingene i Norge, Sverige og Finland, mens taleretten kun gjelder for én samisk

2274 representant. Samene er det eneste folk i dag i Norden som ikke er medlemmer av rådet. Samene,

2275 som er bosatt på tvers av riksgrensene mellom Finland, Norge, Sverige og Russland, er det folk

2276 som også fysisk sett passer best i forhold til Nordisk Råds målsetting om et grenseløst Norden.

2277

2278 **Rødt vil arbeide for:**

2279 - fullverdig samisk medlemskap i Nordisk Råd med minst tre representanter.

2280 - forståelse i Norge og i våre naboland for behovet for fellesnordiske samiske

2281 administrative enheter, og tilfredsstillende finansiering av disse.

2282

2283

2284 **Kapittel 28. Gode oppvekstvilkår - et offentlig ansvar**

2285 Barn trenger trygge og forutsigbare rammer og støttende omsorgspersoner for å utvikle egenverd

2286 og sjøltillit. Sammen med andre barn utvikles sosial kompetanse og læring. For å sikre flest

2287 mulig en god oppvekst mener Rødt at det offentlige må ta langt større ansvar for barn og unge

2288 enn det som gjøres i dagens samfunn. Barna må sikres oppvekstvilkår slik at de ikke lider skade

2289 og hemmes i sin utvikling.

2290

2291 Rødt mener alle barn vil profittere på å være i gode barnehager og skolefritidsordninger.
2292 Barnehagetilbudet skal være der fra første stund. Slike tilbud må være gratis hvis alle skal kunne
2293 bruke dem. Grunnskolen og videregående skole må i større grad møte barn og unge ut fra den
2294 enkeltes forutsetninger og støtte hver enkelt i deres utvikling og læring. Barn trenger lekemiljøer
2295 og fritidstilbud. Ungdom trenger egne møtesteder. Når dette mangler, trekkes en del ungdom til
2296 shoppingsentre og rusmiljøer. Der hvor det fins ungdomsklubber og ungdomshus, er disse ofte
2297 truet av nedlegging. Rødt mener det er en offentlig oppgave å sørge rusfrie møtesteder for
2298 ungdom.

2299

2300 Foreldre ønsker det beste for barna sine, men samfunnets rammer tar fra mange muligheten til å
2301 gi barna og de unge gode oppvekstvilkår. Alt for mange barn lever i dag i fattigdom uten å få
2302 tilstrekkelig hjelp fra det offentlige. Alt for mange barn vokser opp i familier med vold eller rus.
2303 Terskelen for å få hjelp er for høy. Det forebyggende arbeidet er for dårlig. Samfunnet er bygget
2304 opp om kjernefamilien som økonomisk grunnhet. Dette gjør barn og unge sterkt avhengig av
2305 den familien de er født inn i. Det gjør det vanskeligere for andre å gripe inn hvis barn og unge
2306 trenger støtte og hjelp. Rødt mener at barn og unge i alt for stor grad framstår som den enkelte
2307 families private eiendom i dagens samfunn. Det kan skape store problemer og kamp om barna
2308 ved samlivsbrudd. Rødt mener generelt at det offentlige skal ha et stort ansvar for at barn har en
2309 trygg og god oppvekst. Rødt er derfor for at alle barn skal ha rett til beskyttelse fra barnevernet
2310 uavhengig av hvor de oppholder seg, og hvem som har omsorgsansvaret, inkludert samværshjem.
2311 Barnekonvensjonen er nedfelt i norsk lov og det er viktig å beskytte barn i tilfeller hvor for
2312 eksempel skadelig samvær finner sted.

2313

2314 Så lenge kvinner ikke er sikret økonomisk sjølstendighet, kan det være vanskelig og umulig å
2315 bryte ut av uholdbare familieforhold. Aleneforeldre bys dårlige økonomiske kår. Etter Rødts
2316 mening må hvert enkelt individ sikret økonomisk sjølstendighet. Styrket offentlig satsing på alle
2317 områder innen oppvekst vil være til beste for barn, unge og deres nærmeste omsorgspersoner.

2318

2319 **Rødt arbeider for:**

2320 - opprustning av det kommunale barnevernet. Gi barna hjelp nå -ikke still dem i kø.

2321

2322

2323 **Barnehagen**

2324 Alle førskolebarn skal ha rett til et godt, gratis barnehagetilbud tilpasset sine og foreldrenes
2325 behov. Bygging og drift av barnehager er et offentlig ansvar. Barnehagen er en del av
2326 utdanningssystemet, og en viktig faktor for at alle barn skal sikres likeverdige og gode
2327 oppvekstvilkår og en god barndom. Barnehagen skal være et sted for lek, omsorg, læring og
2328 tilsyn. Innholdet skal både preges av respekt for det enkelte barns eget verd, og en solidarisk og
2329 kollektiv holdning. Utvikling av sosial kompetanse, fantasi og kreativitet er det viktigste i
2330 barnehagen.

2331

2332 **Rødt arbeider for:**

2333 - utbygging av offentlige og gratis barnehager til alle barn.

2334 - lovfestet rett til barnehage for alle barn under skolealder.

2335 - en styrer med førskolelærerutdannelse i hver barnehage.

2336 - at kvaliteten i barnehagen må sikres ved at personalet har formal- eller realkompetanse til
2337 sit arbeid.

2338 - økning i førskolelærerlønna for å rekruttere flere pedagoger til barnehagene

- 2339 - økt satsing på å rekruttere personale med flerkulturell og minoritetsspråklig kompetanse
- 2340 - økt antall pedagoger og økt antall ansatte generelt i barnehagene, noe som krever økte driftsbevilgninger
- 2341
- 2342 - nei til kristen formålsparagraf i barnehage.
- 2343 - alle barnehagereformer må fullfinansieres av staten.
- 2344 - å bruke pengene på barnehager, ikke på kontantstøtte og privat barnepass.
- 2345 - tilfredsstillende areal- og bemanningsnormer.
- 2346 - at døgnåpne barnehager skal være et tilbud i alle kommuner

2347

2348

2349 **Skolefritidsordningen**

2350 Skolen må ha en skolefritidsordning som dekker barnas og foreldrenes behov. Dårlige skolefritidsordninger legger mer omsorgsansvar på kvinner. De blir presset ut av jobb eller over i deltidsstillinger. Skolefritidsordningen skal være gratis og full finansiert av statlige midler.

2353

2354 **Rødt arbeider for:**

2355

- 2356 - gratis skolefritidsordning til alle.
- 2357 - at familier med stort omsorgsansvar blir sikret et avlastningstilbud.
- 2358 - lokaler som tilfredsstillt elevenes arbeidsmiljø med plass til lek, lekselesing og hvile for alle 6-9- åringene.
- 2359 - gode lekeareal ute og inne, også for de minste.
- 2360 - tilfredsstillende areal- og bemanningsnormer.
- 2361 - at innhold med kvalitet i SFO sikres ved at personalet har formal- eller realkompetanse til arbeidet sitt.
- 2362 - at daglig leder skal ha relevant utdanning.
- 2363 - førskolelærere og lærere for 6-åringene skal ha samme lønns- og arbeidsvilkår som de andre lærerne på barnetrinnet.

2367

2368

2369 **Ungdom - fotball, fiolin eller flatfyll**

2370

2371 Ungdom i dag blir ofte enten sett på som konsumenter eller som et problem. Samtidig som en bekymrer seg for at ungdom havner på skråplanet, bruker rusgifter i stadig yngre alder, og ikke har andre hobbyer enn shopping, er det overhodet ingen vilje til å se på hva som er årsakene til disse problemene. For så å ta tak i dem og gjøre noe med det! I mange kommuner legges det lille som finnes av ungdomstilbud ned. Hvis en ikke føler seg hjemme i korpset eller i idrettslaget, har en så og si ingen tilbud i dag. Ungdom har svært få tilbud som ikke koster penger. For å hindre at ungdom blir passive konsumenter må en ha gode, allsidige tilbud og aktiviteter, som er gratis. Organiserte aktiviteter koster penger, det samme gjør kaféturer, kino og lignende. I dag blir ungdomskulturen kommersialisert og stadig mer seksualisert - veien til lykke for ungdom er å være pen, attraktiv og vellykket. Og veien dit koster naturligvis penger. Seksualiseringen skaper trange rammer for hvordan en skal være.

2382

2383 Ungdom som vil skape andre tilbud har i liten grad mulighet til å finne uttrykksmåter og å kunne drive med interesser utenom det etablerte. Den kulturen ungdom skaper blir ofte kriminalisert og sett på som et problem istedenfor en styrke og en ressurs. Et eksempel på dette er graffiti, som utelukkende behandles som et problem, og omtales som en innfallsport til kriminalitet og

2387 narkotika. Ingen spør om graffitien også kan være kunst, og et kreativt uttrykk. Ungdom må sees
2388 som en ressurs. De må gis spillerom og tilbud. La dem jobbe sammen med voksne, eller sammen
2389 andre ungdommer. Gi ungdom en mulighet til å utvikle seg selv og andre. For å skape gode
2390 tilbud
2391 må ungdom gis makt, og voksne kan ikke komme med en mal for hvordan dette best legges opp.
2392 Å ha muligheten til å forme sine egne tilbud - og å bli tatt på alvor - må være et krav for å utvikle
2393 tilbud. I mange kommuner har man opprettet ungdomsråd for å forsøke å gjøre noe med dette.
2394 Det er viktig at disse rådene får reell påvirkningsmulighet, og ikke bare blir til "pynt" for
2395 politikerne. Ungdomsrådene må få
2396 nødvendig opplæring og oppfølging, men de må også få rom til å utvikle sine egne
2397 arbeidsmetoder, møteformer og prioriteringer.
2398 Tanker, ideer og fantasier skal ikke kveles av budsjetttrammer. Ungdoms engasjement og vilje til
2399 å skape noe selv, må ikke bli sett på som en byrde, en ekstra utgift på budsjettet som man helst
2400 skulle vært foruten. Ungdom må tas på alvor.

2401

2402 **Rødt arbeider for:**

2403

- 2404 - at fritidsklubber skal bli lovpålagt.
- 2405 - at det skal opprettes flere ungdomshus, både sjølstyrte og kommunalt styrte.
- 2406 - at det skal settes av penger til å opprette ungdomsbaser og/eller ungdomskontakter.
- 2407 - at det skal etableres rusgiftfrie helgetilbud for ungdom, som f.eks. kveldsåpne
- 2408 ungdomshus, ungdomskafeer, diskotek osv.
- 2409 - at ungdoms egenorganisering skal støttes økonomisk.
- 2410 - at det skal opprettes ungdomsråd i kommuner eller distrikt. Ungdomsrådene skal velges
- 2411 gjennom demokratiske valg av ungdom selv.
- 2412 - at ungdomsrådet skal ha møte- og talerett i hovedutvalget, formannskap og
- 2413 kommunestyret.
- 2414 - at staten tilfører de ressursene som trengs for drive ungdomsarbeid.

2415

2416 **Kapittel 29 Gratis, mangfoldige og offentlig skole for alle**

2417 Rødt er for en gratis offentlig skole for alle barn og unge fra grunnskolenivå og til og med
2418 videregående. En slik enhetsskole - eller fellesskole - skal gi alle lik rett til utdanning, samme
2419 hvor i landet de bor, uavhengig av kjønn, nasjonalitet og religion, og uavhengig av foreldrenes
2420 inntekt. Dette utelukker ikke at spesialskoler trengs på områder hvor vanlige grunn- og
2421 videregående skoler ikke har forutsetninger for å strekke til. Med dette som bakgrunn er Rødt
2422 mot private skoler, også private livssynsskoler.

2423 Det er et statlig ansvar å sørge for at kommunene får nok penger til å bygge og drive en god,
2424 oppdatert skole hvor barn fra alle samfunnslag kan møtes. Enhetsskolen må møte det enkelte barn
2425 og den enkelte ungdom ut fra deres forutsetninger og slik skape best mulig forhold for vekst,
2426 utvikling og læring i en sosial sammenheng blant jevnaldrende. En felles skole for alle vil
2427 forutsette en skole uten kristen eller annen religiøs formålsparagraf.

2428

2429 **Rødt arbeider for:**

- 2430 - en offentlig, gratis grunnskole og videregående skole der folk bor.
- 2431 - at alle elever får en bærbar PC, og at skolene får trådløst nett.
- 2432 - en religions- og livssynsnøytral skole uten kristen formålsparagraf.
- 2433 - at KRL-faget må bort. Elevene i grunnskolen må få en nøytral opplæring om forskjellige
- 2434 religioner og ideologier. Inntil dette skjer, full fritaksrett.

- 2435 - å sikre retten til særskilt opplæring (spesialundervisning).
2436 - tilgjengelig skolebøker, programvare og annet materiell på begge målføre.
2437

2438 **Den nyliberalistiske skolen er på vei**

2439 Den offentlige skolen er i dag under stort press fra høyre. Myndighetenes nyliberalistiske politikk
2440 er i ferd med å ødelegge enhetsskolen. Alle endringer framsettes under et røykteppe av frihets- og
2441 kvalitetsretorikk samtidig som styringslinjene skjerpes. Lærere og rektorer lokkes med lokale
2442 lønnstillegg for å gjennomføre endringer.
2443 Det bygges opp en testbasert skole, hvor bare det individuelt målbare teller. Det legges opp til
2444 konkurranse mellom elever og skoler, privatisering og økt gjennomstrømning i
2445 utdanningssystemet. Dette er i strid med Rødts syn, og Rødt vil motarbeide denne utviklingen.
2446 I 2003 ble privatskoleloven avløst av friskoleloven. Med friskoleloven stilles det ikke lenger krav
2447 om at private skoler skal drives ut fra alternativ pedagogikk, religion eller livssyn. Med
2448 friskoleloven har myndighetene åpnet for full konkurranse mellom den offentlige skolen og de
2449 private skolene. Offentlige midler overføres til privatskolene. Den offentlige skolen tappes for
2450 penger, og overklassen sender barna sine til privatskolene. Rødt mener friskoleloven må
2451 avskaffes.
2452 I 2003 ble opplæringsloven endret og klassebegrepet og klassesdelingstallet forsvant fra norsk
2453 skole. Tidligere sikret loven at klassestørrelsen ikke oversteg 28 på barnetrinnet og 30 på
2454 ungdomstrinnet. Skolene ble tidligere sikret lærerstillinger ut fra antall klasser. Endringene har
2455 ført til færre lærere og større elevgrupper. I nyliberalistisk ånd innføres stykkprisfinansiering,
2456 som igjen vil framtvinge større grupper og skoler. Rødt sier nei til stykkprisfinansiering. Rødt vil
2457 gjeninnføre klassen som grunnhet i skolen.

2458

2459 **Rødt arbeider for:**

- 2460 - å avskaffe friskoleloven.
2461 - gjeninnføring av klassesdelingstallet. Klassen skal være enheten i skolen. Ingen klasser
2462 over 20. Rødt vil arbeide mot fleksibel skolestart og mot aldersblandede grupper som
2463 grunnhet i fulldelte grunnskoler. I videregående skole: Allmennfag maks 20 pr. klasse,
2464 yrkesfaglig: maks 15 pr. klasse.
2465 - å avskaffe stykkprisfinansieringen. Antall klasser skal være grunnlag for finansiering.

2466

2467

2468 **Nei til nasjonale prøver – ja til en utforskende hverdag**

2469

2470 For å kunne sammenligne og rangere skolene har myndighetene innført standardiserte, nasjonale
2471 prøver. Prøvene er en forutsetning for å gjennomføre den nyliberale skolen. Men framfor
2472 kvalitetsøkning vil de føre til ensretting og vekt på snever målbar kunnskap. Prøvene tar tida bort
2473 fra annet viktig læringsarbeid i skolen. Prøvene har ført til opprør. Rødt støtter fullt ut kampen
2474 mot de nasjonale prøvene.

2475

2476 **Rødt arbeider for:**

- 2477 - at nasjonale prøver stanses. Ingen offentliggjøring.

2478

2479

2480 **Streberskolen**

2481 Med unntak av små fadelte skoler, går barn og unge i enhetsskolen sammen med jevnaldrende.
2482 Skoleklassen er en sosial arena hvor elevene i tillegg til faglig lærdom, skal lære å være sammen

2483 og respektere hverandre, trass i ulikheter. Dette er i strid med det nyliberalistiske skolesystemet.
2484 Her blir målet at de “flinkeste” skal opp og fram til neste testnivå så fort som mulig. Sjøl om det
2485 er anerkjent læringsteori at de minste barna lærer gjennom lek, blir leken på småskoletrinnet sett
2486 på som heft og tidssløsing. Begrepet småskolen fjernes. For at de “flinkeste” ikke skal heftes,
2487 innføres aldersblanding og fleksibel skolestart. Fleksibel skolestart vil si at barna ikke starter
2488 felles i 1. klasse om høsten, men at foreldrene kan la barnet starte på skolen når det fyller 6 år,
2489 hvis fødselsdagen er før ordinær skolestart i august. Det som tidligere var videregående skoles
2490 pensum trekkes ned i grunnskolen, og grunn- og videregående skole får fellesbetegnelsen “det
2491 13-årige løp.” På sikt vil dette føre til økt gjennomstrømming i skolen. Målet blir å gjennomføre
2492 løpet på under 13 år. Skolen vil omskapes til en streberskole med vekt på kunnskap som kan
2493 måles på standardiserte tester, hvor det hele tida gjelder å hige mot neste testnivå. Nå utvikles nye
2494 læreplaner i tråd med de samme nyliberalistiske målene. Denne skolen er stikk i strid med Rødts
2495 idealer.

2496 Rødt går inn for en skole tar utgangspunkt i elevenes styrker og særegenheter og legger til rette
2497 for kreativitet, optimal læring og utvikling. En skole for alle krever nok lærere med allsidig og
2498 god kompetanse. Den flerkulturell skolen krever morsmålslærere og lærere med kompetanse på
2499 området norsk som andrespråk. Retten til særskilt undervisning (spesialundervisning) må sikres.
2500

2501 **Videregående skole**

2502 Kutt i skolesektoren er en årlig foreteelse i de fleste fylkeskommuner. De fleste fylker har i dag
2503 langt færre skoleplasser enn det som er lovpålagt. Disse kuttene rammer to steder. Små skoler i
2504 distriktene legges ned og yrkesfaglige og alternative linjer fjernes. Det er i dag for få skoleplasser
2505 på yrkesfag og lærlingeplasser i forhold til behovene.
2506

2507 Det er lovfestet at videregående skole i Norge skal være gratis, men likevel må elever ut med
2508 opptil 10 000 kroner i året til bøker og utstyr. De yrkesfaglige linjene er de dyreste. I tillegg er det
2509 umulig å leve på det borteboerstipendet staten gir til elever i videregående skole. Elever må enten
2510 ta opp lån for å klare seg, eller jobbe på fritida, noe som svært ofte går ut over skolearbeidet.
2511 Rødt vil jobbe for lik rett til utdanning for alle, uavhengig av om man kommer fra by eller bygd
2512 og uavhengig av foreldrenes økonomi.
2513

2514 **Rødt arbeider for:**

- 2515 - gratis læremidler i videregående opplæring.
- 2516 - at alle typer helsetilbud skal være gratis for alle elever og lærlinger under videregående
2517 opplæring. Lærlingene må få reell rett til å benytte seg av helsetilbudet.
- 2518 - tilgjengelig bøker, programvare og annet materiell på begge målføre.

2519
2520

2521 **Fagopplæring**

2522 Rødt vil jobbe for lovfestet rett til fagopplæring: Retten til fagopplæring i bedrift må lovfestes. Et
2523 år på skole kan ikke erstatte to år i bedrift. VK2 i skolen er et utilstrekkelig tilbud, men for de
2524 elever som ønsker det, må dette være et alternativ inntil lovfestet rett til fagopplæring i bedrift er
2525 realisert. De som i dag ikke får plass på bedrift må nøye seg med VK2 som kompensasjon. Dette
2526 fører til “A”- og “B”-lag når elevene skal ut i arbeidslivet seinere. Rødt vil arbeide for at det er
2527 nok midler til at alle, uansett alder, får et skikkelig opplæringstilbud i bedrift, og deretter legge
2528 ned tilbudet om VK2 i skolen.

2529 Den videregående skolen må bli den viktigste enheten i voksenopplæringstilbudet i de kommende
2530 årene. Skolene må bli kompetanse- og ressurscenter for næringslivet og offentlig sektor, bl.a. med
2531 kraftig satsing på IT-opplæring.

2532

2533

2534 **Rødt arbeider for:**

- 2535 - at flest mulig får skrive- og leseopplæring på sitt morsmål.
- 2536 - at det settes av nok midler til tiltak mot seksuell trakassering og mobbing.
- 2537 - å sikre et godt fysisk arbeidsmiljø. Det betyr skoler av høy bygningsmessig standard.
- 2538 - at alle skoler skal være tilknyttet en skolehelsetjeneste som har både lege og helsesøster.
- 2539 Tilgangen på tjenesten må stå i forhold til skolens størrelse.
- 2540 - at skolene skal tilby et gratis måltid til elevene i løpet av skoledagen.
- 2541 - at det stilles krav til faglig-pedagogisk utdanning til skolens leder, samt krav til tre års
2542 praksis

2543

2544

2545 **Kapittel 30. - Høyere utdanning**

2546 De seinere årene har Norge opplevd en ny utdanningsekspløsjon. Denne har imidlertid ikke blitt
2547 fulgt opp med tilstrekkelige midler og satsing. Selv om høyere utdanning blir stadig viktigere i
2548 yrkeslivet, heves terskelen heller enn senkes for opptak til utdanningsinstitusjonene. Dette skaper
2549 en situasjon der annen erfaring og kompetanse blir nedvurdert i forhold til karakterkravene.

2550 Kampen for høyere utdanning er en kamp for kunnskap. Kunnskap er en kilde til makt, og
2551 tilgangen til kunnskap er viktig for å kunne utnytte og påvirke det samfunnet vi lever i. Lik rett til
2552 høyere utdanning er derfor en av forutsetningene for et demokratisk samfunn. Vi ser i dag en
2553 skeiv rekruttering til høyere utdanning, både når det gjelder etnisk bakgrunn, klasse og geografi.

2554 For Rødt er det ikke et mål at alle skal ta høyere utdanning, men at alle skal ha retten til det.

2555

2556 **Rødt arbeider for:**

- 2557 - at høyere utdanning ikke skal privatiseres.
- 2558 - at universiteter og høyskoler ikke må konkurrere økonomisk.
- 2559 - økt offentlig støtte til å dekke både utdanning og forskning ved høyere
2560 utdanningsinstitusjoner.
- 2561 - gratis fjernundervisning i teoretiske fag, gjerne ved bruk av IKT-verktøy

2562

2563 **Kvalitetsreformen**

2564 Ulike regjeringer har de siste årene svekket den høyere utdanningen. Den såkalte
2565 Kvalitetsreformen, som følges opp av dagens regjering, er en reform som i større grad gjør
2566 høyere utdanningsinstitusjoner til arbeidskraftfabrikker. Den eksterne innflytelsen i institusjonene
2567 økes, bevilgningene kuttes og studentenes stipendandel avgjøres av studiepoeng. Universiteter og
2568 høyskoler må konkurrere om studenter for å få sin

2569 andel av bevilgningene, noe som rammer både mindre utdanningsinstitusjoner og mindre fag. På
2570 sikt kan denne utviklingen føre til økt privatisering slik vi nå ser i land som Australia og USA.

2571 Rødt arbeider for at Norge avviser forslag innen GATS-forhandlingene som gjør utdanning til en
2572 internasjonal handelsvare. Universitetet som institusjon for kunnskapsutvikling svekkes. Både
2573 ansatte og studenter blir stadig større grad reproducenter og ikke utviklere. For å motvirke dette
2574 ønsker Rødt å sikre den frie grunnforskningen, og styrke studenters mulighet til å påvirke det
2575 faglige innholdet.

2576

2577 **Rødt arbeider for:**

- 2578 - at pengene ikke skal følge studenten - også små fag og utdanningsinstitusjoner må opprettholdes.
- 2579
- 2580 - at utdanningsinstitusjonene må ha indre sjølstyre, men være åpne for samarbeid med
- 2581 organisasjoner, institusjoner og arbeidsliv.
- 2582 - at styringen av universiteter og høyskoler fortsatt ikke skal overlates til eksterne
- 2583 representanter.
- 2584 - at realkompetanse, ikke bare skolerresultater, må tas på alvor.
- 2585 - større aksept for utdanning fra utlandet.
- 2586 - gratis norskkurs ved alle høyere utdanningsinstitusjoner.
- 2587 - at U-landsparagrafene i Statens Lånkasse gjeninnføres og utvides til Øst-Europa.
- 2588 - at studentene skal ha rett til å innvirke på det faglige innholdet.
- 2589
- 2590

2591 **Studentenes livsvilkår**

2592 Studentenes økonomiske og sosiale vilkår svekkes. Sjøl om nedkortingsreformen har medført en
2593 viss økning i den generelle studiestøtterammen, ligger studentene langt etter andre grupper i
2594 samfunnet. Prisene i studentbarnehagene har økt kraftig, og prisene på utleieboliger og
2595 studentkantiner er definert ut fra markedsprisene.

2596

2597 **Rødt arbeider for:**

- 2598 - fullstipendiering til alle studenter uavhengig av studiepoengproduksjon.
- 2599 - bedre bolig- og barnehagetilbud og styrking av studenters sosiale rettigheter.
- 2600 - radikal kjønnskvoltering og øremerking av stillinger for kvinner i alle vitenskapelige
- 2601 studium.
- 2602 - å få kvinneperspektiv inn på pensum i alle relevante fag.
- 2603
- 2604 - tiltak mot seksuelle overgrep mot kvinnelige studenter bl.a. ved hjelp av yrkesetiske
- 2605 retningslinjer for undervisningspersonale og veiledere.
- 2606 - en egen lov om studenters rett til arbeidsmiljø.
- 2607

2608 **Kapittel 31. - Informasjonsteknologi**

2609

2610 Personlige datamaskiner, Internett, mobiltelefoni og bredbånd forandrer dagligliv og samfunn i
2611 høyt tempo. Norge ligger blant de aller fremste i denne utviklinga. Dette er teknologi som har
2612 potensiale til å forbedre samfunnet, men også til å ta fra folk frihet og gi større sosial ulikhet.

2613

2614 Den nye informasjonsteknologien gitt fantastiske muligheter for rask, miljøvennlig og effektiv
2615 distribusjon av informasjon, programvare og kultur. Stadig mer av dette blir fritt tilgjengelig på
2616 Internett, og kan nytes av alle som har tilgang på Internett. På den andre siden, så er det ikke alle
2617 som har tilgang på Internett, og denne informasjonsflyten utfordrer gamle monopoler innen
2618 kultur, programvare og informasjon som ønsker å holde slikt lukket og proprietært. Så vi ser i dag
2619 en offensiv fra deler av storkapitalen for å ta folk friheten til å dele med andre, slik at de kan
2620 fortsette å tjene penger på å selge informasjon stykkvis og delt.

2621

2622 Vi vil ikke underslå at fri flyt av informasjon og en rett til å fritt dele med andre vil være en
2623 utfordring for noen yrker, slik som kunstnere, fotografer, programmere og journalister. Det vi

- 2624 derimot vil holde helt fast på er at svaret ikke må være å redusere folks frihet, men finne
 2625 løsninger som er framtidsette og peker mot et samfunn med mer frihet og likhet enn i dag.
 2626
- 2627 Informasjonsteknologi kan ikke løse alle verdens problemer. Tilgangen til denne teknologien er
 2628 et sosialt spørsmål som må reises og kjempes for, og maskiner eller informasjon kan ikke løse
 2629 noen problemer i seg selv. Teknologien er et redskap som kan brukes både til å skape totalitær
 2630 kapitalisme og til å skape fri og demokratisk kommunisme.
 2631
- 2632 Rødt kjemper for at alle skal ha god tilgang til informasjonsteknologi i skolen. Dette betyr:
 2633 - Felles minstekrav til PCer og Nett i alle skoler
- 2634 - Alle skoler må raskt få internt trådløst Internett
 2635 - Penger til sabbatår og videreopplæring til lærere
- 2637 - Støtte til lokal og sentral utvikling av pedagogikk
- 2639 - Støtte til utvikling av Skolelinux-prosjektet og annen fri programvare til bruk i skolene.
 2640
- 2641 Vi er for å gjøre verdenskulturen tilgjengelig for alle på internett:
- 2642 - Rust opp lokalbibliotekene med statlige bevilgninger som garanterer lik kvalitet uansett
 2643 kommuneøkonomi.
- 2644 - Støtt Nasjonalbibliotekets arbeid for å gjøre alle sider av kulturarven fritt tilgjengelig på
 2645 Internett: Aviser, bøker, radio, tv-programmer, film osv.
- 2646 - Kompensasjonsordning til forfattere, oversettere og forlag for å legge ut bøker, film,
 2647 musikk osv som ikke er i salg fritt tilgjengelig på Internett
- 2648 - Pressestøtte for gratis kvalitetsaviser og tidsskrifter på Internett
- 2649 - Offentlig garanti og utbygging av breibånd der det ikke allerede finnes eller bygges ut
 2650
- 2651 Vi er for fri programvare, og krever:
- 2652 - Åpne formater lovbestemt til offentlig informasjonslagring og kommunikasjon
 2653 - Forbud mot lukka, proprietær programvare som standard i stat og kommune
 2654 - Nei til patenter for programvare, fjern snikinnføringa av programvarepatenter i Norge
 2655 - Det skal innføres en offentlig stipendordning for programmerere som utvikler fri
 2656 programvare (åpen kildekode) til allmenn glede og nytte
 2657 - Stat, kommune og fylkeskommune skal finansiere utvikling av åpen kildekode-
 2658 programmer til eget bruk, og deretter legge det ut til allmennt bruk
 2659
- 2660 Rødt ser ytringsfrihet som et gode, ikke en fare. Lover som rammer rasisme, barneporno
 2661 osv. fins allerede, det trengs ingen nye. Rødt krever:
- 2662 - Ingen særlover som begrenser ytringsfriheten på Internett
 2663 - Nei til private organisasjoners "nettfiltre" i biblioteker og skoler
 2664 - Rett til å dele informasjon, kultur og programvare med andre på ikke-kommersiell basis
 2665 uten begrensninger

- 2666 - Ingen innskrenkninger i retten til å sitere, kopiere, låne, gi bort eller selge informasjon
- 2667 - Politiet må ikke få enklere tilgang til å kontrollere e-post, annen Nettbruk og mobiltelefon
- 2668 enn vanlige brev og telefon
- 2669 - Arbeidsgivere må ikke ha rett til å kontrollere e-post på jobben
- 2670 - Streng lovbegrensning av kommersiell samling av persondata
- 2671
- 2672 I dag har bare registrerte pressefolk tilgang til offentlige dokumenter over nett. Sentral
- 2673 loggføring av e-post i staten er avskaffet. Undersøkelser viser at mange viktige
- 2674 saksdokumenter (både elektroniske og på papir) ikke lagres, til skade for demokratiet og
- 2675 historisk forskning. Rødt krever at:
- 2676 - Alle må få innsyn i offentlige dokumenter over Internett
- 2677
- 2678
- 2679 Som et sosialistisk parti slåss Rødt mot teknologiske klasseskiller over hele verden, og for
- 2680 demokrati og yttringsfrihet på nettet for alle. Når de rikeste raner til seg monopol på
- 2681 informasjonen gjør det situasjonen enda verre for de fattigste. Tilgang til verdenskulturen,
- 2682 informasjon om alt fra medisin til lærebøker, nyheter og kunst, og dermed til Internett, må
- 2683 bli en menneskerett.
- 2684
- 2685 **Rødt krever at:**
- 2686 - Norge må støtte FNs målsetting om Internett til alle
- 2687 - Norge må støtte initiativer for informasjonsteknologi for verdens fattige, slik som “One
- 2688 Laptop Per Child”-prosjektet
- 2689 - Kontrollorganene for IP- og DNS-delegering må overføres til FN

2690

2691

2692 **Kapittel 32. Kultur, kulturarv og media**

2693 Rødt arbeider for et rikt og variert kulturliv der ulike kunstarter, stilretninger og kulturer med
 2694 både profesjonelle utøvere og et bredt folkelig kulturliv blir stimulert. Rødt legger særlig vekt på
 2695 å støtte tiltak som stimulerer og får fram arbeider- og kvinnekultur.

2696

2697 **Mangfold i kulturen**

2698 For å motvirke den økende kommersialiseringa må det legges spesiell vekt på den norske og
 2699 samiske folkekulturen i alle sine former. Forholdet må også legges spesielt til rette for
 2700 innvandrerne sine kulturer og kulturaktiviteter. Innvandrerkultur er en selvfølgelig del av det
 2701 norske kulturbildet. Rødt går inn for å synliggjøre innvandrerens kultur, og bidra til å øke deres
 2702 muligheter som kunstnere. Dette må bl.a. skje ved at Norsk Kulturråd i langt større grad enn i dag
 2703 gir støtte til innvandrere relaterte kulturuttrykk. Nye generasjoner og miljøer utvikler sine egne
 2704 kulturelle uttrykk som rock, rap, tegneserier og graffiti. Disse er og må behandles likeverdige
 2705 andre kulturaktiviteter. De har samme krav på offentlig støtte og må sikres mulighet til å utvikle
 2706 seg på sine egne premisser.

2707

2708 **Rødt arbeider for:**

- 2709 - at tegneserier får sin egen innkjøpsordning gjennom Norsk Kulturråd.
- 2710 - øremerka midler til økt satsing på rock og andre uavhengige ungdomskulturelle uttrykk

- 2711 - at det rusfrie kulturtilbudet må bli styrket.
- 2712 - økonomisk styrking av frivillig studiearbeid.
- 2713 - en pris for bøker over hele landet. Forsvar bokavtalen.
- 2714 - mot at forlag får rett til å eie bokhandler.
- 2715
- 2716
- 2717
- 2718 **Offentlig støtte og kulturinstitusjoner**
- 2719 Rødt ønsker økt satsing på kultur gjennom offentlig støtte. Dette må også gjøres gjennom rimelig
- 2720 utleie av lokaler til frivillig kulturaktivitet, gjennom offentlig støtte til både profesjonelle og
- 2721 amatører sin aktivitet, og gjennom subsidiering av priser.
- 2722 Det offentlige må satse på videre oppbygging av Riksteateret, regionteatrene og støtte til
- 2723 amatørteatrene. Teatrene må trygges gjennom økte bevilgninger. Det samiske teatret må få nok
- 2724 faste stillinger og driftsmidler direkte over statsbudsjettet. Det må komme en sterk økning av
- 2725 bevilgningene til frie grupper.
- 2726
- 2727 **Rødt arbeider for:**
- 2728 - at kunstner- og skribentorganisasjonene sine krav til bruk og økonomisk vederlag blir
- 2729 innfridd.
- 2730 - permanent høyskoleutdanning for norsk folkekultur.
- 2731 - at kunstner- og forfatterorganisasjonenes krav til økt bruk og vederlag blir innfridd.
- 2732
- 2733
- 2734 **Kultursatsing i kommunene**
- 2735 Offentlige innstramminger fører til dårligere bibliotektilbud, nedlegging av kulturskoler, økt
- 2736 sponing fra næringslivet og høyere priser på kulturtilbud. Da tilskuddet til kulturskolene gikk
- 2737 inn i "sekkebevillingen" til kommunene og makspris blei opphevet har det ført til nedleggelse av
- 2738 mange kulturskoler. Tilbudet som har blitt igjen har for mange foreldre blitt for dyrt. Rødt jobber
- 2739 for en styrking og videreutvikling av folkebibliotekene.
- 2740 Disse har en sentral rolle som møtested der informasjonsteknologi kan stilles til rådighet og gratis
- 2741 for alle.
- 2742
- 2743 **Rødt arbeider for:**
- 2744 - styrking av bibliotekene med økte og øremerka bevilgninger.
- 2745 - kommunale kulturskoler og internasjonale kultursentra over hele landet.
- 2746 - økte bevilgninger til idrettsorganisasjoner, musikk, korps og andre som tilbyr
- 2747 fritidsaktiviteter for barn og unge.
- 2748
- 2749 **Kulturimperialisme**
- 2750
- 2751 USA - som den eneste supermakt i verden - har i løpet av de siste tiåra festa sitt grep over
- 2752 verdens folk på mange områder. Ett av de viktigste områdene er USAs kulturelle hegemoni. USA
- 2753 har hatt en bevisst politikk for å påvirke folkets verdensoppfatning ved å spy ut
- 2754 film/såpeserier/reaksjonære rockelåter osv. Å bekjempe USAs kulturhegemoni må være en viktig
- 2755 oppgave for Rødt og styrende for vår kulturpolitikk.
- 2756
- 2757 **Bryt kommersialiseringa**
- 2758

2759 Kulturlivet i Norge blir i dag truet av kommersialisering og forflatning. Da NRK ble gjort om fra
2760 stiftelse til aksjeselskap tok Stortinget et langt steg for å avvikle NRK som kultur- og
2761 medieforvaltning med et bredt ikkekommersielt riksdekkende ansvar. Kommersialiserende
2762 ensretting vinner fram i fjernsyn, riksdekkende radio, nærradioene og i de nye mediene, i stedet
2763 for å øke den kulturelle bredden. Rødt mener det er et offentlig ansvar å bidra til kulturell bredde
2764 og plass for annet enn kommersiell formidling i etermediene. Eierkonsentrasjonen i norske media
2765 svekker demokratiet. Aviser og etermedier setter mye av dagsordenen for politisk kamp i Norge.
2766 Rødt vil motarbeide at makta over media blir samlet på få hender, som i tillegg representerer
2767 snevre kommersielle interesser.

2768

2769 **Rødt arbeider for:**

- 2770 - økt andel av norsk, samisk og kvensk folkekultur, romanikultur og innvandrerkultur i
- 2771 media.
- 2772 - mer nynorsk i NRK og statsforvaltningen.
- 2773 - gjenoppretting av NRK som en riksdekkende kultur- og mediebedrift som ikke er
- 2774 markedsstyrt.
- 2775 - mangfoldige massemedia. Strengere avgrensinger av eierkonsentrasjon i mediebransjen.
- 2776 - offentlig utbygging av digitalt fjernsynsnett over hele landet.
- 2777 - offentlig utbygd og eid bredbåndsnett gratis til alle husstander og arbeidsplasser.
- 2778 - fortsatt og styrket kommunal kinodrift.
- 2779 - økte bevilgninger til norsk filmproduksjon.

2780

2781 **Ta vare på fortiden**

2782 Det er viktig å ta vare på vår felles kulturarv og kulturminner enten de finnes som anlegg og
2783 bygninger i byen eller bygden, i kulturlandskapet eller innsamlet på museum og i arkiver.
2784 Manglende statlig støtte fører blant annet til at viktig kunst- og kulturhistorie går tapt, eller er
2785 truet og forfaller på grunn av dårlig vedlikehold. Arkeologiske kulturminner ødelegges fordi
2786 grunneier ikke har råd til å påkoste utgraving. Rødt vil ha en statlig satsing for å sikre det som er
2787 truet av forfall og for å skape økt aktivitet og arbeidsplasser. Rødt mener det er et offentlig ansvar
2788 å ta vare på bevaringsverdig arkivmateriale fra organisasjoner, bedrifter og privatpersoner
2789 (privatarkiv).

2790

2791 **Rødt arbeider for:**

- 2792 - styrking av arkiver og museer som tar vare på kvinnekultur, arbeiderkultur og
- 2793 industrihistorie og urfolks, nasjonale minoriteters og nye minoriteters kulturhistorie.
- 2794 - statlige bevilgninger til fylkeskommunenes arbeid med vern av privatarkiv
- 2795 - at staten skal dekke støtte større andel av kostnadene ved arkeologiske utgravinger for
- 2796 små/mellomstore grunneiere og tiltakshavere.

2797

2798 **Kapittel 33. Prioriter bredde framfor elite i idretten**

2799

2800 Kommersialiseringen av idretten tapper den for ressurser som kunne vært med på å skape gode
2801 sosiale idrettsmiljøer for barn, unge og voksne. Hundretusener av barn deltar i ulike
2802 idrettsaktiviteter, men frafallet er stort når barn blir ungdom. I et forebyggende sosial- og
2803 helseperspektiv må breddeidretten få bedre økonomiske vilkår. I et slikt perspektiv må idrett være
2804 et samfunnsansvar.

2805

2806 **Rødt arbeider for:**

- 2807 - offentlig eierskap og ikke kommersiell drift av idrettsanlegg.
- 2808 - offentlige ansatte innen idretten, både i administrasjon og som trenere.
- 2809 - alkoholfrie idrettsarrangementer
- 2810 - økonomiske støtte basert på medlemsantall og aktivitet

2811
2812

2813 **Kapittel 34 - En sosial boligpolitikk for alle**

2814

2815 Å bo i en skikkelig bolig er en menneskerett. Rødt støtter alle som arbeider for å oppheve
2816 markedskreftenes styring av boligsektoren. Rødts mål er å opprettholde bosetting over hele
2817 landet, at alle skal kunne bo godt og rimelig, og at alle skal ha råd til å skaffe seg bolig. Dette
2818 krever en offentlig boligpolitikk som ikke er styrt av markedskreftene. Staten må dekke en stor
2819 del av kostnadene ved nybygg gjennom billige lån, tilskudd og
2820 momsfratak til boliger av husbankstandard. Godt bomiljø, livsløpsstandard og bedre boligkvalitet
2821 må være prioritert. En god bolig er en del av et boligområde, der uteareal, areal og bygninger for
2822 fellesskap, organisering, rekreasjon og møteplasser er godt løst. Rødt er for en variert boligmasse
2823 som gjør det mulig med ulike boformer - for enslige, tradisjonelle familieenheter,
2824 generasjonsboliger, flerfamiliehus og ulike kollektive løsninger.

2825

2826 **Rødt arbeider for:**

- 2827 - å opprette kommunalt boligtilsyn i de større byene, for å bekjempe lovløs spekulasjon og
2828 hjelpe til å i vareta leietakeres og boligsøkeres interesser.
- 2829 - å innføre straff for boligspekulanter og for utleiere som begår overgrep mot boligsøkere
2830 og leietakere, at
- 2831 - kommunene skal ha plikt til å rapportere slike forhold til politiet og at politiet skal sette av
2832 ressurser til å bekjempe boligkriminaliteten.
- 2833 - at boligformidlingsloven blir gjeninnført og at det innføres en streng
2834 husleiereguleringslov som gir utleieplikt, sosial fordeling av ledige boliger og lave priser.

2835

2836

2837 **Boligmangel og regulering av boligmarkedet**

2838 I dag er det boligmangel - spesielt i byene. Mange er blitt gjeldsofre sjøl om de bare har, eller
2839 hadde, en bolig med vanlig standard. Avviklingen av den sosiale boligpolitikken og den
2840 liberaliseringen av statlig og kommunal boligpolitikk som skjøt fart fra 1980, er hovedgrunnene
2841 til dette. Nå har entreprenører, banker og de som eier flere boliger, frie hender til å flå
2842 boligkjøpere og leietakere uhemmet. Utviklingen viser at det regulerte boligmarkedet med
2843 priskontroll og offentlige subsidier fungerte mye bedre enn dagens "frie marked". Studenter og
2844 andre uten fast arbeidsinntekt får ikke boliglån, og er i stedet henvist til å betale skyhøye husleier.
2845 Studielån, stipender og lave inntekter skal ikke finansiere privatboliger til folk som allerede har
2846 god økonomi.

2847

2848 **Rødt arbeider for:**

- 2849 - at staten gjennom momsfratak, husbankens lånevilkår og tilskudd skal sørge for rimelige
2850 boligkostnader for nye boliger av husbankstandard.
- 2851 - at staten og kommunene skal bygge utleieboliger med lav husleie.
- 2852 - at sosialkontorenes bruk av hospitser og hospitsliknende "boliger" til husløse opphører.
- 2853 - at all boligrente bestemmes av Stortinget. Husbankens rente skal tilbake til 2 %,
- 2854 rentetrappa fjernes og avdragstida skal igjen økes til 50 år. Husbanken styrkes med økte

- 2855 lånerammer for å kunne møte en økt kommunal byggeaktivitet og mottak av flyktninger
2856 og innvandrere.
2857 - at moms fritak blir gjeninnført for nye boliger av husbankstandard.
2858 - at når gårdeier bryter utleieplikten i mer enn 6 måneder, skal det være tillatt å ta boligen i
2859 bruk gjennom okkupasjon.

2860
2861

2862 **Boligbyggelagene**

2863 De store boligbyggelagene, som til dels ble startet av husløse fagorganiserte, er så
2864 markedstilpasset at de skiller seg lite fra kapitalistiske boligforetak. Derfor må nye organisasjoner
2865 for å føre boligkamp utvikles. Renteaksjonen som fagforeninger tok initiativ til, er et eksempel på
2866 dette. Boligokkupasjon har de siste årene vist seg å være en hensiktsmessig metode for å få tatt i
2867 bruk tomme boliger som stat og kommune lar forfalle. Den toppstyrte og feilslåtte byfornyingen i
2868 de største byene brøyt sammen tidlig på 90-tallet. I stedet for dagens ordning med subsidier til
2869 gårdeierne, trengs det en ny byfornyning som gir beboerne rett til medvirkning og styring.

2870

2871 **Økologisk boligbygging**

2872 Boligbygging må settes i et økologisk perspektiv. Dyrket mark må i minst mulig grad benyttes, i
2873 slike tilfeller må utnyttelsesgraden være høy. Materialvalget må være miljøvennlig, fra
2874 produksjon til byggeplass og ferdig bygg. Energiforbruket må legges om, bort fra oljefyring og
2875 misbruk av elektrisitet og over til fjernvarmeanlegg, varmegjenvinning og fornybar energi som
2876 solenergi.

2877

2878 **Rødt arbeider for:**

- 2879 - en bedre gjeldssaneringsordning for de som er gjelds- og byfornyingsoffer.
2880 - en ny byfornyning på beboernes premisser. Det betyr bl.a. at staten dekker kostnadene ved
2881 å utbedre forsømt vedlikehold og at beboerne får rett til å styre fornyingen av gården de
2882 bor i. Eiendommer som ikke vedlikeholdes kan inndras uten vederlag til fordel for
2883 beboerne.
2884 - støtte til utvikling av nye boliger, boformer og bo-områder med livsløpsstandard.
2885 - at tilpassing av boliger til funksjonshemmede blir betalt av det offentlige. Arbeidet med
2886 bedre tilgang for funksjonshemmede i nærmiljøet må styrkes.
2887 - miljø- og menneskevennlige boligområder uten biler, med resirkulering av avfall, ENØK-
2888 tiltak og med god offentlig service.
2889 - å utvikle gode totale bomiljøer, legge særskilt vekt på gode fellesarealer ute samt felles
2890 lokaler.
2891 - at i utpregede turistkommuner må boplikt (konsesjonsgrense) innføres/håndheves.
2892 - regulering av utleiepriser på hybler og leiligheter.
2893 - universell utforming i alle nye boligprosjekt.

2894

2895 **Kapittel 35. En politikk for funksjonshemmede**

2896 Alle mennesker er likeverdige og har rett til et sjølstendig liv. Alle mennesker må gis
2897 utviklingsmuligheter ut fra sine forutsetninger. Det må fokuseres på muligheter og ressurser, ikke
2898 på svakheter og begrensninger. Mennesker som ikke fungerer innenfor de snevre grenser man blir
2899 tilbudt i Norge i dag, kalles ofte funksjonshemmede. Det er vår oppfatning at det er samfunnet
2900 som gjør disse menneskene funksjonshemmede, bl.a. gjennom utestenging, diskriminering, dårlig
2901 samfunnsplanlegging og mangelfull
2902 tilrettelegging.

2903

2904 Gi funksjonshemmede tilgang til medisinske og tekniske nyvinninger som vil kunne gi økte
2905 muligheter for deltakelse i familien, arbeidslivet og samfunnet forøvrig. Økt sjølstendighet og
2906 livskvalitet for de enkelte må ikke veies opp mot kostnader.

2907

2908 Det er feil å individualisere funksjonshemming. Den er i større eller mindre grad samfunnsskapt.

2909 Vi vil ha et samfunn som har plass for alle. Alle er verdifulle og har noe å yte til fellesskapet.

2910 Rødt vil ha offentlige støtteordninger som gir blinde/svaksynte og døve/hørselshemmede tilgang

2911 til og deltakelse i medier, kulturliv og samfunnet forøvrig.

2912

2913 Unge funksjonshemmede må snarest tilbys et annet botilbud enn syke og aldershjem. Rødt ønsker

2914 å gjeninnføre tilskudd til utflytting av unge funksjonshemmede på aldersinstitusjon. Rødt

2915 foreslår å øremerke midler til kommunene slik at botreningsprosjekter for funksjonshemmede blir

2916 videreført og at unge funksjonshemmede kan få en egnet bolig.

2917

2918 **Rødt arbeider for:**

2919

2920 - at funksjonshemmede gis reell brukermedvirkning både på individ- og gruppenivå. Makt
2921 overtas eller overføres til mennesker med funksjonshemninger og funksjonshemmedes
2922 organisasjoner. En slik bemyndigelse vil bl.a. innebære at de kunnskaper og erfaringer
2923 funksjonshemmede har om seg sjøl og om sin situasjon anerkjennes og vektlegges.

2924 - ved tildeling av helse- og omsorgstjenester skal den funksjonshemmedes egen vurdering
2925 for behov for assistanse og hjelp være utgangspunktet for tildeling av størrelsen på
2926 tjenesten.

2927 - en større valgfrihet i markedet ved tildeling av tekniske hjelpemidler, også bil. Det må
2928 utvikles en ubyråkratisk og brukerstyrt formidling. Målet må være at hjelpemidlene skal
2929 fungere optimalt, ikke bare hensiktsmessig, og den funksjonshemmede må derfor sjøl ha
2930 full innflytelse i prosessen.

2931 - at funksjonshemmedes rett til deltakelse og full likestilling skal sikre gjennom innføring
2932 av en overordnet likestillingslov, og at diskriminering pga funksjonshemming eller
2933 sykdom forbys.

2934 - skjerpede krav om tilgjengelighet i Plan- og bygningsloven, og slutt på alle
2935 dispensasjoner fra tilgjengelighetskravene.

2936 - at alt nytt materiell i offentlig kommunikasjon gjøres tilgjengelig slik at også
2937 funksjonshemmede kan benytte fly, tog, trikk, buss og båt.

2938 - et statlig pålegg om utbygging av TT-ordningen (transporttilbud til personer med
2939 forflyttingshemming som ikke kan benytte kollektivtransport) i kommunene til et nivå
2940 som gir funksjonshemmede samme mulighet til forflytning som andre, dvs. fri reiserett.

2941 - en kraftig reduksjon av gapet mellom arbeidsinntekt og trygd. Alle som ikke kan arbeide,
2942 må sikres en rettferdig inntekt.

2943 - at funksjonshemmede arbeidssøkere ikke kamoufleres som trygdemottakere. Vi må få
2944 likestilling på arbeidsmarkedet ut i fra den enkeltes forutsetning.

2945 - at integrering i normalskolen må gi funksjonshemmede barn et reelt undervisningstilbud.
2946 Det må settes inn nok ressurser til at den enkelte elev kan optimalisere sitt funksjonsnivå.

2947 - å fjerne egenandelene på helsetjenester, medisiner og tekniske hjelpemidler.

2948 - å fjerne egenandelene på hjemmetjenester som hjemmehjelp og personlig assistanse.

2949 Disse tjenestene er også kompensasjon for funksjonshemming eller sykdom, og

2950 egenandeler her er ofte kamuflerte egenandeler på hjemmesykepleie (som er forbudt).

2951

2952 **Kapittel 36. Homofile, lesbiske og bifile**

2953 Kjærlighet til samme kjønn er en del av det menneskelige mangfoldet. Lesbiske, homofile og
2954 bifile utfordrer det etablerte kjønnsrollemønstret, og har gjort sitt for å danne alternative samlivs-
2955 og boformer. Registrert partnerskap har sprenget rammene for den tradisjonelle kjernefamilien.
2956 Rødt mener det er en menneskerett å kunne leve som lesbisk, homofil eller bifil uten å bli
2957 forfulgt, mobbet eller undertrykt på annen måte.
2958 Til tross for framgang i kampen for rettigheter, finnes det fremdeles fordommer mot lesbiske,
2959 homofile og bifile. For mange homofile, lesbiske og bifile fører dette til at de velger å skjule sin
2960 seksuelle identitet, i frykt for å bli avslørt og utstøtt. Dette er et stort helseproblem. Skole og
2961 arbeidsliv vil være viktige arenaer for å spre informasjon og kunnskap slik at lesbiske, homofile
2962 og bifile kan leve trygt og åpent.
2963 Homo-organisasjonene er den viktigste kraften i kampen mot undertrykking og fordommer. Rødt
2964 støtter dette arbeidet, men vil understreke at kampen mot undertrykkelse av homofile, lesbiske og
2965 bifile er en kamp for alle uansett legning.

2966

2967 **Rødt arbeider for:**

- 2968 - opprettelse av rådgivningstjenester.
- 2969 - informasjon i skole og arbeidsliv.
- 2970 - øremerking av statlige midler til helseutvalget for homofile.
- 2971 - statlige og kommunale midler til organisasjonene sin virksomhet sentralt og lokalt.
- 2972 - at barn født av en lesbisk kvinne automatisk skal få morens registrerte partner som
2973 medmor etter samme lov som gjelder for heterofile ektefeller.
- 2974 - aksept av lesbiske og homofile som omsorgspersoner for barn, medregnet anledning til
2975 adopsjon.
- 2976 - at partnerskapsloven erstattes med en kjønnsnøytral ekteskapslov som fullt ut likestiller
2977 homofil og heterofilt ekteskap.

2978

2979 **Kapittel 37. Redusert kriminalitet**

2980 Tradisjonell kriminalitet må reduseres ved å fjerne årsakene til den. Arbeidsløshet, mangel på
2981 utdanningsplasser, sentralisering, økonomiske og sosiale problem, spredning av porno og annen
2982 kvinneundertrykkende ideologi er viktige årsaker til kriminaliteten. Rødt arbeider for et samfunn
2983 der disse årsakene er fjernet, og slåss i dag for å redusere dem så mye som mulig.

2984

2985 **Forebyggende**

2986 Barn og unge har krav på gode og trygge oppvekstvilkår. Det offentlige har et ansvar for å sikre
2987 folk bolig, skolegang, jobb og en lønn å leve av. Forebyggende arbeid er det viktigste i vår
2988 kriminalpolitikk.

2989 Ungdomsklubber, musikkskoler, idrettslag, motorklubber og andre frivillige foreninger er viktige
2990 i forebyggende arbeid. Derfor arbeider Rødt for bedre muligheter til slik aktivitet. Rødt er for å
2991 styrke barnevernet og bygge ut oppsøkende arbeid blant ungdom for å fange opp og gi hjelp til
2992 barn og ungdom før de får utviklet seg kriminelt. Folk må arbeide for samhold, tette sosiale
2993 nettverk og gjensidig ansvar og solidaritet. Dette er det beste middelet mot at mennesker blir
2994 kriminelle.

2995

2996 **Rødt arbeider for:**

- 2997 - å bygge ut forebyggende tiltak som ungdomsklubber, utekontakt og annen oppsøkende
2998 virksomhet og øke støtten til frivillige organisasjoner og humanitære organisasjoner.

- 2999 - å styrke det kommunale barnevernet og øke innsatsen rettet mot tiltak i familien
3000 - en sterk satsing på barnevernet slik at saksforberedelsene går raskt, at rettssikkerheten blir
3001 ivaretatt og at en framfor alt finner fram til de løsningene som er best for barna.

3002

3003

3004 **Klasser og kriminalitet**

3005 Det er bra når folk tør å bry seg på en positiv måte når noen har problemer som kan føre dem ut i
3006 kriminalitet. Det er viktig å ta hensyn til rettssansen hos folk, og jobbe mot at noen skal ha
3007 fordeler av å snyte eller utnytte andre. Det er viktig å sette inn ressurser mot økonomiske hvit-
3008 snippsforbrytelser, organisert mafiavirksomhet, de store bakmennene i narkotikaomsetningen og
3009 den illegale sprithandelen, mot miljøkriminalitet, voldtekt, incest, barne- og kvinnemishandling
3010 og grove voldsforbrytelser.

3011 Politivesenet og rettsapparatet har et klart klassestempel. Kriminaliteten til borgerskapet med
3012 økonomisk svindel, farlig arbeidsmiljø, angrep på demokratiske rettigheter og trakassering av
3013 arbeidere, blir bare i liten grad rammet av loven. Og slike lovbrudd blir ikke prioritert av politi og
3014 rettsvesen. Lovverket og politiet sitt arbeid er rettet inn mot kriminaliteten fra "filleproletariatet"
3015 og den politiske og økonomiske kampen til arbeiderklassen og folket.

3016

3017 **Alternativ soning**

3018 En restriktiv kriminalpolitikk med sterk bruk av fengselsstraffer reduserer ikke tradisjonell
3019 kriminalitet. Negativ læring inne i fengslene, vanskeligheter med jobb, bolig og nye venner etter
3020 løslatingen sementerer kriminelle mønstre. Rødt er for å bygge ut flere alternativ til fengsel,
3021 alternativ som kan hjelpe de dømte til et ikke-kriminelt liv. Slike alternativ er f.eks.
3022 behandlingsinstitusjoner for rusgiftmisbrukere, arbeidstrenings- og
3023 opplæringsprosjekt kombinert med åpne anstalter og meldeplikt.

3024

3025 **Rødt arbeider for:**

- 3026 - å bygge ut rehabiliteringstiltak som alternativ til fengsel, nedlegge de store
3027 sentralanstaltene.
3028 - behandlings-, arbeids- og utdanningstilbud til alle rusgiftmisbrukere og straffedømte.
3029 - å gi tilbud om behandling til alle som blir dømt for incest, seksuelle overgrep og
3030 kvinnemishandling. Gi fri rettshjelp til alle som er utsatt for mishandling og seksuelle
3031 overgrep.

3032

3033 **Fri rettshjelp**

3034 Fritt forsvarervalg er en viktig rettssikkerhetsordning. Rødt vil at dette skal gjelde alle som det
3035 blir tatt ut siktelse eller tiltale mot. Ordninga med fri rettshjelp utenom straffesaker, bør utvides til
3036 å dekke flere sakfelt samtidig som inntektsgrensene må heves kraftig.

3037

3038 **Rødt arbeider for:**

- 3039 - å kjempe mot bruk av høye bøter for å skremme folk fra å kjempe for rettferdige saker.
3040 Fri rettshjelp til de som er tiltalte i forbindelse med politiske demonstrasjoner, aksjoner
3041 o.l.
3042 - å stoppe bruk av fengsling i asylsaker.
3043 - den kriminelle lavalderen heves til 16 år.
3044 - ingen ungdom under 18 år i fengsel.
3045 - en kraftig utviding av ordninga med fri rettshjelp.

3046

3047 **Kapittel 38. Alkohol- og narkotikabruk svekker samholdet og solidaritet**

3048 Rødt er for en restriktiv alkoholpolitikk og mot alle tiltak som legaliserer narkotiske stoffer som i
3049 dag er ulovlige. Vi har felles interesser for å få bukt med alkohol- og narkotikaproblemer og at
3050 bruken av rusmidler blir redusert. En arbeiderklasse der mange er svekket på grunn av
3051 rusmiddelbruk står også svakere i kampen om samfunnsmakta. Rødt er for at alle rusmisbrukere
3052 skal ha rett til et verdig liv, det vil si: bolig, jobb, økonomisk støtte og helse tilbud.

3053

3054 **Rødt arbeider for:**

- 3055 - redusert alkoholforbruk.
- 3056 - rusfrie sosiale møteplasser.
- 3057 - fortsatt salgsmonopol for sprit og vin. Utsalgsstedene må spres slik at alle sikres rimelig
3058 tilgang.
- 3059 - skjerpet kontroll med skjenke - og utsalgssteder.
- 3060 - tap av skjenkerett for utesteder som nekter ansatte arbeidskontrakt eller på annen måte
3061 omgår lovfestede arbeiderrettigheter.
- 3062 - tap av skjenkerett for utesteder som har en diskriminerende praksis.
- 3063 - verdige behandlingstilbud til alle rusmisbrukere.
- 3064 - etablering av sprøyterom.

3065

3066